

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Judicium Grave à Domo Dei, Omnibus Templorum,
Processionum, Et Qvorumvis Sacrorum, Dum Irreverenter
& Impie Divinis assistunt, Dehonestatoribus formidandum**

Pragae, 1670

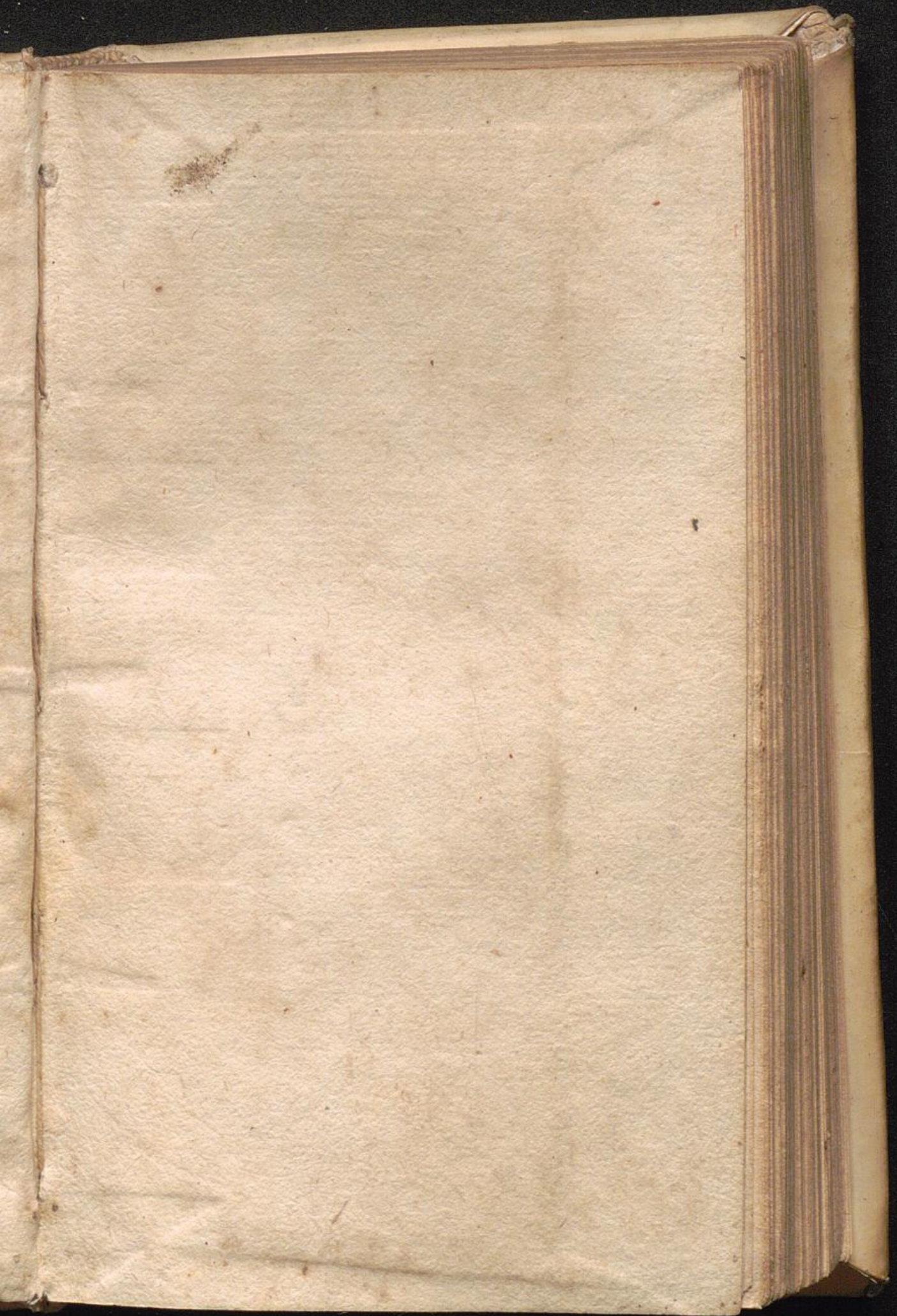
Nutzungsbedingungen

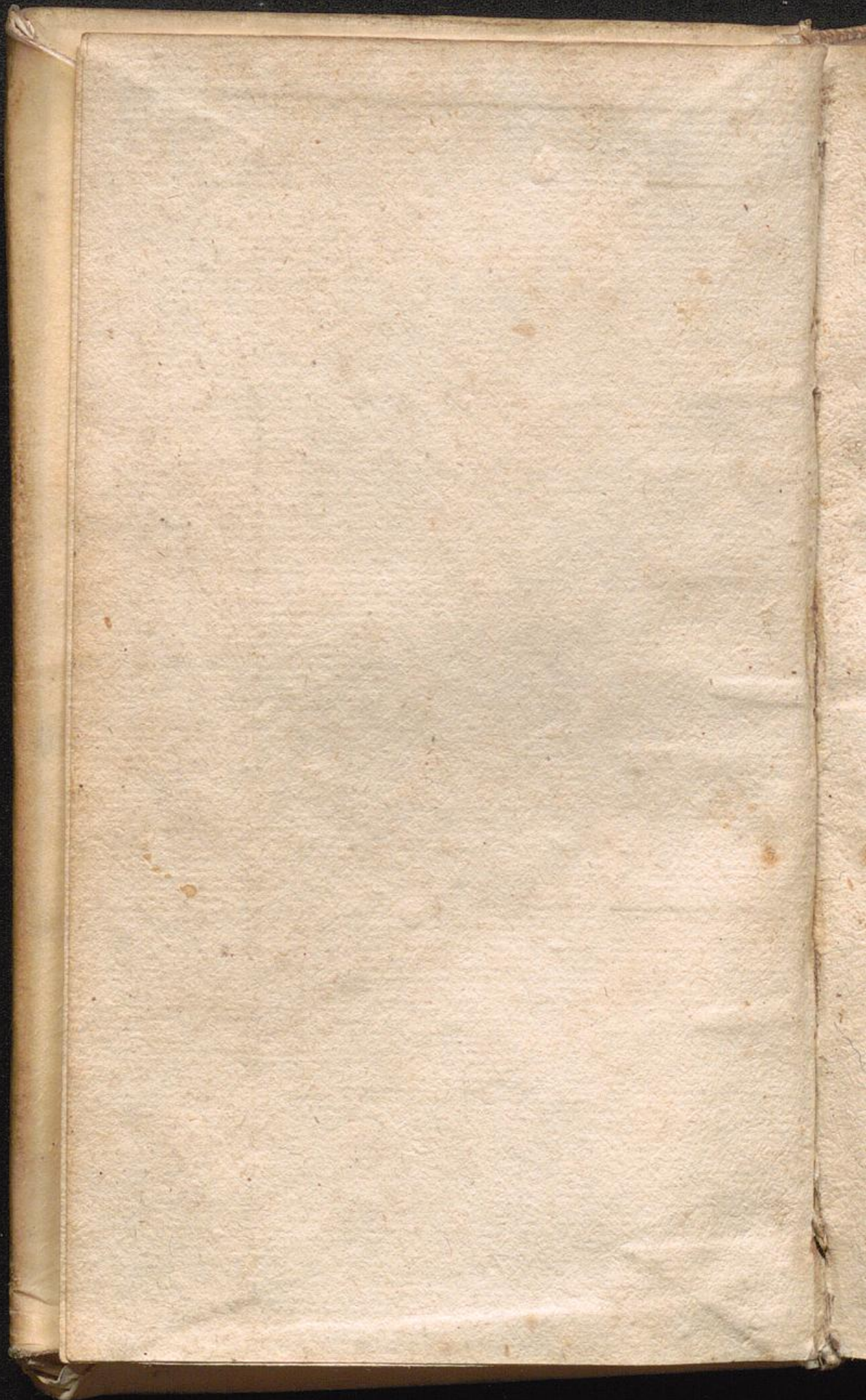
[urn:nbn:de:hbz:466:1-54878](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54878)

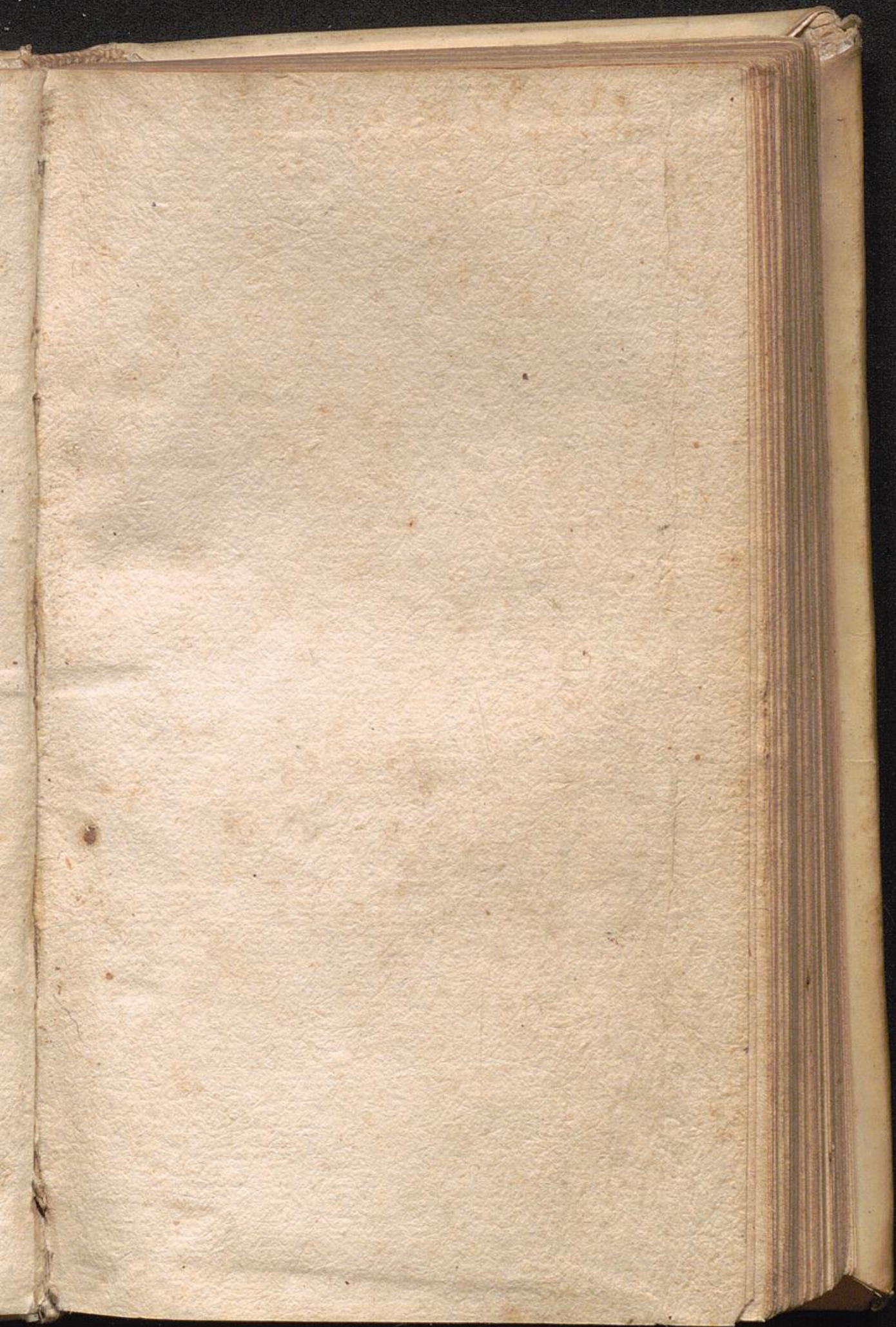

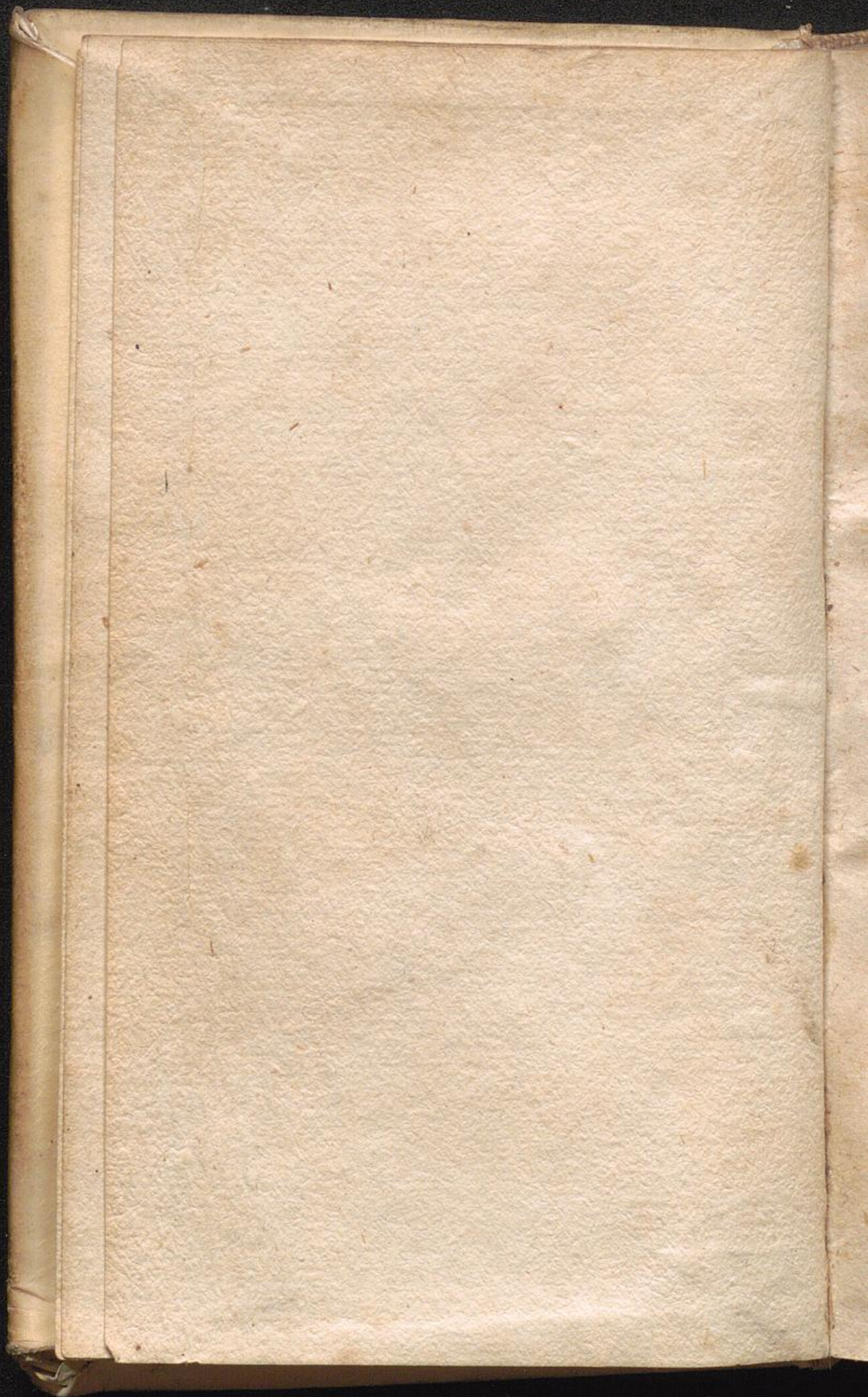
Th. 3213.

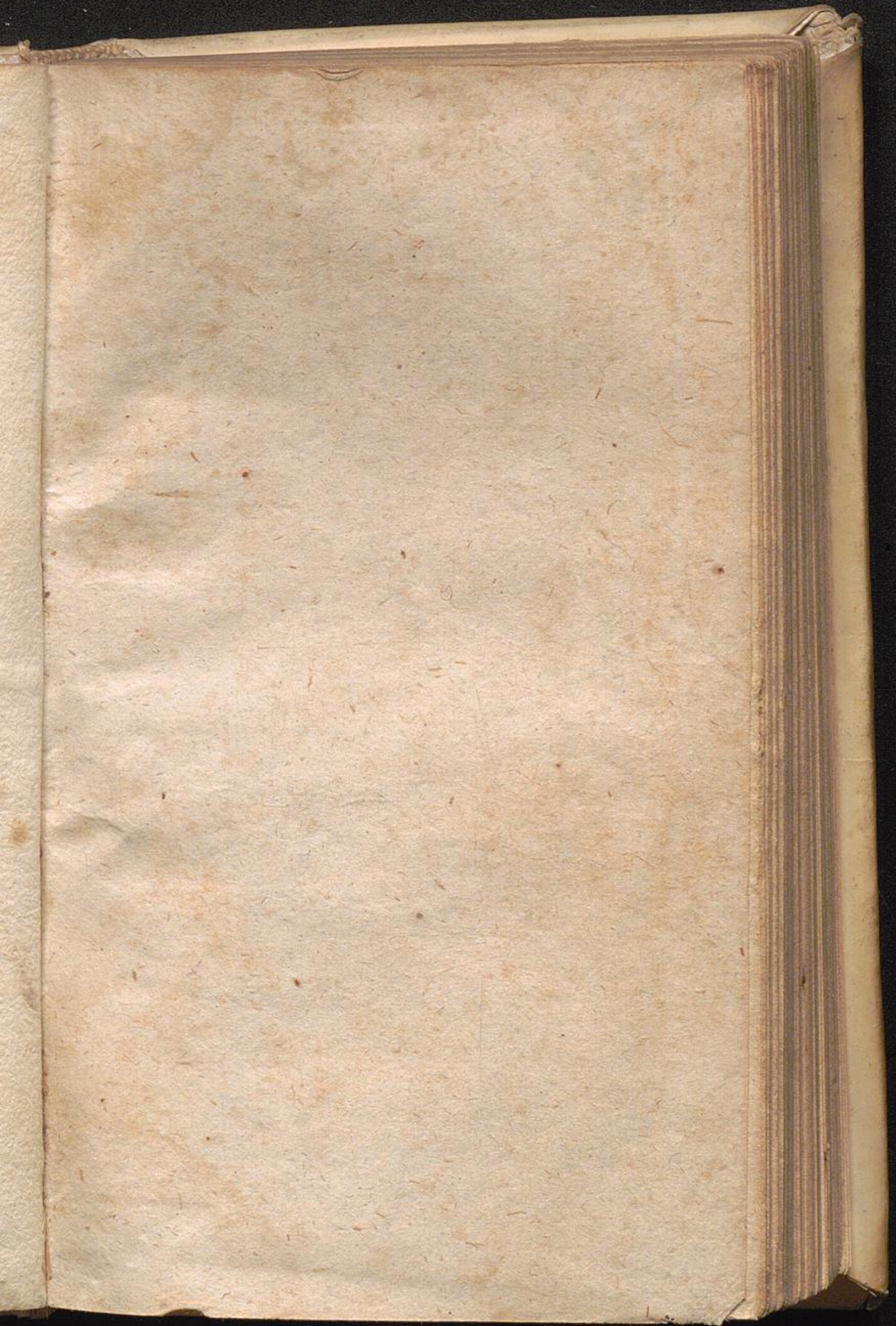
J. I
II.

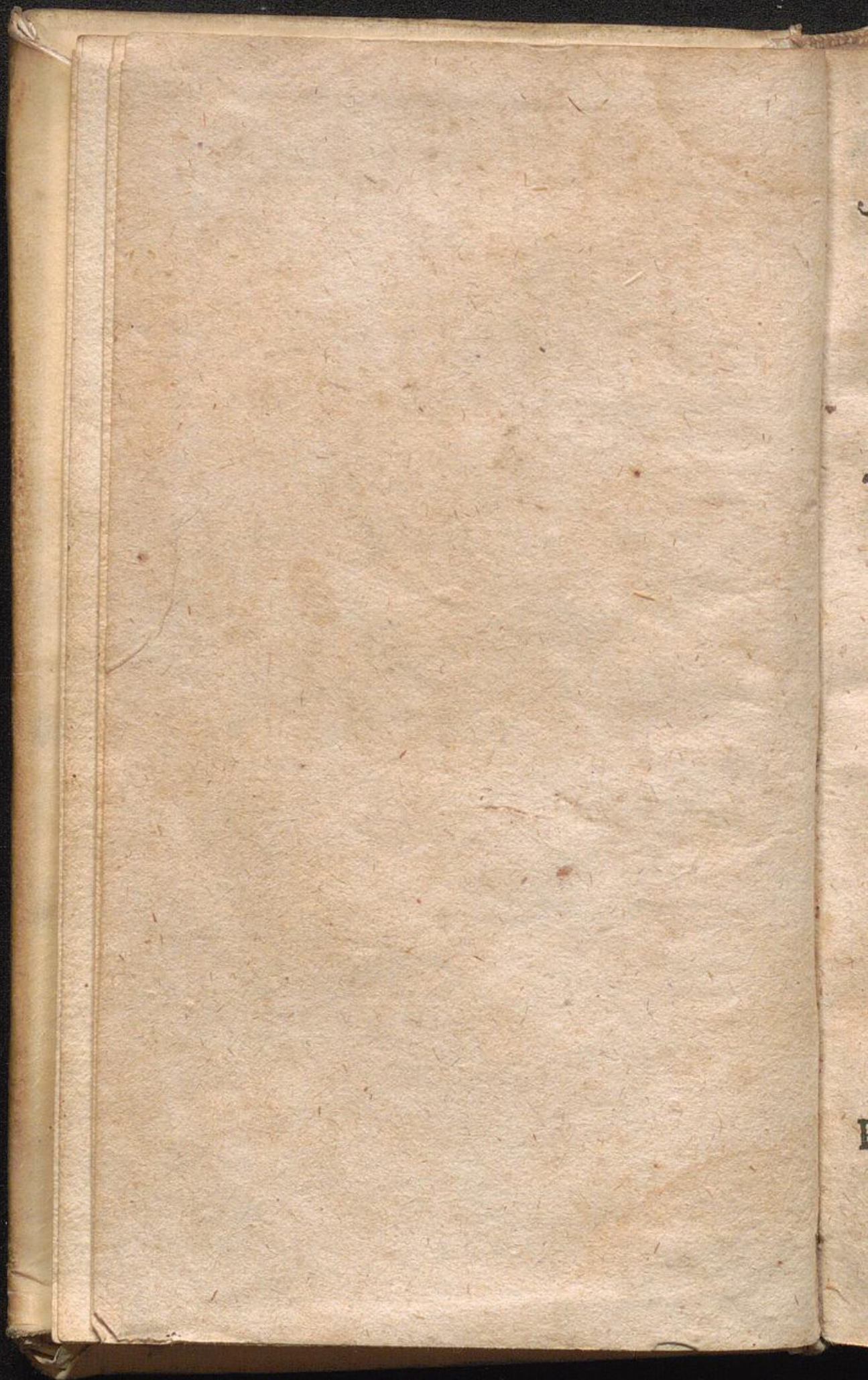

JUDICIUM

GRAVE

à

DOMO DEI,

Omnibus

TEMPLORUM,

PROCESSIONUM,

ET QUORUMVIS

SACRORUM,

Collegij

Dum

Schij Jesu

Basibornensis

1678

IRREVERENTER & IMPIE

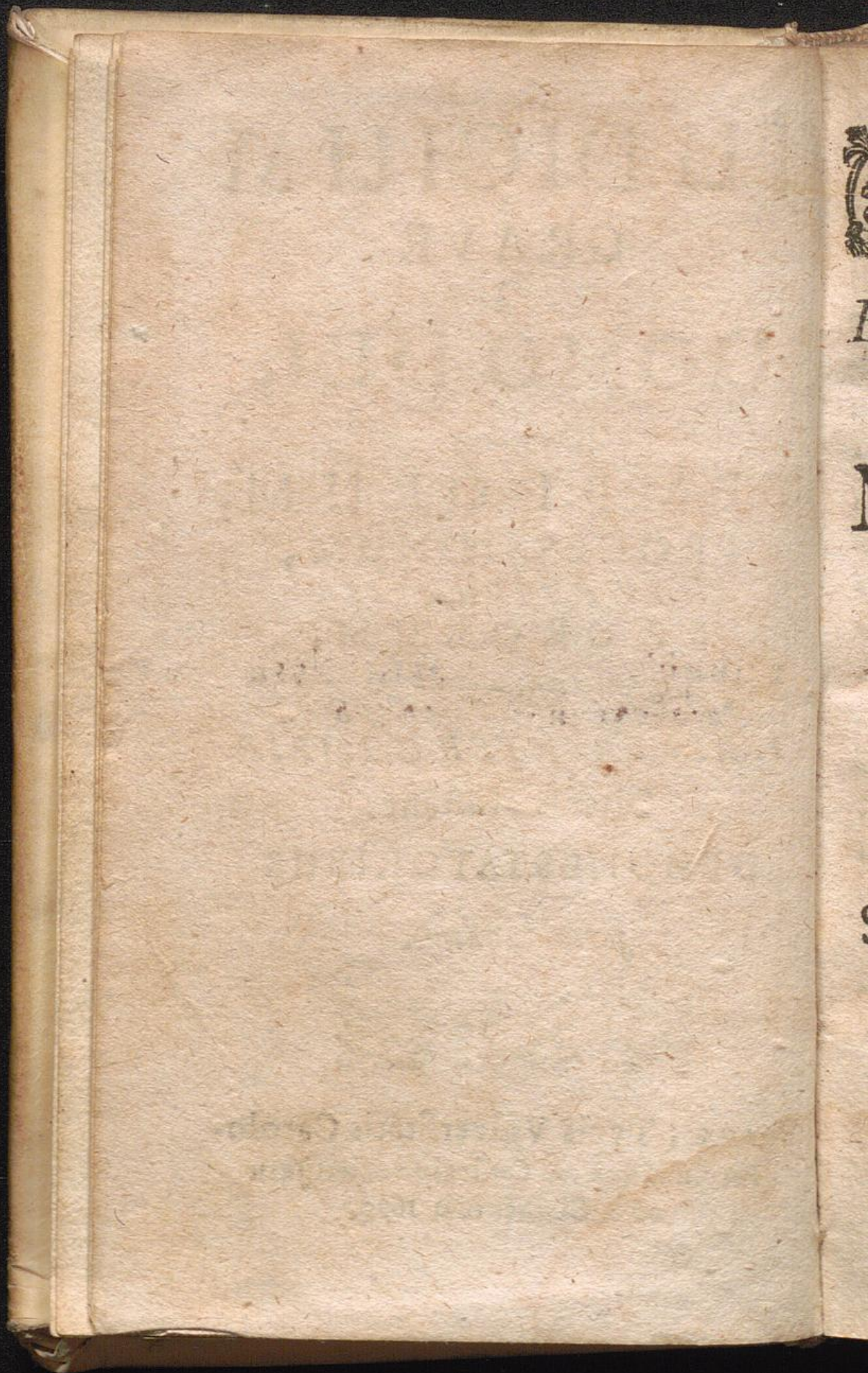
Divinis assistunt,

DEHONESTATORIBUS

formidandum.

PRAGÆ, Typis Universitatis Carolo-
Ferdinandæ, in Collegio Societatis JESU
ad S. Clementem 1670.

REVERENDISSIMO
ET CELSISSIMO PRINCIPI,
DOMINO, DOMINO

MATTHÆO

FERDINANDO

ARCHI-EPISCOPO

PRAGENSI,

S. R. I. PRINCIPI,

LEGATO NATO,

REGNI BOHEMIÆ

PRIMATI,

SAC: CÆS: REGIÆQVE

MAIESTATIS CONSI-

LIARIO, &c. &c.

Vitam & Felicitatem.

* 3

Quod

EPISTOLA

Quid dolēter jam
 suā atate ingemi-
 scens, de Orientali
 questus est Ecclesia
 S. Joannes Chryso-
 stomus hom: 36. in
 1. ad Cor: idem ho-
 die multi zelo divini honoris pleni,
 in Occidente queruntur: *Ecclesia*
nunc est similis mulieri, quae à veteri
prosperitate excidit, & multis in locis
sola tenet symbola antiquae illius felici-
tatis. Et monilium quidem solas osten-
dit thecas & arculas, divitijs autem est
privata. Ut enim reliquas omnes,
 quibus affluebat, virtutum taceam
 dotes, quā copiosā abundabat pie-
 tate in publicis Conventibus, religi-
 one in Templis, devotione sub Sacri-
 ficijs, modestiā in Supplicationibus,
 reverentiā & taciturnitate in Ecclesi-
 asticis solennitatibus! Ipse habitus
 precantium Christianos prodebat &
 tota

DEDICATORIA.

tota exterioris hominis compositio, sacrumne an profanum, quod agitabatur, esset, manifestabat: neque structuræ magnificentiâ, aut fabricæ specie dignosci à profanis ædibus Ecclesiæ opus habebant; actiones ipsæ Christianorum illic obitæ, sanctitatem loci, & dignitatem operis loquebantur. At nunc majorem partem excidit ab hac veteri prosperitate Ecclesia! & amplissima quidem ostendit Tempa, magnificentissimas vendit Basilicas, vacuas nimirum, & *solas monilium thecas & arculas*, quia *divitijs* sinceræ pietatis, fervoris & religiositatis *privatas*. Numerosissimas etiam ordinat Supplicationes, quotidiana instaurat Sacrificia, & frequentissima ad expositum Eucharistiæ ferculum cogit conventicula: Sed in his omnibus *sola plerumque videri est symbola antiq. & illius felicitatis*. Ita omnia ab adipata illa pieta-

EPISTOLA

tis pinguedine exsucca, à fervoris vi-
 gore emarcida, à pijs affectibus, &
 religiosis actionibus sunt jejuna. Ipsa
 ferè sola externa pietatis *symbola*,
 Cruces & Vexilia Processionibus, Al-
 taria oblationibus, SS. Eucharistia
 publicis precibus, totam solennitatè
 & Religionis formam ac speciem fa-
 cere debent: ità cætera nostra omnia,
 sanctitatis, devotionis omnis sunt
 vacua. *Nihil jam sunt res nostræ, nisi
 lex quædam & consuetudo* (luget idem
 S. Doctor hom: 29. in cap: 13. Actor:)
*& Religionis quædam species. Venit
 Pascha, magnus strepitus, magna tur-
 ba, non enim dixerim multi homines;
 neque enim est hominum turba. Venit
 Festivitas, venit solennis Supplicatio,
 magnus concursus, magna colluvies:
 Sed num hoc putatis esse pietatis, conti-
 nuò communioni adesse? (quærit idem
 ibidem) hoc nihil est, nisi quid lucrifa-
 ciamus; melius manere domi. Etenim*

Pro-

DEDICATORIA.

Progenitores nostri Ecclesias edificârunt, non ut è domibus congregatos nos mutuò ostendant; hoc enim & in foro, & in balneis, & in pompa fieret; sed ut meliores nos faciant.

Verùm licèt his querelis locus sit in multis fortè alijs Ecclesijs, in desponsata tamen Tibi **CELSISSIMÆ PRINCEPS**, Bohemiæ nostræ Archiepiscopia, Te quidem Præsule, minimè locum ijs fore, spem certissimam facit Apostolicus prorsus zelus, quo omnia hæc Sponsæ Tuæ inquinamenta, & dehonestamenta, persequeris. Et fortunatum profectò inclitum Bohemiæ Regnum, cui talis in Te obvenit Pontifex, qui ex Apostoli ad Ephes: cap: 5. mente: *sicut Christus diligeret Ecclesiam, in idunicè intentus, ut exhiberet illam gloriosam, non habentem maculam aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed ut sit sancta & immaculata.* Quid enim tibi non pol-

EPISTOLA

liceatur, ab ardenti Tuo *Domûs Dei*
zelo? qui mox in principio Archi-
 Pastoralis muneris ita totum Te *co-*
medit & occupavit, ut indisciplinatos
 Discolorum, in Rebus & Locis sacris,
 non ferens mores, Autor mihi fueris
 & Impulsor, hoc ipsum opusculum,
 ad eorum effrontem audaciam retun-
 dendam contorquendi: materiam
 quasi scribendi ministrando, è qua
 infrunitorum abusus corrigerentur,
 & piorum mentes in devotione ro-
 borarentur. Et verò pridem jam
 antè luculenta ardentis hujus fervo-
 ris, quo cum Regio Vate diligeres de-
 corem Domûs DEI, præbuiſti indi-
 cia, quando vetustum jam, & pene
 obsoletum Divi Nicolai Veteris-Pra-
 gæ Templum, in decentissimam for-
 mam, & tantùm non in novitatem
 redegisti; & alterum D. Joannis in
 rupe, à fundamentis magnificè exci-
 tâsti: illud insuper piâ & felici solici-
 tudi-

DEDICATORIA.

tudine procurans, ut in primis illius
 Domûs DEI ponendis fundamentis,
 Augustissimas LEOPOLDI Cæsaris,
 & Serenissimas LEOPOLDI Archi-
 ducis manus, haberes ad locandum
 lapidem adjutrices. Quibus, aliisq;
 plurimis, eximij, quo pro Ecclesia
 DEI arderes zeli exemplis, id nimirum
 assecutus es, ut Divina Majestas, quæ
 vinci se obsequijs non patitur, Te pri-
 mùm in Ecclesiæ Regina-Hradecensis
 Proto-Episcopum, & postmodum in
 Metropolitana Pragensis Archi-Epi-
 scopum evexerit, etiam hodie omni-
 bus ita demonstrans, *quicumq; honori-
 fiant eam, glorificandos esse. 1. Reg. 2.*
 In hunc autem Pastoralis Officij elatus
 apicem, memor, qualẽ fidei Tuæ com-
 missam acceperis Sponsam, usque ad
 zelotipiam, pro ejus integritate, con-
 tra inferni Corrivalem, ardere videri
 potes: quando Angelum illum Apo-
 calypticum Ephesi Episcopum imita-

EPISTOLA

tus, non potes sustinere malos. Apoc: 2.
 sollicitus unicè cum Apostolo, *Virgi-*
nem castam exhibere illam Christo 2.
 Cor: 11. Nôsti videlicet sanctam ab
 initio, & à Sede etiam Apostolica
 sanctam habitam, & vocitatam fuisse
 Ecclesiam Pragensem, quam Carolus
 IV. sanctam suam Matrem appellare
 solebat; & idcirco pro integritate
 illius, & primigenio nitore, sancto
 quodã curarũ genere (quod alio sen-
 su dicebat 1. Cor 7. Apostolus) *divisus*
es, sollicitus, quomodo non solùm Tu,
 sed & Sponsa Tua *placeat DËO, & sit*
sancta corpore & spiritu. Sanctam
 prorsus, & omni virtutum decore
 conspicuam decet esse Ecclesiam Tuã,
 in qua Metropolitanam Christus ipse
 pro S Wolffgango dedicavit (Hagek
 ad Ann: Christi 923) ejus major Ara
 à Christo itidem consecrata, in pec-
 cato mortali sacrificare præsumentes
 Mystas non patitur: (Vestigium Boë-
 miæ

DEDICATORIA.

miæ piæ cap:9.) in cuius Diœcesi Beatiſſima Virgo, & complures cum S. Apollinare & Procopio Sancti, Tempa DEO in ſui memoriam ſtatui expectierunt (Hagek ad A.C. 1213.) cui Divina Maieſtas Theſaurum pretioſiſſimum, quo Romanum Imperium noſtris in Provincijs conſtat, aſſervandũ credidit, Divi, inquam, Martyris VITII Corpus, Imperialis Dignitatis verum Palladium, quod primò omnium ex ſacris Divorum Corporibus & Lipſanis Romã elatum, Cæſaream ſimul Coronam ex Italia ſecum primùm in Gallias, tum in Germaniam, ac demum in Bohemiam noſtram extulit; eidem Provinciæ Imperij falces fatali quãdam felicitate afferre ſecum ſolitum (quod in Hiſtoria Eccleſiaſtica advertit & annotavit Cardinalis Baronius ad A. Chriſti 920. & 836.) inquam illud aſportari contigiſſet. Sanctam jure meritò oportere eſſe Eccleſiã

Tu-

EPISTOLA

Tuam, cui post Urbem Mundi Dominam, facile omnium plurima DEUS commisit amoris sui pignora, præcipua Passionis suæ reliquit instrumenta, partem S. Clavi, Spinas, ultimæ Cœnæ Mappam, grandia Sindonis & S. Crucis frustra, Funes, ipsum Sanguinem: Peplum seu Velum Beatissimæ Matris, Sanguine itê Dominico conspersum, partem Mensæ Cœnæ Domini: in qua Apostoli omnino omnes, & quàm plurimi Martyres, Virgines & Confessores, ossium suorum reliquijs sepulchra delegere: à cujus pietate & integritate universale Ecclesiæ bonum dependet: cujus Religione Ottomannicum Imperium evertendū est, quando vetustum extat Vaticiniū, illum Principem Ecclesiam S. Sophiæ Constantinopoli recuperaturum, & Orientis Imperium Occidentali adjuncturum, qui Pragensem Ecclesiam splendori suo est restitutus.

San-

DEDICATORIA.

Sanctissimè ergo agis ARCHI-PRÆ-
SVL CELSISSIME, Apostolico penitus
zelo ab Ecclesiæ Tuæ agro zizania o-
mnia, & lolium amoliri, & pietatem
ac mores religiosissimos implantare
disponens; efficacissimè siquidem
Fidei hostes ubique terrarum ita es
expugnaturus, quando ex omnibus
deprehendi potest Historijs, non
priùs sanctissimū illud Sophiæ Tem-
plum Mahometo profanatum, & flo-
rentissimum Græciæ Imperiū à Chri-
stianitate avulsum esse, quàm Pragen-
sem S. VITI Ecclesiam dehonestari,
& ejusdem Diœcesim irreligione
Hussitarum contigisset inquinari:
ab eodem simul etiam tempore, Im-
perio Romano in defectum & occa-
sum proruerè incipiente, à quo Re-
gnum S. Martyris VITI Custos, in-
pijs & religiosis Caroli IV. moribus,
sub Rege pigro, pigrescere inchoa-
vit. Propria hæc Archi-Episcopi
Pra-

EPISTOLA

Pragensis, quia Apostolica, Virtus esse debet, Pietatis, Religionis, Glorix, & Honoris Divini zelus, ut dicere cum Elia possit, 3. Reg. 19. *Zelo zelatus sum pro Domino DEO exercituũ;* imò cum Davide ps: 68. *Zelus Domus tuæ comedit me.* Apostolica, inquam, Virtus Archi-Præsuli cõgruit Pragensi undequaue Apostolico, qui ad sacrificandũ DEO omnipotenti quando in Ecclesia Pragensi procedit, ex catena ipsiusmet Principis Apostolorũ S. Petri annulo uno, pro manipulari annulo ornatus; ejusdemq; Baculũ in Pastoralis suo Pedito inclusum deportans, ponẽ iterum deferente alterius Principis Apostolorum & Gentium Doctoris Baculum Subdiacono; indutus Casulam S. Adalberti, Boemorum, Hungarorum, Polonorum & Prutenorum Apostoli, innumeras inter SS. Apostolorum reliquias, atque adeo inter SS. Philippi, Bartholomæi,

Lu.

DEDICATORIA.

Lucae, Marci, sacra Capita; per
Templum ipsis divinis Christi mani-
bus dedicatum; prælato S. Marci E-
vangelistæ manu conscripto (ex quo
Evangelium in Missa legere solet) Evan-
geliorum libro, ad sacrosanctum, &
prodigijs verendum ingreditur S. Vi-
ti Martyris Altare. Hæc Tua PRIN-
CEPS CELSISSE est Dignitas, hæc
prærogativa, cujus mensuram Tu in-
gentibus factis, & Apostolicis curis
dum impletum pergis, patere etiam
me, ex triaria Tua cohorte minimum,
in hostes procurrere, & sub Auspicijs
Tuis, contra Divini honoris contem-
ptores depugnare, quos telis non a-
lijs, quam è sacrae Scripturae penu, &
SS. Patrum armamentario desumptis
hic impeto: securus victoriae, dum-
modo in obduratam, & à nimio ad-
res Divinas frigore congelatam illo-
rum conscientiam ictus penetret; ut
sentiant, quanto vulnere sauciata.

EPIST: DEDICAT:

trahant animam, dum temerè in omnem licentiam, procaciam, & impudentem libertatem, tempore Divinorum, vel sacris in locis effundi illam sinunt. DEUS Opt: Max: REVERENDISSIMAM CELSITUDINEM TUAM, Ecclesiæ Pragensi quàm diutissimè incolumem servare dignetur.

Ita vovet

REVERENDISSIMÆ
CELSITUDINI
TUÆ

æternùm devotus

W. S. T. I. M.

(e) * * (a)

EXHORTATIO
PATERNA ET PASTO-
RALIS,

Ad omnes fideles Animas ,
cujusvis Status & Conditionis, pro
servanda devotione in Templis,
Processionibus, & Rebus sacris.

Vantopere exhor-
ruerit S. Prophe-
ta David impieta-
tem eorum , qui
non ponunt cu-
stodiam ori suo ,
& ostium circumstantiæ labijs
suis , psal: 140. abundè declara-
vit psal: 5. vocans sepulchrum pa-
tens guttur eorum ; & psal: 13. os
eorum plenum maledictione & a-
maritudine. Prævidebat nimi-

RUM

EXHORTATIO PATERNA

rum modernas in Templis, Supplicationibus, & Rebus Sacris, linguas dissolutas & indisciplinatas, habentes quidem in conspectu, sed in nullo, vel exiguo respectu, DEUM Exercituum. Unde patet, quantâ cautelâ providendum sit cuivis fideli Pastori, ut à tam pernicioso errore deducat oves sibi commissas; nè alioquin sibi interminari illud Væ audiat, Ezech: 34. Væ pastoribus, qui gregem meum non pascebatis, quod infirmum fuit non consolidastis, & quod ægrotum non sanastis, quod contractum non alligastis, & quod abjectum non reduxistis, & quod perierat, non quæsistis. Idcirco ergo, Filij charissimi, audite disciplinam Patris vestri, & estote sapien-

ORDINARIJ.

piantes, & nolite abjicere eam.
Qui enim dixit: Domus mea, Do-
mus orationis vocabitur, cunctis
gentibus: nunquid impune feret
ejus sanctitatem contemni? Si
quis Templum DEI violaverit, di-
spendet illum DEUS, prædicit A-
postolus. 1. Cor: 3. Et Dominus
ipse Matth: 21. in latronum & ho-
micidarum numero computat, a-
liena & sæcularia in Domo DEI
tractantes. Procul ergo ab Eccle-
sia, & rebus sacris sit omnis garruli-
tas, petulantia, & dissolutio, ne su-
bitò veniat super vos ira DEI, &
disrumpat vos inflatos finè voce,
& commoveat à fundamentis, us-
que ad supremũ desolatos. Sap: 4.
Nolite filij, nolite errare, DEUS
non irridetur; sed eos, qui verã fi-
de

EXHORTATIO PATERNA

de illū cognoscunt, & tamen non
sicut DEUM glorificant, neque
in conspectu & Domo ejus facere
exhorrent, quæ non decent, tra-
dit in passiones ignominia, & in
reprobum sensum. Rom: 1. ut qui
in Terra Sanctorum, in loco sacro
iniqua gesserunt, in æternum non
videant gloriã DEI, Isai: 26. Nam
si peccaverit vir in virum, placari
ei potest DEUS; si autem in Do-
minum, in faciem illi resistens,
peccaverit, quis orabit pro eo? 1.
Reg: 2. Unde bene S. Chrysoft:
hom: 79. ad pop: ait: Si DEUS
nostrum torporem & negligentia
exquirat, quòd in ejus conspectu
& Domo positi, neque tantum ei
præbeamus honorem, quantum
Dominis servi, quantum Ducibus
mili-

ORDINARIJ.

milites, quantum Amicis Amici,
 numquid veniam habebimus?
 numquid excusationē assequi po-
 terimus? non arbitror ego. Et
 certē, si tam severē præcipit DEUS
 Deut: 16. ut nullus ad Templum
 ascendens, appareat ante Domi-
 num vacuus, numquid indemne
 patietur, si in conspectu suo appa-
 rere præsumat, vanitatibus, nugis,
 & sæcularitatibus plenus? Ne te-
 merē quid loquaris, neque cor tuū
 sit velox ad proferendum sermo-
 nē coram DEO, monet Spiritus
 Sanctus Eccl: 5. DEUS enim in
 Cœlo, cujus zeli auris audit omnia,
 & tumultus murmurationum non
 abscondetur, & sermo obscurus in
 vacuum non ibit. Sap: 1. Quod
 ut tantō diligentius observetis,
 pro-

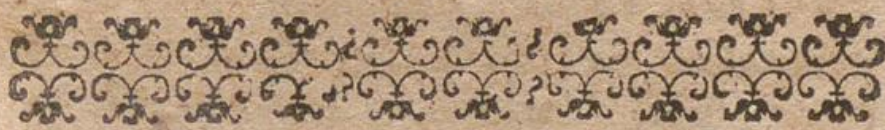
EXHORT: PATERNA ORDIN:

propono vobis, paterno salutis animarum vestrarum zelo & amore ductus, certissima argumenta, & efficacissima hoc in libello excitamenta, quæ si attentè volventes, corde sincero & pleno legeritis, beati eritis, si feceritis ea, quoniã pro iudicio gravi, veniet in vos omnis Felicitas & Benedictio

à DOMO DEI.

CA-

CAPUT I.

*Impietas sæculi nostri in locis & rebus
Sacris.*

Multiplicavit Ephraim Altaria,
ad peccandum, facta sunt ei
Ara in delictum, inquit Oseas
Prophetæ c. 8. deplorans ul-
timam Israëlitis impietatem,
quâ non contenti Deum impietatibus suis ad
iracundiam provocare, ipsa loca sacerrima,
Ara, & Altaria Deo placando destinata, per
dehonorationem profanârunt. Suscitare de
pulvere tuo, & exurge Vates Sanctissime
Osea, & longè verius hodie non contra Israë-
litas, sed contra Christianos invehi poteris:
Multiplicavit Ecclesia Christiana Altaria,
Templa, Oratoria, Sacella, dum non solùm
in qualibet Regione aut Urbe, sed quovis
Oppido & Pago, [qualibet penè urbium
platea, nè dicam privatis Arcibus & domibus
hæc reperiuntur, ubi vel in sacrosanctæ Missæ
sacrificio, vel in Altaris Tabernaculo præsens
Christus sistitur, sic ut planè de Ecclesia ve-
niâretur illud Moysis Deut. 4. *Non est alia*
Natio

Natio tam grandis, qua habeat Deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest cunctis obsecrationibus nostris. Multiplicabit hæc Altaria sanctissimâ intentione, ad augendam pietatem, ad inveniendum & colendum quovis loco Deum; sed eheu! quàm multis hæc ipsa sacrosancta Altaria erecta videntur ad peccandum, & Ara facta sunt ad delictum, apud quas majori impietate, quàm infideles in fanis suis versantur, ac si non ad alium quàm impietatis usum Tempa constructa forent.

Quis enarret levitates & petulantias modernæ sæculi? quis impudentiam & irreverentiam describat, quæ in locis & rebus sacris passim admittuntur? quis indignissimas actiones, quæ in templis, coram ipsa divina Majestate, in sanctissimo Sacramento corporaliter præsentate patrantur? Intratur à multis Ecclesia, sed nunquid ut Deum adorent? vix ac nè vix quidem inclinato (quod terrenarum Majestatem allocuturi sæpius iterare ex legibus Aulæ debent) Supremo Numini poplite fessum continuè capiunt, aut familiarem aliquem ad colloquium circumspiciunt, cum eodem ità fixi consistunt, ut nè ad Elevationem quidem Sacrosanctæ Hostiæ, genua inflectere sustineant. Interim risui, confabulationi, cachinnis, jocis, turpissimis dictionibus

amatoriis discursibus, ita petulanter, impudenter, & clamose indulgent, ut non Sacerdos solum in sacrificio, sed etiam piæ animæ in auditione ejusdem turbentur. Et hi quidem ex Ecclesia forum, instituendæ conversationi, & celebrandis conventiculis faciunt; quibus si plenum sit Templum, nihil differt à *Caupona*, inquit S. Chrysostr. hom. 31. in Epist. 1. Corinth. *tantus est risus, tanta perturbatio, sicut in balneis, sicut in foro, clamantibus omnibus & tumultuantibus, atque in templo solum.* Alii integros Cassetarum, Causarum, Actionum, & literarum fascis secum ad templum afferunt, quæ partim ipsi cum vicinis legunt & relegunt, consultant & judicant, ominantur & remedia inquirunt. Quorum tora per integrum Missæ Sacrificium est oratio: sub Elevatione Sanctissimæ Sacramenti paululum pectus digitis non tam verberasse, quam leviter contigisse. Quid aliud hi ex Ecclesia faciunt, nisi Curiam, Prætorium, & Postariam domum?

Alii tandem, quod horribilius est, in ipsam Ecclesiam congressum condicunt, Proci & Amasiæ ad mutuos conspectus & affatus locum hunc assignant. Videres hos indecore confidentes, & manus ac pedes, totumque corpus inquieto situ iactantes, Amasias suas, imò toto Temple alterum sexum turpiter o-

4
 culis venantes, nutibus & gestibus loquentes
 & corrientes, & mille complementa partē in
 omnem histrionicis inclinationibus & aulicif.
 mis dispergentes. Tūne hos ad orandum &
 deprecandum Deum suum in Templum con-
 venisse dicas? Tūne ad placandum tremen-
 do Corporis & Sanguinis IESU Christi sacri-
 ficio, offensum sceleribus suis Numen acce-
 sisse? Nihil nimium dixerō, si speluncam La-
 tronum, publicum Prostibulum, Domum Dei
 ab ipsis factam esse, cum Salvatore pronun-
 ciavero. Vos estis, ò impii prævaricatores,
 verissimi Latrones, qui non satis habentes in
 proprias sævire animas, alienæ etiam saluti
 insidias struere ad Templum convenitis. Adi-
 te os illud aureum, Divinissimum Chryso-
 stomum, & in impietatem vestram justissime
 detonantem accipite, hom. 36. in 1. Epist. ad
 Corinth. *An non habetis domos ad comeden-
 dum & bibendum? an Ecclesiam Dei contem-
 nitis, & eos qui non habent pudore afficitis?
 dixit Paulus de iis qui pauperes despiciunt,
 Mihi quoque concedite ut dicam de iis, qui hic
 cient tumultus & loquuntur. An non habetis
 domos ad rugandum? an Dei Ecclesiam despic-
 itis? & eos etiam corrumpitis qui volunt esse
 modesti & quieti? nihil omnino differre nunc
 Ecclesia à foro, & si non sit dictum audacius,
 fortè nec à fornicationis loco & prostibulo, adeo*

in qua illic scortantur, lascivius & impudic-
tius ornantur, qua hic congregantur: quam-
obrem multos quoque impudicos huc attrahunt.
Et si quis tenter, aut velit corrumpere mulie-
rem, nullus ei videtur locus aptior, quam Ec-
clesia. Et si quid emere aut vendere oporteat,
Ecclesia videtur esse aptior quam forum. Hic
enim de his plura verba fiunt, quam in ipsis of-
ficiis. Et si volueris res audire civiles, & qua
in adibus fiunt, & qua in castris, nè eas ad
Prætorium, neque sedes in officina Medicorum;
sunt enim qui omnibus exactius hic omnia hæc
annuntiant, & omnia sunt hic magis quam
Ecclesia. Hæcne sunt tolerabilia? hæcne fe-
renda?

Eheu igitur perpendite vos tales, quan-
tum Divina Majestas per vos inhonoratur, &
quantus pœnarum ac tormentorum cumulus
vobis inde coacervatur! & necdum Dei præ-
sentis vultum reveremini? neque maledi-
ctionem in animas vestras momento feren-
dam exhorrescitis? an fortè leviores his Do-
mûs Dei contemptibus noxas, & piacula ineffe
reputatis? vœ miseris vobis, si ità mente ca-
pti cœcutitis! timendum fanè est, nè re ipsa
mente capi Deus vos in temeritatis pœnam
sinat, quod longè minorem ob culpam Ale-
xandro Leonis VI. Imperatoris successori
contigit. Quantum enim vobis reputaretur

facinus in Persona Regia Cæsareaque, recto capite Templum & Altare accedere? Et tamen illud hic Cæsar & mentis & Imperii amissione luit, ita casum referente Aretâ Cæsariensi, in Encomio Euthymij Constantino-politani. *Mos est Regibus Christianorum, qui idem illis communis est cum omnibus Christianis, ut quotiescunque Dei Basilicas ingrediuntur, aperto eas capite ingrediuntur. Hunc morem cum sapientissimi videlicet illi atque optimi Viri sustulissent, persuaserunt homini crassa curis, ac de Suillo grege (ita eum compellere ob tantillam irreverentiam non dubitat) ut cooperto capite in loca sacrosancta ingrederetur. Quam quidem ille disciplinam cum admisisset, nimirum pulchrè ille quoque consecutus est casus. Etenim ubi hominem sic persuasum illi introduxere, ac violacei coloris amiculo rectum Sacra Mensa admodè, magno cum suo, eum illius futuro dedecore, confestim ille post facinus illud tam audax, mente captus est, neque ex ea die in potestate amplius fuit. Et minori reatu vos obstringi putabitis, impiâ linguâ, profanis gestibus, sacrilegis verbis, ponè ipsum Altare, Domino præsentibus insultantes? Coimus in Cærum Christiani Congregationem, dicebat de sui temporis fidelibus Tertull. in Apolog. cap. 39. ut ad Deum quasi manu factâ preceationibus ambia-*

*mus orantes. Coitis è contra hodie ô impii in
cœtum & congregationem ad Tempora, ut
in Deum quasi manu factâ impressionem ho-
stilem faciatis pugnantes, tot Majestatis suæ
contemptibus, Præsentia ipsius despectibus,
Conspectûs Divini inhonorationibus, Do-
mûs sacratissimæ profanationibus, eum ad
iracundiam provocando. Sic, ut quemad-
modum dignationem Dei admirans Prophe-
ta dixit: Non est alia Natio tam grandis, qua
habeat Deos appropinquantes sibi, sicut Deus
noster adest cunctis obsecrationibus nostris:
Ità verissimè è contra de nobis dici possit:
Non est alia Natio tam impudens, Vesana &
ingrata, qua Deos suos ita inhonoret, & con-
temtuis habeat, sicut Christiana Deum suum in
cunctis obsecrationibus suis.*

CAPUT II.

*Detestabiles apud Deum esse, loca sacra
& templa inhonorantes, S. Scriptu-
ra testatur.*

Quantam à Fidelibus exigat Deus erga
Domum suam reverentiam & venera-
tionem, non possumus aliunde magis agno-
scere, quàm ex illo Christi facto apud Mat.
cap. 21. & Ioann. c. 2. & Marc. 11. ubi post-
quam intrasset in Templum Dei, invenit in

Templo vendentes boves & oves, & columbas,
 & Numularios sedentes; & cum fecisset quasi
 flagellum de funiculis, omnes ejecit de Templo,
 oves quoque & boves; & Numulariorum effu-
 dit as, & mensas subvertit, & his qui Co-
 lumbas vendebant dixit: Auferre ista hinc, &
 nolite facere Domum Patris mei, Domum nego-
 tiationis. Matthæus autem habet: & dicit
 eis: Domus mea Domus Orationis vocabitur,
 vos autem fecistis illam speluncam Latronum.
 Gravissima sanè fuerit necesse est hæc Tem-
 pli prostitutio, quam Dei Filius tam severè,
 utique non præter meritum, sed de condi-
 gno castigatum ivit. Quàm grave enim est,
 flagello de funiculis raptim confectò & col-
 ligato, Numularios, Collybistas, Cambso-
 res, viros utique graves, honoratos & po-
 tentes, non aliter quàm canes publicè ver-
 berari, latrones appellari, & tanquam indi-
 gnos Templo eijci? Et tamen si penitiùs Ne-
 gotiatorum istorum tantopere castigatum in-
 spiciamus facinus, vix ullius culpæ reatum
 in eo deprehendemus. Sciendum enim est
 in primis, locum illum, quem Dominus hic
 Templum & Domum Patris sui appellat, ut
 bene advertit Franciscus Lucas, aliique stru-
 cturam Templi Salomonici explicantes, non
 intelligi Sanctum Sanctorum, neque San-
 ctum, ubi erat Altare & Sacrificiorum locus;
 neque

neque Atrium Israëlitarum, aut vicinum Atrium foeminatum, sed Atrium prorsus extremum, quod vocabatur Atrium profanum, vel Atrium gentium, & temporibus illis Christi, erat prorsus separatim, extra illa sacra, tiora Atria ædificatum, amplitudine stadiorum quatuor; quò ad orandum etiam gentilibus, ex Israëlítica gente impuris, & quavis irregularitate, & legali immunditiâ à Templi aditu prohibitis, licebat accedere. In ea ergo despiciatissima, & quasi inhonorata Templi parte, quid fuit grave reperiti pro-
polas boum & ovium, columbarum & turturum? Nam si quidem rerum aliarum, ferici vel pannorum, vini aut cibariorum nundinatores ibi deprehendisset, justò omnino zelò in talium, utpote impertinentium, & ad templi usus minimè facientium, mercatores exarsisset; sed nunc, prout bene advertit S. August. nihil illi venum proponebant, nisi quod sacrificaturis necessarium omnino fuerat: quod nè molestè cogerentur Advenæ tempore Paschali per urbem discursando primùm conquirere, in ea exteriori & sejuncta Templi parte prostabat, quidquid usui esse poterat ad ministerium religiosum. Nec magis indecens videtur, inventos ibi fuisse Numularios, & pecuniarum commutatores: nam plerisque Templum adeuntibus, necessa-

ria erat pecunia, sive ad aliquid ex prædictis
coëmendum, sive ad offerendum. Nec ra-
rò ad usum expeditæ emtionis, major moneta
erat minore permutanda, aut peregrina pe-
cunia cum Judaica, vel aurum argento, aut
vice versâ. Quid igitur hîc tam atrocis in-
tervenire potuit indecentiæ, ut Dominus ze-
lo Divini honoris actus, quasi turpissimè his
ille profligatus fuisset, & dehonestatus, pro-
priis manibus Cathedras & mensas evertet-
ret, boves, oves & columbas foras ejiceret,
pecunias cum irreparabili damno & jactura
Numulariorum disjiceret, in pavementum
effuderet, & impactò veluti canibus flagellò,
Dominos è Templo ejiceret? Quomodo et-
iam sinè gravissima contumelia & palmari
convitio, latrocinii eorundem mercaturam,
de se omnino alioquin licitam & honestam,
arguere poterat, per quam *Domum Patris*
sui convertissent in *speluncam latronum*? cum
tamen nulla ibi patrauerint latronû prædo-
nùmve opera, cædes inquam, spoliationes,
& grassationes in aliorum bona, sive per oc-
cultam, sive per apertam vim, sed solam ex-
ercerent mercaturam, de se omnino alio-
quin licitam & honestam, & quidem in re-
bus & objectis ad Templum per se spectan-
tibus, & alioquin ex macello aut foro illuc
adferendis? nimirum nulla proffus alia, ex
qua

qua in tantam effervesceret Dominus indignationem, causa ibi suberat, nisi quòd actiones illæ, quantumlibet de se alibi licitæ, Templi sanctitatem minimè decerent: tamque intolerabilis esset in Domo Dei negotiatio, de se in foro & nundinis licita, quàm latrocinia & deprædationes nullibi concessæ. Judicante hoc ipsum Domino apud Joann. ubi reprehendens Mercatores illos dixit: *Nolite facere Domum Patris mei domum Negotiationis*: cum tamen apud Matth. diceret eam per ipsos factam esse *speluncam latronum*: ut intelligerent, negotiationem tam atrocem in Deum continere injuriam, uti & aliam quamcunque, etiam alibi permissam, & non malam, dedecentem tamen sanctitatem Templi actionem, quanta in latrocinio inveniretur. Hinc etiam ut Marcus cap. 11. memorat, cum aliqui cum canistris, capsis, lagenis, & vasculis, captantes itineris compendia transirent per templum: *ipse non sinebat, ut quisquam transferret vas per templum*: quasi etiam hæc, utcunque de se indifferenti, vasis profani in Templum illatione, profanaretur & pollueretur.

Si igitur Christus parti Templi penè profanæ, & quæ nec in sortem nostrorum ad fores Ecclesiæ Atriorum venire poterat, tantam reverentiam deferri volebat, idcirco
tantum

tantum, quod esset Templi quasi limbus & ora, quantum Deus bonæ reverentiam haberi volet Templis Christianis, unde quaque sanctis! quam intolerabiliter feret omnem petulantiam, immodestiam, effusionem in Sanctuariis, quæ ipse non in transitu obiter adit, uti Hierosolymitanum, sed corporaliter in Eucharistia die nocteque inhabitat. Si quæ alibi liberè geri poterant, arguit Ven: Beda in Cap. 21. Matth. Dominus in Domo sua temporalia negotia geri non patitur, quanto magis ea, quæ nusquam fieri licet, plus cælestis ira merentur, si in adibus Deo sacratis agantur? Si Dominus nec ea venumdari volebat (idem hom. 7. in Quadrag.) in Templo, quæ in Templo volebat offerri: quantâ putas animadversione puniret, si invenisset ibi aliquos visus vel vaniloquio vacantes, aut alii cuilibet vitio mancipatos?

Sed & aliàs non minùs emphaticè Salvator noster declarare dignatus est, quantum audaciæ rei teneantur inhonoratores Templi. Et agebat tamen Christus tunc de Templo Judaico, quod cum animalium cædibus quotidie cruentaretur, speciem macelli præferrebat, nec qualiscunque, sed admodum sanguinolenti, præ multitudine victimarum inibi jugulari & exenterari solitarum. De eo igitur loquens Christus D. Matth. 23. increpat

pat Legis Doctores, vā æternum iis inter-
 minans, & cæcos stultosque vocitans, illis
 verbis usus: *Va vobis doctores cæci, qui dicitis,*
quicumq; juraverit per Templum, nihil est: qui
autem juraverit in auro Templi, debet. Stultus
est cæci; quid enim majus est, aurum an Tem-
plum, quod sanctificat aurum? quicumque ju-
raverit in Templo, jurat in illo, & in eo, qui
habitat in ipso. Ubi mens Christi ut perci-
 piatur, sciendum est, Legis peritos avaritiæ
 cupiditate exœcatos affirmâsse, juramen-
 tum factum per Templum non urgere; at ve-
 rō si jurâset interposito Thesauri Tem-
 pli nomine, in quem pecuniæ ad usum Tem-
 pli, & commodo Ministrorum inferebantur,
 ajebant cæci illi Magistri, talem perjurii re-
 um fore, si ejusmodi juramentum flocci fa-
 ceret. Quam illorum cœcitatē, & scele-
 ratissimam nequitiam, non ego hic perstrin-
 gere aut confutare volo, sed solūm ex verbis
 Christi dignitatem templi asserentis deduce-
 re, quā graviter Dei honor ex illius deho-
 nestatione violetur. Christus ergo Domi-
 nus in Templi Sanctitatem intendens, miræ
 cœcitatē stultos illos Legis Magistros ex
 eo redarguit, quōd Templum non ulterius,
 quā ut ædificium, & fabricam quandam
 materiale[m] æstimare novissent; ostenditque
 è contra, eandem ipsi reverentiam, respe-
 ctum

etum, & honoré deberi, quem Deo ipsi; idémq;
 esse violari, in honorari, — prostitui dignita-
 tem Templi, atque ipsiusmet Dei: proinde-
 que non minús perjurii teneri reum, qui Sac-
 ramentum per Templum dixisset, quàm qui
 interposito Dei ipsius nomine, juramento se
 obstrinxisset: *Quicumque enim, inquit, jurat
 in Templo, jurat in ipso, & in eo, qui habitat
 in ipso.* Quis ergo exinde satis exprimat gra-
 vitatem, & indignitatem cujusvis quantum-
 libet exigui contemptús Templis irrogati, si
 is perinde apud Deum habetur, ac si in ipsi-
 usmet Majestatem & Personam committere-
 tur. Est & illud híc notandum, quòd tan-
 tam Sanctitatem, vim, & dignitatem Tem-
 plo adscribit, sicut eo ipso argentum & aurum,
 & quidvis aliud Templo donatum, ab eo ve-
 luti à primo sanctitatis fonte sanctificari, &
 in altioris cujusdam ordinis gradum trans-
 ferri dicat, eò quòd ad Templum spe-
 ctet & pertineat. *Stulti, ait, & caci: quid
 majus est? Templum, an aurum, quod sancti-
 ficat aurum?* Et tamen, ut præmittebam,
 Templum de quo Christus agebat, præ cruo-
 re è tot victimis in eo jugulatis, speciem po-
 tiùs præferebat Macelli. Quid igitur dice-
 ret de Templis nostris, non pecudum san-
 guine, sed quotidianâ innocentis Agni im-
 molatione, & corporaliter illa inhabitantis
 Do-

Domini præsentiam sacratis? *Quicumque enim jurat in templo, & consequenter à pari, quicumque indecoram & inhonoram quavis actione distinctur in Templo, despectum facit Templo; sed nunquid illi solum? Et ei qui habitat in ipso.*

Ponderavit hoc Sanctissimus Ecclesie Doctor Hieronymus, tantamque ex loco sacro redundare in operationem impudenter ibi attentatam arbitratus est malitiam, ut neque suam, neque ullam cujusvis hominis illi exprimendam sufficere posse pronunciarer eloquentiam. Cum enim Sabinianus quidam in Templo Bethlehemitico, nutibus & aspectibus cum Virgine quapiam collusisse, & amatoriam ei epistolam dedisse deprehensus esset (proh quam ordinarium & quotidianum apud nos, in longè absurdissima etiam colloquia desinens vitium!) tantopere ad facinus, opinione sua quasi ineffabile cohorrui vir Sanctus, eò quòd attentatum foret in loco, ubi quondam brutas inter pecudes infans Deus præsens adfuisset, ut nulla verba illi exprimendo sufficerent. *Infelicissime mortalium!* alloquitur Sabinianum Epist. ad eundem, *tu speluncam illam, in qua Dei Filius natus est, Et Veritas de terra orta est, Et terra dedit fructum suum, de stupro conditurus ingrederis? non times, nè de præsepi infans vagias*

giat, nè puerpera Virgo te Videat, nè Mater Domini contempletur? Paveo miser, & tam mente quàm corpore perhorresco, ponere tibi Volens ante oculos tuos opus tuum. Totæ Ecclesiæ nocturnis Vigiliis Christum Dominum personabat, & in diversarum gentium linguis unus in laudibus Dei Spiritus concinebat. Tu inter ostia quondam Præsepis Domini, nunc Altaris, amatorias epistolas fulciebas, quas postea illa miserabilis, quasi flexo adoraturæ genu inveniret & legeret. Prò nefas! non possum ultra progredi! prorumpunt lachrymæ antequam Verba, & indignatione pariter ac dolore, in ipso meatu faucium Spiritus coarctatur! Ubi mare illud Eloquentiæ Tullianæ? ubi torrens fluxus Demosthenis? nunc profectò muti essetis ambo. & Vestra lingua torpesceret. Inventa est res, quam nulla eloquentia explicare queat. Repertum est facinus, quod nec mimus fingere, nec scurra ludere, nec Attellanus possit effari. Miser! nonne quando in spelunca cum Virgine stare cœpisti, caligaverunt oculi tui, lingua torpuit, conciderunt brachia, pectus intremuit, nuda vit incessus? ô funestos oculos meos! ô diem illam omni maledictione dignissimam! Et tamen Sabinianus ille graviorum longè, iudicio nostro, scelerum apud S. Hieronymum insimulatus, & adulteriorum etiam convictus erat: quæ tamen san-

Atus attingisse ibi contentus, hoc solum exaggerat, & super omnia infandum, esto ultra notus & aspectus non progredieretur, enunciat: idcirco tantum, quod in loco sacro sit attentatum. Quid? quod non tantum indignissimum judicaverit, factu aliquo vel dicto locum sacrum conspurcare, sed & horrendum censuerit labis alicujus & navi, etiam non culpabilis sibi conscius, limen Templi subingredi? Ego, inquit lib. contra Vigilant: quando iratus fuero, aut aliquid mali in animo cogitavero, aut me nocturnum phantasma deluserit, Basilicas Martyrum intrare non audeo, ita totus & corpore & animo pertremisco. Et nos jocum putabimus & ludum, cum animo profana & secularis tractandi, vana & mundana colloquendi, nugas & scurrilitates agitando, & quæ non his deteriora attentandi, Templum intrare? Supplicationes, & Sanctissimum Sacramentum comitari? tremendo Missæ sacrificio interesse?

CAPUT III.

Omnis in Templo, & Rebus Divinis Irreverentia, grandis apud SS. PP. est abominatio.

Graviter & severè pronuntiavit S. Beatus Bernardus Lib. 2. de consid. ad Eugenium.

Nuga

*Nuga in ore secularis hominis, nuga tantum sunt, in ore Sacerdotu blasphemia. Id quod à simili verissimè in rem nostram transferendo dixeris; Nugæ in foro, & domibus, locisque privatis, nugæ tantum sunt, in Ecclesia verò & sacris functionibus, blasphemiæ. Tanta siquidem tamque abominabilis semper omnibus sæculis visa est SS. PP. quævis in Templo levitas, irreverentia, garrulitas, aut situs minùs decorus, ut non minùs aut levius ea detestarentur, quàm blasphemiam, infidelitatem, aut gravissimum aliud scelus, dignumque fulminibus, terræ hiatu, morte repentinâ, & Dæmonis infessione edicerent. Alios video stare, queritur S. Chrysoft. hom. 24. in Acta: *Et nugari dum preces fiunt; Et quidam ex illis idem faciunt, non solum dum fiunt preces, sed etiam dum Sacerdos benedicit. O Audaciam! quando erit salus? quomodo poterimus Deum placare? Nescis quòd cum Angelis stas? Et cum illis hymnos dicis? Et stas ridens? Etenim non esset mirum si fulmen demitteretur, non solum in illos, sed etiam in nos, digna enim fulmine sunt hac. Adest Rex; considera exercitum: Et tu in illorum conspectu stas Et rides, vel ridentem negligis? Verum quamdiu objurgamus? quamdiu reprehendimus? nonne ut damnosos, ut fures, ut corruptos Et perniciosos tales, Et innumeris malis**

malis plenos, ab Ecclesia exigi oportebat? Quando hi, qui horrendâ horâ rident, abstinebunt à risu? quando abstinebunt à nugis, qui in tempore benedictionis garrunt: non reuerentur presentes, nec Deum timent. Non sufficit nobis quòd ipsâ mente sumus ignavi, neque quòd orantes aliò evagamur? sed etiam risum & cachinnos multos afferimus. Nunquid theatra sunt hac, qua hic geruntur? Ecce Sodomæ & Gomerhæ incolis parùm Viro S. videntur e-
 jusmodi meliores, in quos ignem pariter & fulmina de Cœlo cadere par esset, fulmine enim, inquit, sunt digna ista. Imò tantùm non Sodomitis indigniores. Minitantem namque Dominum, pluiturum se ignem & fulmina de Cœlo super Sodomam, interpellans Abraham Gen. 18. v. 23. Numquid, ait, perdes justum cum impio? absit à te, ut rem hanc facias, & occidas justum cum impio, fiatq; justus sicut impius: non est hoc tuum. S. Chryostomus autem hanc in Ecclesia impietatem, non tantùm in reis ipsis, sed & in devotis fulmine de cœlo puniendam, bonos simul & malos justissimè involvente, pronuntiat: Non esset, inquit, mirum, si fulmen demitteretur, non solum in illos, sed etiam in nos.

Sed Sanctum Basilium audire etiam juvat in Psal. 28. ad illa verba: In Templo ejus omnes

omnes dicent gloriam, ita loquentem; Audiam
 hac Psalmi Verba, *Et confusi suppudefciant* i
 qui in Templo prolixissima intertexunt collo-
 quia! quid dicit Psalmus? qui in Templo Dei
 est, non maledicentiam, non Vanitatem, at-
 ne obsecans rebus differtos sermones pronuntiet,
 sed in Templo ejus quisque dicat gloriam. Nunc
 Verò quidam nullo corripuntur Divini judicij
 metu, adeo sibi arridentes, suasque prensantes
 dexteras, Domum Orationis in locum vertunt
 effusissima loquacitatis! Vide, ne cum hinc e-
 migraveris, loco mercedis recipienda pro Divi-
 nis laudibus, unà cum ijs, qui nomen Dei exe-
 crantur, *Et blasphemis vocibus incessunt*, con-
 demneris. Ecce tibi parem malitiam riden-
 tium & colloquia miscentium in Templo, at-
 que nomen Dei execrantium, & blasphemis
 vocibus incessentium. Huc accedit Eusebi-
 us Orat. de Commem. Sanctorum. Pleros-
 que novi, ait, ad celebritates Sanctorum acce-
 dere, ut peccent magis, *Et ita recedere*. Ac-
 cedunt namque non ad fundendas Deo preces,
 sed ad voluptatem aliquam assequendam. Quis-
 dam enim primos accubitus, sublimesque locos
 quarunt, *Et turbas, contentiones, Et molestias*
 excitant. Alij sedentes, obturant tanquam
 aspides aures suas, neque scripturam, neque
 Psalmos audiant, neque preces: Veram
 linguas acunt quasi serpentes, *Et à garrulis a-*

ee non desistunt, huc illuc oculos agitan-
tes, & proximum scommatibus illudentes;
in his vigilant, & illis occupantur. Quid ergo,
dic mihi obsecro o homo, accessisti ut mala tua
minuas, vel ut augeas? Imò verò in tantum
mala auges, ut per nulla alia magis crimina
in damnationis sempiternæ periculum te
conicias, quàm per talia locis sacris injuria
facinora. Si audaciâ & temeritate ductus,
verba sunt Isidori Pelusiota lib. 1. Epist. 45.
Veritati vim afferre coneris, confusiones ac
nugas Templis, quibus silentium omne debetur,
colloquiaque turpia & prapostera inferens; hoc
persuasum habe, quòd in extremum condem-
nationis & exitij periculum teipsum impelles.
Ubi etiam ostensurus deinceps, quàm colle-
cta mens & animus, ab omni eo quòd terre-
num est segregatus, ad Ecclesiam fit afferen-
dus, subjicit: Cùm Aaron, ejusque Successo-
res in Templum ingrediebantur, laneis omni-
bus Vestimentis abjectis, Vestes ex lino contex-
tas induebant, arcani aliquid continentes, ac
que illud significantes, externos tumultus tunc
de memoria deponendos esse. Nam qui Rei sa-
cra causâ ad Deum accedit, nihil alienum,
nec ullam rerum ex materia constantium sar-
cinam, secum afferre potest. Laneæ liqui-
dem vestes ex ovium vellere conficiuntur,
quòd quia carni adhæret, & de carne prodi-

ens nascitur, carnales, terrenas & seculares indicat actiones & occupationes, quas licet alibi usurpare crimini non imputeretur (quem admodum neque laneis vestibus indui Aaroni extra Templum vetabatur) in Templum nihilominus cum iis ingredi nefas est, ubi quidquid agitur, dicitur, aut cogitatur, Sanctum, Divinum, & Cœleste duntaxat sit oportet.

Verùm quàm paucis id hodie curæ est, quando penè omnes aliud in Templis, ac inter Divina agunt, quàm ad quæ agenda venisse oportebat. *Quid tandem est hoc?* querit non sinè stupore S. Chrysoft. hom. 1. de verbis Isaia: *Vidi Dominum: Quòd qui proposuerunt cum Deo colloqui, ei que servitium exhibere, vox hoc omisso, suum quisque vicinum arripiunt, ordinantque res domesticas, quæque sunt foris, quæque in populo, quæque in Theatris, quæque in Exercitu: Et quomodo alia quidem sunt administrata, alia rursus neglecta, Et quid in gerendis rebus satum fuerit, quid diminutum: In summa de Rebus omnibus vel publicis, vel privatis, hinc colloquuntur. Et quàm tandem Seniâ digna sunt ista? Atqui cum terreno Rege colloquens, de his tantum verba facit, de quibus ille soluerit audire, Et de quibus Rex fuerit percontatus. Quòd si quid ausit inijcere, secus quàm ille velit, extreme*

tremo supplicio afficietur. Tu vero cum Rege
 Regum colloquens, cui cum horrore seruiunt
 Angeli, omisso cum illo caepo sermone, de luto,
 de pulvere, de telis aranearum loqueris. Ni-
 hil enim aliud sunt hujus vite negotia. Et
 quomodo sustinebis istius contemptus pœnam?
 quis te ab hac vindicta liberabit? usq; eò vi-
 delicet gravitatem vitij hujus pertingere
 sentiebat, ut irremissibile quodammodo &
 inexpiabile illud judicaret. Et tandem in fi-
 ne homiliae ita concludit. Indecoras Voces
 premamus, manuumq; gesticulationes corripia-
 mus, has conjunctas exhibentes DEO, nè in-
 compositis motibus attollantur. Dicamus alijs
 alijs & non sult DEUS, ut simul cum ipso loqua-
 mur, & inter nos fabulemur; nec patitur, ut
 omisso cum ipso colloquio, presentium colloquia
 suscitemus, cœnoq; margaritas contaminemus,
 siquidem hoc suam contumeliam esse ducit.
 Quod si quis voluerit hoc praeceptum praterire,
 obturemus illi os, tanquam nostra salutis insi-
 diatori: expellamus, ex Ecclesia Sancta Castris
 ejiciamus. Hoc si fecerimus, nostra quidem
 peccata superiora facile diluemus, ipsum au-
 tem Dominum habebimus in medio nostrum,
 cuiq; modestiae Coronas distribuentem. Tanti
 Vir iste Sanctissimus modestiam in templo fa-
 ciebat, ut specialem illi in Cœlis respon-
 dere Coronam & laureolam, quemad-
 modum

modum Martyrio aut virginitati sensisse videatur.

Nec minùs acriter in ejusmodi discolos invenitur Salvianus, egregius Ecclesiæ Doctor, lib. 3. de Providentia: *Ecclesias*, inquit, atq; *Altaria DEI*, minori reverentiâ quidam habent, quàm cujuslibet minimi & municipalis *Judicij domum*. Siquidem intrâ januas non modo illustrium *Potestatum*, sed etiam *Præsidentum* aut *Præpositorum*, non omnes passim intrare præsumunt, nisi quos aut *Judex* vocaverit, aut negotium traxerit, aut ipsa honoris propriæ dignitas introire permiserit: ita ut si quispiam ingressus insolenter fuerit, aut cadatur, aut propellatur, aut aliquâ *Verecundia*, atq; *estimationis* sua labe muldetur. In *Templa* autem, vel potius *Altaria*, atque in *Sacraria DEI*, passim omnes sordidi, ac flagitiosi, sine ulla penitus reverentia sacri honoris irrumpunt. Non quia non omnes ad exorandum *DEUM* currere debeant, sed quia qui ingreditur ad placandum, non debet ingredi ad exacerbandum: neque ejusdem officij est indulgentiam pascere, & iracundiam provocare. Notum siquidem monstrî genus est, quòd qui intrant *Ecclesiasticam domum* ut mala antiqua defleant, exeunt, & quid dico exeunt? in ipsis hæc orationibus ac supplicationibus moluntur. Ac sic *Oratio eorum*, rixa est magis criminum, quàm

quàm exoratrix ; ut verè illa in eis scriptura
 maledictio compleatur, ut de oratione ipsa exe-
 ant condemnati, & oratio eorum fiat in pecca-
 tum. Tantam deniq; viri sancti omnes in ea
 re notavère indignitatem, nè dicam flagiti-
 um, ut illud sufficienter concipere aut ex-
 primere non potuisse videantur. Quà rogo
 fronte (quærit admiratione defixus Stephanus
 Papa 6. in egregio sermone, cujus partem
 citat Anastasius in ejus vita) In sacratissimo
 Dei Templo assistit, qui inanibus fabulis, &
 otiosis verbis insistit? Deum immortalem
 quid diceret! nõne præ stupore ipse à se exi-
 ret, si lasciva etiam verba, impuros nutus
 & aspectus, hodie in Templis admitti vide-
 ret? Nam si de omni verbo otioso, pergunt ulte-
 rius, in die judicij ratio est reddenda, de his
 maximè reddetur ratio, & exigetur vindicta,
 qua in conspectu tantorum Sanctorum profe-
 runtur contumaciter, in loco Deo dicato. Quà
 unquam spe veniam consequi de præteritis ar-
 bitrantur delictis, qui non solum peccata sua
 negligit abluere, sed potius contendit augere?
 Pavescite illum, qui factò flagello de funiculis,
 ejecit vendentes & ementes de Templo! Re-
 missius scilicet est utiliter negotiari, quàm ina-
 niter & otiosè confabulari! Imò hoc ita per-
 niciosum est, ut hominem in potestatem re-

digat Diaboli, & in periculum adducat, nè ab eo corporaliter possideatur.

Audiamus iterum S. Chrysoſtomum hom. 4. de incomprehenſibili Dei Natura. Cum enim hom. 3. ſub finem, hortatus valdè eſſet ad adeundam Eccleſiam, ſubdit hom. 4. ſub finem, vehementem redargutionem adverſus eos, qui ità verſantur in Templo, ut non ſecus afficiantur, quàm qui in plateis & foro agunt. *Diſputant enim, inquit, inter ſeſe aut jocantur, aut negotia tractant tempore illo perhorrendo.* Et poſt multa in eam rem occasione energumenorum, tunc ibi præſentium diſputata, ſubdit: *Non vereris, nè dum diſputas, omittis, negligis, Dæmon qui inde profiliens, animam tuam nactus otioſam, & ſcopis mundatam, ei ſe inſinuet, & ſumma cum facilitate domum tuam parentem ingrediatur? Cave nè tuam animam Dæmon ſenſim paulatimq; incedens occupet.* Alludere videtur ad porcos illos Geraſenos Matth. 8. in quos ejecti ab energumenis Dæmones immitti à Chriſto impetrârunt. Alibi ſiquidem hom. de Pœnitentia, huiusmodi procaces ſuiſus comparare viſus eſt, luto & ſordibus magis in Templo, quàm rebus Divinis intentos. *Quidam, inquit, ſub horam terribilis menſæ myſtica, in Vaniloquentiæ conſuetudinibus occupati ſunt. Quid facit homo? non promiſiſti*

Sacerdoti, qui dixit: sursum corda: & dixistis habemus ad Dominum? non reuereris & erubescis? & illa ipsa hora mendax inueniris! cum qua postea fiducia ad mysteria accedes? cum qua polluta conscientia? nam si stercus in manibus haberes, auderes appropriare fimbria Regis? Quocirca fratres, oro vos & obsecro, ne in Ecclesiis colloquiis occupati simus. Stemus trementes & timidi, demissis oculis, elevata autem anima. An non vides eos, qui sensibili, corruptibili, temporali & terreno Regi assistunt, quam sint immobiles? non loquentes, non oculos huc & illuc mittentes. Ex ipsis documentum accipite humanitatis, & sic saltem assistite Deo, quasi terrenum Regem accessuri.

Acutè vener. Beda hom. 20. in Evang. dixit: Ex peccatis eiusmodi in Templo admittis, funes contexi, quibus à Domino indè exigamur, alludens ad illud Matth: Cum fecisset Dominus quasi flagellum de funiculis, omnes eiecit de Templo. Quid ergo Fratres mei, inquit, si rixis dissidentes, si fabulis & vacantes, si risu dissolutos, vel aliò quolibet scelere reperiret irretitos, qui hostias, qua sibi immolarentur, eientes in templo inuenit, & eliminare festinavit? Propter illos dicimus, qui Ecclesiam ingressi, non solum intentionem orandi negligunt, verum etiam ea, pro quibus debuerant orare, augent, quasi funem sibi longissimum

incantâ eorum augmentatione texentes, non
 timentes ex eo districti Iudicis examinatione
 damnari. Quapropter summopere omnibus fi-
 delibus procurandum est, ut nihil in Ecclesia
 inhonestum, aut cogitatione, aut dicto, aut
 facto gerant, nè peccatis pro quibus absolvendis
 confluerant, peccata accumulantes, non ab-
 solutionem peccatorum acquirant, sed magis
 funes sibi accumulent. Plures SS. Patrum in
 hoc genus hominum invectivas & Philippi-
 cas, per decursum afferemus.

CAPUT IV.

*Res, & Loca sacra dehonestantes, hor-
 rendis Suppliciis à Deo mactantur.*

Nemo credo est qui dubitet, Tempia no-
 stra, Sacrificia, Ceremonias, & Sancta,
 quantò antiquis illis sunt sacratiora, tantò
 injuriam & contemptum ijs illatum esse gra-
 viorem, & majore vindicandum pœnâ. Quis
 autem sufficienter assequatur, quàm atrociter
 Deus vindicârit aliquando in Lege Moysis,
 judiciò humanò levissimum Rebus sacris il-
 latum contemptum? An non gravissima vide-
 tur & formidabilis pœna, 50. millia plebis,
 & septuaginta viros Principes & Optimates,
 immisâ repentinâ à Deo morte, simul de
 medio tolli? Remiserant Philistijm Arcam
 Do-

Domini, quam septem mensibus captivam
tenuerant, in fines Judææ; hanc Bethsami-
tæ, triticum fortè tunc metentes in valle, ele-
vantes oculos suos (verba sunt 1. Reg. c. 6.)
viderunt, & gavisæ sunt cum vidissent. Erat
autem ibi lapis magnus, & conciderunt ligna
plaustræ, super quo Arcam Dei per vaccas il-
luc de vehi contigerat, & vaccasq; imposuerunt
super ea holocaustum Domino, & immolaverunt
victimas Bethsamitæ in die illa Domino. Quis
hic aliquid iræ Divinæ intervenisse dignum
suspicaretur? Percussit autem de viris Beth-
samitibus, eò quòd vidissent Arcam Domini; & per-
cussit de populo 70 viros & 50. millia plebis. Gra-
vis penitus & terribilis manus Dei, si præler-
tim causa tantæ calamitatis & cædis attēda-
tur. Eò quòd vidissent, inquit sacer textus, ar-
cam Domini. Sed numquid malo fine eam sive
intuiti? numquid non cum vidissent, gavisæ de
ea recepta fuerant? numquid non victimas
& holocausta grati obtulerant? Abulensis q.
26. causam assignat, quòd eam intactam &
nudam fuissent intuiti. Serrarius & Vatablus
putant, quòd eam introspexerint, ut vide-
rent, num Philistæi Tabulas Legis ex ea su-
stulissent, & aliud quid fortè indecens impo-
suissent; id quod suspicandi manifestum ha-
bebant argumentum, videntes ad latus Arcæ
appensos ab ijs in capsula mures, & anos au-

reos. Lyranus aspectum illum interpretatur fuisse ex levitate animi, & sine debita reverentia profectum. Quidquid illud fuerit, quia non malo fine, aut ex contemptu factum, sed summum ex curiositate aliqua, temerè, minùs consideratè attentatum est, ultra culpam venialem, iudicio plurimorum SS. PP. & Scripturæ interpretum, non ascendit, quam insuper tota illa tam numerosa, 50. millium plebis multitudo, contrahere vix potuit, cum incredibile sit, omnes eos Arcam introspexisse. Et tamen curiositatem hanc in intuenda re sacra fortè paucorum, vindicavit Dominus tam horribili strage improvisæ mortis tot millium innocentium. Ut proinde meritò consternati Bethsamitæ exclamarent: *Quis poterit stare in conspectu Domini Dei sancti huius? O incomprehensibilia revera Iudicia Dei, & investigabiles vias ejus,* Rom. I. *quis enim hic cognoscat sensum Domini, & poenam tam crudelem, non solum justissimam, sed etiam adhuc infra condignum, tantillæ iudicio nostro culpæ, agnoscat?*

Et minùs offendi Deum nos putabimus, impuri alicujus hominis oculis, in sanctissima Eucharistia sese intuentis? imò illis ab Ara, & sanctissimo Sacramento sceleratè averfis, per Templum quaquaversum humanos vul-

graviter à Deo puniti.

92

vultus, & alia objecta impudentissimè contemplantis? in ejus conspectu profana, ludicra, sæcularia tractantis? irreverentissimè stantis, aut sedentis? Colloquiis inutilibus ab ejus adoratione alios avertentis? Novi ego Personas pias, & Deum timentes, quæ idcirco peccati alicujus venialis deliberati sibi consciæ, die illo sanctissimam Eucharistiam intueri non audent, indignos aspectu Creatoris sui oculos judicantes, qui ab eo voluntariè averfi, vidissent vanitatem. *Cogita apud te, monet S. Chrysoft. in Psal. 133. Quanta tibi Sanctitate opus sit, qui signa multo majora acceperis, quam qui Sancta Sanctorum tunc acceperunt. Neq; enim Cherubim, sed ipsorum Cherubim Dominum habes inhabitantem; neq; Arcam, & Manna, & Tabulae Lapideas, & Virgam Aaron, sed Corpus, & Sanguinem Dominicum, & Gratiam, qua superat humanam cogitationem, & donum inenarrabile. Quò autem majoribus signis ac symbolis, & magis venerandis Sacramentis dignatus es, eò major est præstanda à te sanctitas; & eò eris majori obnoxius supplicio, si quæ jussa sunt, transieris.*

Indixerat David, confirmato jam Regno super Univerſum Israël, publicam omnium ordinum supplicationem, ad transferendum

B 4

Arcam

Arcam Domini ex Gabaa, de Domo Abinadab, in Arcem Sion. 2. Reg. 6. *Et imposuerunt Arcam Dei super plaustrum novum. David autem & omnis Israël ludebant coram Domino in omnibus lignis fabrefactis, & citharis, & lyris, & tympanis, & sistris, & cymbalis.* Potuitne magnificentior & ad pompam splendidior Processio institui? in qua præcedebant congregati à David, 30. millia virorum, omnes electi ex Israël: Arcam autem sequebatur infinita multitudo populi omnium Tribuum, omnes canentes, & quovis genere musicorum instrumentorum, omni virtute coram Domino ludentes. 1. Paral. c. 13. *Postquam autem venerunt ad Arcam Nachon extendit Oza manum ad Arcam Dei, & tenuit eam, quoniam calcitrabant boves, & declinaverunt eam.* Sive ut habetur 1. Paral. c. 13. *bos quippe lascivens, paululum inclinaverat eam.* Quis non laudabilem zelum Ozæ reputaret? Qui tam manifesto ruinæ periculo opem inclinatæ in præcipitem casum Arcæ, ad motis manibus in tempore tulit. Verum, ô Judicia Dei abyssus multa! & à judiciis nostris, sicut cælum à terra, remota & elevata! *Iratu est indignatione Dominus contra Ozam, & percussit eum super temeritate, qui mortuus est ibi juxta Arcam Dei.* Sive fulmine & igne de cælo lapso prostratus, ut putat

tat Abulensis; sive repentinâ morte in vestigio extinctus, ut vult Josephus lib. 7. Antiq. c. 4. Terribilis prorsus est ista cædes, notat Salius noster ad annum mundi 2989. & mirabilis causa ejus. Nam tetigisse Arcam, & tenuisse in tanto periculo, merito potius & pietati, quàm culpæ adscribendum videtur. Ut si quis non Sacerdos cadentem in terram Sanctissimam Eucharistiam manu excipiat, nè cadat. Quid igitur sceleris, tam præcipiti & capitali animadversione digni, huic Ozæ factò inesse potuit? Tostatus opinatur Ozam periculo Arcæ perterritum, repente, præcipitanter, adeoque sine debita reverentia eam arripuisse; alii cum Josepho causam assignant, quòd cum non esset Sacerdos, sed Levita duntaxat, latus Arcæ nudum attingere præsumpsit: Alii alia suspicantur; plerique tamen omnes cum Abulensi & Saliario, ultra temeritatem quandam nihil præterea malitiæ in eo agnoscunt, siquidem nec ipsa Scriptura aliam percussiois hujus causam assignat, dum ait: *Et percussit Ozam Dominus super temeritate*, addit 1. Paralip. cap. 13. *eò quòd tetigisset Arcam*: undè etiam æternam illum salutem nullatenus amisisse, esto repentinâ morte improvisè sublatum, pronunciant. Sed nunquid non labem hanc pensare debebant tot ejus antecedentia meri-

ta, & fidelissima Arcæ per tot annos (man-
ferat enim hæc in domo Patris ejus Aminadab à morte Heli usque ad 7. Annum Regni David, per annos amplius quàm 60.) cultodia, & plurima diu noctuque in ministeriis ejus exhibita obsequia?

Vos ego appello, exclamat hic S. Pacianus in parænesi ad pœnitentiam, qui Altare Domini non timeris, qui ad manus Sacerdotis, qui in conspectu Angelorum, sub fiducia innocentia acceditis, qui Divina patientia insultatus, qui tacenti Deo, veluti nescienti, pollutam animam, & profanum corpus ingeritis. Audite quid fecerit Dominus. Cum populus Hebraorum Hierosolymis Arcam Domini reportaret, ex domo Aminadab Israelitis: Oza, qui non exploratâ conscientia latius Arcæ attigerat, occisus est: Et tamen ille non ut aliquid ex ea sumeret, sed ut declinantem ad lapsum vituli contineret, accesserat. Tanta infuit Divina reverentia cura, ut audaces manus nec ob auxilium sustineret. Antiquane ista sunt, & modò non fiunt? quid ergo? desit Deus nostra curare? an ultra conspectum mundi recessit, & neminem spectat è cælo? an patientia illius ignorantia est? absit inquires: Videt ergo quæ facimus, sed utiq; expectat & patitur, & pœnitentia tempus indulget, & Christo suo prestat ut differat. Bene tu peccator, intellige,
spe-

graviter à Deo puniti.

11

Spectaris à Domino, &c. fusè deinceps in ean-
dem rem.

Absolute Moyse Tabernaculo, omnibusq;
ad Sanctuarium requisitis, erecto etiam in
Sacrificia Altari holocaustorum, cum Fra-
trem suum Aaronem in Pontificem, Filiosq;
ejus Nadab & Abiu in Sacerdotes legitime cō-
secrasset, octavo à consecratione die, primum
& solenne Sacrificium à Neo-Pontifice cele-
brandum toti populo indixit, Levitici cap. 9.
& 10. Quò adveniente, postquam Aaron vi-
ctimas & hostias super Altare imposuisset,
apparuit gloria Domini omni multitudini. Es-
ecce ignis egressus à Domino, devoravit holo-
caustum, & adipem, qui erant super Altare.
Arreptisq; Nadab, & Abiu Filij Aaron ihu-
ribulis, posuerunt ignem & incensum desuper,
offerentes coram Domino ignem alienum, quod
eis preceptum non erat. Egressusq; ignis à Do-
mino, devoravit eos, & mortui sunt coram Do-
mino. Sic ergo subita atq; horribilis per im-
mane incendium mors, hausit primogenitos
summi Sacerdotis: Viros divinitus ad Sa-
cerdotium dettinatos, Viros dignos à Deo
habitos, qui nominatim ab ipso evocarentur
in montem Sanctum, Exod. 24. in quo Divi-
næ visionis participes fierent. Et quidem hau-
sit ipso primo Ministerii sui die, & ob culpam
in hoc genere primam, & Abulensis, Saliani,

Cog-

Cornelij à lapide, iudicio levissimam & venialem. Quæ enim fuit hujus vivi comburii causa? quòd ignem sacrum ex Altari holocaustorum non acceperint, sed communem aliunde, super quo adoleverunt incensum coram Domino, in altari thymiamatis. Id quod fecerunt, vel ex imprudentia, qualis solet contingere iis, qui novi sunt in aliquo munere, vel ex oblivione præcepti, vel ex quadam incuria, arbitantes perinde esse quocunq; igne uterentur ut reputat Abulen. q. 4. in v. 10. Levit. Cornel. autem à Lapide ait eos viso igne cœlitus delapso, novitate miraculi partim exultantes, partim perculsos ac perturbatos, non ausos fuisse accedere ad Altare, ut inde sacrum ignem acciperent, nè & ipsi deciduis flammis involverentur, inq; ea perturbatione aliunde festinanter accepisse, prout etiam Scriptura innuere videtur, dicens, *eos arripuisse thuribula*. Sed mirum voluit Deus hanc pœnâ ostendere, quantæ curæ sibi sit, ut cultus suus rite religiosèq; obeatur, quando modicam, ut apparet, culpam, capitalem ipse judicaverit.

Et minori zelo accendi putabimus Deum in nos, qui in Templo, ante Altare, ardente super illud cœlestibus flammis corporis & sanguinis Dominici holocausto, igne interrim, cheu quàm alieno & profano! utinam &
non

non infernali, spurco, venero urimur? & pro olenti thymiamate, graveolentissimos fœtores naribus Christi afflamus? Si non incensum, sed mordacissimus abs te, ac graveolens fumus ascendat, inquit S. Chrysoft. hom. 74. in Matth. quibus suppliciiis dignus eris? quis autem iste fumus est tam gravis atq; molestus? Multi ad formas mulierum aspiciendas, & Adolescentulorum pulchritudinem curiosius intuendam in Ecclesiam veniunt. Deinde non miraris quomodo undiq; fulmina non deferuntur? quomodo cuncta funditus non evertantur? hac enim non fulminibus solum, sed etiam gehenna supplicio dignissima sunt. Quid facis homo? mulierum speciem curiosius in Ecclesia perscrutaris? nec horrescis tantâ Deum afficiens contumeliâ? prostribulumne tibi videtur Ecclesia, & foro ignobilior? Papa! Mensa Mysteris instructa est, loquitur idem hom. de Euchar. in Encœniis, & Agnus Dei pro te immolatur, ignis spiritualis ex sacra mensa refluit, Seraphin adstant sex alis faciem regentia, omnes incorporeæ Virtutes pro te cum Sacerdote intercedunt; Ignis spiritualis è cœlo descendit, sanguis in cratere in tuam purificationem ex immaculato latere haustus est, & non erubescis? revereris & confunderis? neq; Deum tibi propitium facis? non conscientia tua judicat te ô homo? imò verò judicat

aper.

38 *Cap. V. Impietas erga Sacra*
apertissimè, & longè magis, quàm vetera
sacra dehonestantes, reum mortis esse pro-
nuntiant.

CAPUT V.

*Contemptus, & Vilipensio Rerum sacra-
rum, Regna evertit, & Bonis ac Hono-
ribus, quibus Mortales Pietas do-
naverat, exuit.*

Pietas ad omnia utilis, quàm vetus, tam
verissimum, est adagium; sed maximè ad
acquirenda, & conservanda Imperia, supre-
mos Regnorum fasces, & amplissimos hono-
res. *Quicumq; honorificaverit me, glorificabo
eum*, promittit Dominus 1. Reg. 2. nec mi-
nùs sæculis omnibus, in novo & veteri Te-
stamento pergit adimplere. *Puer Samuel
ministrabat Domino* in Templo Hierosolymi-
tano 1. Reg. 3. & infima licèt obsequia, o-
mni tamen diligentia & reverentia accura-
bat; *aperiebat enim ostia Domus Domini*, il-
lam everrendo, & purgando mundabat, &
lucernam in perpetuas flammis accendebat.
Et quod putas hujus pro decore domus Dei
zeli recepit præmium? in supremum cul-
men Imperii, super universum Israël, ex
vilissima sorte evehctus, *judicabit Israël in
Maspha*; sic ut meritò de hac ejus sorte vati-
cinans

cinans propria Mater, cum stupore exclamâ-
 rit 1. Reg. 1. *Suscitat Dominus de pulvere e-
 genum, & de stercore eleuat pauperem, ut
 sedeat cum Principibus, & solum gloria tene-
 at.* Unicum Deo Eucharistico, reverenti
 in publica via genuflexione, ad agrum co-
 mitivâ, & equi proprii ad vectandum cum
 Sacerdote sanctissimum Sacramentum ac-
 commodatione, exhibuit obsequium Rudol-
 phus Habsburgicus: & pro equo recepit Ro-
 manum Imperium, pro semel incurvato genu
 donatus est nomine, quod in terris & huma-
 na Republica est super omne nomen, cui ho-
 diêque per tot sæcula omne genu curvatur in
 utraque Germania, Hispania, Hungaria, Bo-
 hemia, totisque Indiis: *fecitq; ei Dominus
 nomen grande, juxta nomen Magnorum qui
 sunt in terra, prædixitq; quod Domum ei factu-
 rus esset,* 2. Reg. 7. *Austriacam videlicet Se-
 renissimam, & Domino fidelem, cujus Re-
 gnum usq; in æternum ante faciem Dei, &
 Thronus ejus firmus jugiter,* 2. Reg. 7. *si am-
 bulaverit in viis Patris sui, sicut ambulavit
 Rudolphus Pater ejus* 1. Reg. 3. Poterat qui-
 dem hæc nutare videri in Ferdinando II. uni-
 versis ab eo deficientibus Provinciis, sed con-
 tinua hæc Serenissimæ Domûs in Deum Eu-
 charisticum reverentia, eam in integrum re-
 stituit. *Quoties siquidem exeunti aut redeun-*

ri Ferdinando in Aulam occurrebat Sacerdos
Eucharistiam deferens, Rudolphi imitabatur
exemplum, & illico Venerabundus exiiebat
curru, fixus etiam lutulenta in humo genibus
Deum adorans. vitæ illius c. 4.

Ex iisdem Reverentiæ in Divinissimam Eu-
charistiam principiis, consurgere hodie vi-
demus novam Serenissimam in Polonia Do-
mum, in Michaële Coribut Principe VVifsno-
vietskio fundatam. Ipse siquidem Pragâ
Boëmorum in Patriam suam redux, dum ad
fines Boëmiæ repente Sacerdoti sanctissimum
Sacramentum ad ægrum deferenti occurrit,
equo desiliens, Deumque in Eucharistia ve-
neratus, pallio etiam suo (pluvium enim erat
cœlum) coopertum Mystam ad ægrum co-
mitatur. Qui pietatem Principis admirans,
similèque Rudolphi factum in mentem revo-
cans, Rudolphinam ei de cœlo benedictio-
nem, & simile pro simili pietate præmium
apprecatur. Et verò vates omnino fuisse vi-
deri posset; quando in publicis nuper Polo-
niæ Comitibus pro eligendo Serenissimi Casimi-
ri Successore ad VVarlaviam coactis, hic ipse
Princeps nihil tale opinans, neq; ullis seu Do-
mesticorū, seu externorum Principum, vel Re-
gū favoribus, aut intercessionibus antea suf-
fultus, unanimi totius Nobilitatis consensu &
applausu, in Regem Poloniae electus est, ipso
festo

festo, ut testator adepti cœlitus Regni causa foret, Corporis Christi.

Sed quemadmodum Numinis cultus, & Dei reverentia fasces donat & Imperia, ita è contra honoris Divini contentus, & sacrorum vilipensio iisdem exiit: idipsum comminante Domino 1. Reg. 2. ubi quemadmodum reverentibus se pollicitus est gloriam, & nomen magnum in terra: *Quicumq; inquit: honorificaverit me, glorificabo eum: ita vicissim contemptoribus suis ignominiam, & meros despectus intentavit: qui autem contemnunt me, erunt ignobiles.* Sensit id, ut taceam Balthasarem Chaldeæ Regem, & lamentabili prorsus firmavit exemplo, supremus Israëliti Populi & Pontifex, & cum Regia potestate Iudex Heli 1. Reg. 2. 3. & 4. cui Dominus pollicitus erat perpetuum super Israël in familia ipsius cum Principatu Pontificatum. *Loquens, ait 1. Reg. 2. locutus sum, ut Domus tua, & Domus Patris tui, ministraret in conspectu meo usq; in sempiternum. Nunc autem dicit Dominus, absit hoc à me, sed prœcidam brachium tuum, & brachium Patris tui: & Videbit amulum tuum in Templo, in universis prosperis Israël.* Sed quæ hujus de supremo Regni Solio ruinæ causa? sola & unica Divini cultûs profanatio. Moris siquidem erat in Lege Moyli, victimarum

carnes coqui prius in Templo, assarive, quæ postquam Deo in Altari oblatae fuissent, pars earum Sacerdotis usui cedebat, reliqua in honorem Dei cremabatur. Ophni autem & Phinees Filii Heli, partem illam Sacerdotio suo debitam, antequam cum aliis carnibus mixtim coqueretur (forte ut delicatius seorsim in domestica coquina pararetur) sibi sumebant, totâ reliquâ victimâ, quæ secundum legem Mosi in Sacrificium cedere debebat, intactâ relictâ, prout colligitur ex c. 2. Reg. 1. Quod eorum peccatum, iudicio humano forte non adeo enorme, erat tamen grande nimis coram Domino, perpetuâ Principatûs amissione, & violentâ eodem die Ophni & Phinees, imò & ipsius Heli morte vindicatum. Causam addit Scriptura, quia detrahebant homines, scandalum videlicet in malorum exemplo passos, sacrificio Domini. Et levius vindicatum iri putabimus, impiissimas nonnullorum actiones, mores, gestus, aspectus, & linguas discolas, quibus honestiores sapius & castiores personæ, à Templorum aditu arcentur, & detrahuntur Sacrificio Domini?

Primus omnium in Populo Domini Rex Saul, ab ipso Deo miraculosè in id solium e-
 vectus, itaque Deo propter vitæ inculpatae
 innocentiam charus, ut *Filius unicus Anni*
 Voces.

Voletur, cum regnare cœpisset 1. Reg. 13. Hic
 tamen necdum integro anno Principatum
 gesserat, quando à Samuele audit: *Abjecit
 te Dominus nè sis Rex: scidit Dominus regnum
 Israël à te, & tradidit illud proximo tuo me-
 liori te.* Cujus reprobationis causam enar-
 rans Scriptura ibid: nullam aliam affert,
 quàm Sacrorum Divinorum contemptum, &
 Sacrificii inhonationem, eò quòd præpo-
 sterè, non expectato legitimo Dei Sacerdote
 Samuele, Sacrificium Saul obtulisset. Id
 quod tamen spectatis omnibus circumstan-
 tiis, ità à Saule factum est, ut extra omnem
 saltèm graviolem culpam videri posset. 1. E-
 nim factum est ab illo optimâ, nè dicam ex
 ignorantia invincibili ortum trahente inten-
 tione, ut scilicet non iniret prælium, ante-
 quam faciem Domini per holocaustum pla-
 caret. *Philistim, loquitur ipse pro se, congre-
 gati fuerant in Machmas, dixiq; nunc descen-
 dent ad me in Galgala, & faciem Domini non
 placavi.* Necessitate ergo compulsus, obtulit ho-
 locaustum Domino. 2. Septem integris die-
 bus expectaverat jam Samuelem, sic ut inte-
 rim terrore incumbentium Philistinorum u-
 niversus Exercitus ab eo dilapsus fuerit, nec
 remanserint cum eo plures quàm sexcenti
 viri: ut evidenter appareret eum ab hostibus
 obruendum, nisi accelerato Sacrificio in ho-
 stem

item educeret. Et tamen ita in Dei conspectu
 ea Sacrificii, infinite à sanctitate nostrorum
 Sacrificiorum distantis, dehonestatio displicuit,
 ut per Samuelem decretoriâ, & irrevocabili
 sententiâ edixerit: *Nequaquam Regnum tuum
 ultra consurget. Quod si non fecisses, jam nunc
 preparasset Dominus Regnum tuum super Israel
 in sempiternum.*

Ozias Rex erat in Iuda Sanctissimus, unus
 ex progenitoribus Christi, cui etiam Spiritus
 Sanctus 2. Paral. c. 26. testimonium laudatissimum
 perhibet; *Fecit enim, ait, quod erat rectum
 in oculis Domini, & exquisivit Dominum; cumq;
 requireret Dominum, direxit eum in omnibus.*
 Hic nihilominus postmodum Superbiæ spiritu elatus,
 & Sancta Dei minoris habens, præsumpsit inttare in
 Sanctuariû usq; ad Altare Thymiamatis, quo
 solis alioqui Sacerdotibus ingredi licebat.
 Ubi cum accepto in manus thuribulo incensum
 vellet imponere, illudque honori Divino
 adolere, ingressus post eum Azarias Sacerdos,
 restitit Regi, atque dixit: *Egredere de
 Sanctuario, nè contemseris, quia non reputabitur
 tibi in gloriam hoc à Domino Deo, non est officij
 tui ut adoleas Domino incensum.* Et tamen
 quid admodum sacri continebat, accensas
 prunas intrâ thuribulum manu tenere,
 ex quibus à thymiamate in Dei honorem
 cre-

eremato fumus evaporaret? aut qualiter cum nostris Templis Sanctuarium Salomonæum in comparationem venire potest? Si ergo nihilominus tam atrociter hanc Regis, per omnia aliàs laudatissimi, temeritatem, idq; sub prætextu pietatis, & cultus Dei admittam, ultus est, quid non fiet illis, qui Tempa & Res sacras suisq; deq; habent, inq; illa impudenter, nullâ Dei reverentiâ, perinde atq; in loca profana sese ingerunt? & profuaveolente thymiamate, olidos de impuro corde foetores conspectui Divino obtrudunt? *Statimq; orta est lepra in fronte Regis Ozia coram Sacerdotibus in Domo Domini super altare thymiamatis, & ipse perterritus acceleravit egredi; eò quòd sensisset illico plagam Domini. Fuit igitur Ozias Rex leprosus usq; ad diem mortis suæ, & habitavit, Regno scilicet, & Domo Regiâ exclusus, in domo separata, plenus leprâ; & Ioatham Filius ejus regxit, & iudicavit populum terra.*

Sed neq; Lex Gratiæ sub novo Testamento ejusmodi caret exemplis. Notum est in Regno nostro Boëmiæ, exemplum Venceslai Regis, cognomine ab infami acedia Pigri, qui florentissimum à Parente Carolo IV. Regnum adeptus, unâ secum pessum dedit, non alia de causa, nisi quòd Tempa & Res sacras ab impiis Hussitis profanati, & violari dissi-

mula-

mulavit. Igitur nec hærede post se relicto, à propriis subditis sæpius carceri inclusus, tandem repentinâ apoplexiâ tactus expiravit. Et quem Dei Templorum honorem procurare vivus neglexit, neq; ipse in illis post mortem Regio suo cadaveri hunc invenit, paulò post à Ziskianis Aulæ Regiensi Basilicâ, in qua ipse tumultuariè conditus fuerat, in cineres unâ cum ejus cadavere redactâ.

Memorable est, quod refert Lippelous in Actis S. Brunonis Archi. Episcopi Coloniensis. Hic aliquando Sacris in præsentia Ottonis Imperatoris solenniter operatus, advertit Henricum Cæsaris fratrem, cum Cunone Comite, affinitate sibi juncto, licentiùs tempore illo horrendo colloqui, & repentinè Spiritu Dei afflatus, vehementer iis comminatus est, prædixitque veridicus planè Vates, eam linguæ in Templo licentiam, multarum calamitatum, & malorum causam futuram, quod & eventus, gravissima bella secum trahens, testatum fecit.

Sed nimirum dedecori sibi fore putant hodierni Politici, de genibus in Templo Domini precari, modestiam in oculis, taciturnitatem in ore præferre, & colloquentibus aliis inter se, cum Deo colloqui. Itane verò nomini vestro, & honori macula, ac non potiùs incrementum accrescat, si ad depres-

tionem usq; & exinanitionem illius in venerando & colendo Numine descenderitis? Proh quò non impietatis sæculum nostrum devenit! quantum à pietate Sanctissimi Regis David degeneravit! *Salebatur David totis viribus ante Dominum, & Arcam ipsius, dum in solenni supplicatione deferretur in montem Sion, & ludens coram Domino percutiebat in organis armigatis, depositis vestimentis & insignibus Regiis, & accinctus ephod lineo, sic ut idcirco despicabilis planè factus videretur domesticis, & omni populo, obijciente sibi Michol uxore suâ: quàm gloriosus fuit hodie Rex Israel, discooperiens se ante ancillas servorum suorum, & nudatus est, quasi si nudetur unus de scurris.* 2. Reg. 6. Verùm David sapienter respiciens ad causam abjecti de Solio Regio Saul, Parentis Michol, quæ non alia fuit, quàm Dei & Sacrificiorum ejus inhonoratio, optimè hanc sui in colendo Numine depressionem, arguit fore suam suorumque super omnem Domum Saulis exaltationem. *Vidit, inquit, Dominus, qui elegit me potius quàm Patrem tuum, & quàm omnem domum ejus, quia ludam & vitior fiam plus quàm factus sum, & ero humilis in oculis meis, & cum ancillis de quibus locuta es, gloriosior apparebo.* Et vide è contra irreverenti, & coram Divina Majestate humi-

humiliari renuenti Michol illatam pœnam. Igitur Michol Filia Saul non est natus Filius usq; in diem mortis suæ. Nè videlicet etiam per lineam fœmineam esset aliquis de familia Numinis contemptrice, sedens super solium Regium. Videant exinde ejusmodi Politici, cur sobolem eis quandoque & hæredes Dominus concedere non dignetur; an non fortè eadem sapius sit, quæ Michol, quia scilicet soli auctoritati & dignitati suæ augendæ intenti, in conspectu Dei, in Domo ejus humiles apparere & videri erubescunt.

Noverant id, quotquot meliores in Christianitate regnârunt, aut imperârunt Principes, & idcirco usque ad exinanitionem gloriæ & Majestatis suæ, majorem Majestatem in Templis & locis sacris revereri non dubitârunt. Theodosius junior in eo edicto, quo Templâ Christiana erexit in hominum facinorosorum asyla, & habetur tomo 5. Conc. Ephes. c. 21. *Ferrea, inquit, vel alterius generis arma, nè intra S. Ecclesiam inferant, omnino prohibemus, nam & nos, qui semper Imperij armis circumdamur, quosq; sine armis stipatoribus esse non convenit, Dei Templum ingressuri, foris arma relinquimus: & ipsum etiam diadema deponimus. Et quò submissioris Imperij speciem præferimus, eò magis nobis Imperij Majestas promittitur.* Didicit
nimi-

nimirum hanc erga Tempia, Rēsque sacras observantiam, ab Avo suo Theodosio seniore, qui si quando etiam ex inadvertentia, vel oblivione, in reverentiam Sacrorum delinqueret, correptionem patientissimè & libentissimè admittebat. Unde cùm moris esset Imperatores sub Missæ Offertorium ad Altare accedentes oblationem aliquam facere, illàque peractâ ad suum inter laicos, extra cancellos, locum se recipere; Theodosius sive magis devotioni suæ prope Altare vacaturus, sive nihil admodum interesse existimans, si intrâ cancellos flectens reliquo sacro interesset, inibi remansit. Sed missò ab Altari Diacono jussus à S. Ambrosio exire, & inter laicos consistere, non modò, testibus Sozomeno l. 7. c. 24. Theodoretò lib. 5. cap. 17. Niceph. lib. 12. c. 41. Cedreno, & aliis, humiliter paruit, verùm etiam Constantinopoli deinde à Nectario Patriarcha invitatus ad manendum intrâ cancellos, nequaquam invitationem admisit, dicens: se Mediolani à veritatis Magistro Ambrosio didicisse, quid inter Episcopum & Imperatorem, locumque utriusque interesset. Quem iterum in hoc imitatus Theodosius junior, ut habetur in Conc. Ephes. editione Pelt. tom. 5. cap. 21. non audere se, nisi ad faciendum offertorium ad Altaria adrepere, & statim secedere ad a-

C

trium

trium commune, testatur his aureis verbis: *Ad Sacra Altaria, munerum tantum offerendorum causa accedimus, & cum circumscriptum sacrorum adytum ingressi sumus, statim egredimur, nec quidquam ex propinqua Divinitate nobis arrogamus.* Eandem Sacris reverentiam exhibuit prior Theodosius Constantinus Mag. Cæsarum Christianorum primus, teste Euseb. vitæ lib. 4. c. 33. *Quem cum etiam flagitarem, inquit, ut Regali in Solio, quod in ipsa Basilica, sessionis causa positum erat, se reclinaret (idq; solum tempore Concionis ad populum habendæ) minime cessit nostris precibus; & cum nos essemus longiores, finemq; idcirco facere statueremus, hic quidem restitit, & ut omnem sermonem absolveremus, hortatus est.* Rursus vero ut sederet deposcentibus nobis, austero vultu respondit, *nefas esse institutis de Deo disputationibus negligentes aures præbere, cum pium sit, de Divinitatibus differentes erectos audire.*

Sed major his omnibus S. Ericus Suecorum Rex, vitæ etiam & sceptrô sacrorum reverentiam præhabuit. Cum enim tempore Sacrificii Missæ nullum unquam interpellatorem admitteret, accidit, ut aliquando in castris dum illi interest, Henricus interim Dania Regis Filius, cum universo hostili exercitu superveniret, De extremo ergo tandem

dem periculo necessario admonitus, aliis ad arma discurrentibus, ipse immotus, *finite*, inquit, *me laetare, & sacrificium ad finem perducere. Reliquum obsequij, si superis placuerit, alibi Deo porsolemus, pœana in calis cœtaturi.* Atque ita demum Missã sinitã, Cruce se signans, prælium iniiit, atque in eo glorioso Martyrio à Deo coronatus victor cecidit; in cuius necis loco fons ægris omnibus saluberimus continuò erupit. Surius in eius vita. Habet nimirum & Ecclesia suos Machabæos, viris illis 1. Machab. c. 2. fortissimis suppares, qui mori potiùs, quàm die Sabbathi hostibus resistendo, irreverentiam aliquam dici sacro irrogare, vel aliò quòvis modò divina temerare præligant.

Quod utinam omnibus sæculis observare studuissent fideles! nunquam profectò in tantas angustias Christianitatem redigi & indices Tyrannicum Mahometi imperium in viscera nostra propagari sentiremus! Nec meliùs etiam deinceps sperandum est, sed quemadmodum impietate Græcorum, ut c. 8. videbimus, florentissimum aliquando Imperium Orientis, sub jugum Turcorum missum est, similiter etiam timendum est (quod utinam Deus avertat!) nè impietatibus nostris, & tantã in rebus sacris irreligiositate offensus Deus, etiam Patriam nostram, & Regio-

nes vicinas in manus eorum venire sinat. Religionem, *ô* Catholici! & pietatē pristinam in Templā ad res Divinas reducite, & omnia muta sunt vobis. Quod nō facitis, frustra arma, frustra exercitus, frustra omnes alii bellici sunt apparatus: Novit hoc S. Mater Ecclesia, quæ proinde in Missa adversus suos & Fidei persecutores ad Deum clamans, nihil aliud à Deo postulat, quàm ut Fideles ad mysteria & Sacra sua accedentes, corporis & animi pietatem (tanquam unicum & certissimum in hostes remedium) secum in Templā adferant, itā in secreta prece orans:

Protege nos Domine tuis Mysteriis fervientes, ut Divinis Rebus inhærentes, & corpore tibi famulemur, & mente. Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum. Amen! fiat!

CAPUT VI.

*De honestatio Rerum Sacrarum est ex
Signis æternæ Reprobationis.*

Clarissimè in hanc rem pronuncia vit *I*saias Prophetæ suæ c. 26. *In terra Sanctorum iniqua gessit, non videbit gloriam Dei. Quæ autem amabò terra alia magis Sanctorum est, quàm Domus Dei? in qua Deus ipse,*

An-

Angeli & Cœlites adsunt? in qua nihil nisi sanctum esse convenit? Meritò idcirco à Deo vocata non tantùm *terra Sancta*, sed etiam *Sancta Sanctorum*. Nunc ergo si non dubitat per infallibilem quasi consequentiam ex hoc antecedenti, in *Terra Sanctorum iniqua gessu*, deducere, ergo non *videbit gloriam Dei*, videant in quantum salutis æternæ discrimen sese conjiciant, qui terram Templorum Sanctissimam, iniquissimis suis actionibus toties dehonestare flocci faciunt. Si enim dixit Apostolus Hebr. 10. *Voluntariè peccantibus nobis, post acceptam gratiam, non relinquitur pro peccatis hostia, sed terribilis quædam expectatio judicij*: quantò minùs relinquetur peccantibus in ipso loco gratiæ, ubi gratia hominibus à Deo donatur? Qualis enim hostia pro peccatis relinquetur ei, qui sacratissimam corporis & sanguinis Christi Hostiam vix honorificentius, quàm panem simplicem tractavit? in ejus conspectu & præsentia ea gessit, quæ coram homine alicujus auctoritatis nunquam facere ausus esset? Illine Sacrificium Agni immaculati, & Filii Dei immolatio fiat hostia pro peccato, qui illud ipsum impietate & indevotione suâ facit sibi cedere in peccatum? & hoc ipsum est, quod alibi 1. Reg. 2. declarare voluit Spiritus S. *Si peccaverit, inquit, vir in virum,*

placari ei poterit Deus; si autem in Deum peccaverit, quis orabit pro eo? quasi dicat, si quis alterius generis peccata, non immediate Deum, & res Divinas impetentia patriverit, facile veniam merebitur, sed si quis hæc ipsa contemtu duxerit, non facile salutem consequetur. Sensit id ipsum infelix cum Filiis suis Heli Sacerdos quorum impietate, sacra irreverenter tractantium, in tantum offensus fuit Deus, ut 1. Reg. cap. 3. ad Samuellem locutus sit: *Prædixi Heli, quod judicaturus essem Domum ejus in æternum, propter iniquitatem, de qua supra egimus. Idcirco juravi Domui Heli, quod non expietur iniquitas Domus ejus victimis & muneribus, usque in æternum.*

S. August. in explanatione Psal. 28. ponderans illa vers. 8. verba: *In templo ejus omnes dicent gloriam*: merito quærit, quânam ratione cum veritate à Psalmista de Christi fidelibus (de his enim propheticè hunc psalmum loqui existimat) dici possit, quod *in Templo Dei omnes dicent gloriam*: cum è contra videamus, à quàm plurimis omnia potius alia tractari, & positivè despectum & inhonorationem Divinæ Majestatis procurari. Et ostensurus quânam sint illi omnes, de quibus agit Psalmista, respondet: *in Ecclesia Dei omnis in spem æternam regeneratus laudat Deum*

Deum: clarè innuens, eos qui Dei honorem in Ecclesia prostitutum eunt, & pro laudibus contumeliâ eundem afficiunt, vix esse è numero in spem æternam regeneratorum. Horrenda sanè, & quemlibet meritò percellere nata sententia, quàm & Apostolus 1. Cor. 3. asserere non dubitavit, de impiis talibus Templorum Dei profanatoribus pronuncians: Si quis Templum Dei violaverit, disperdet illum Deus. Meritò proinde S. David, cum præ omnibus aliis rebus petiisset à Deo gratiam prædestinationis, simul etiam tanquam certissimum ejus consequendæ medium, huic voto conjunxit, amorem Templi, & devotam ejus visitationem. Unam petij à Domino, inquit Psal. 26. hanc requiram, ut inhabitem in Domo Domini omnibus diebus visitæ meæ, ut videam voluptatem Domini, & visitem Templum ejus. Sed quæ connexio esse potest inter visitationem Templi, & visionem beatificam voluptatis Domini? S. August. pro eo, ut visitem Templum ejus, legit, ut protegar à Templo ejus: significans videlicet, devotè & reverenter Templum invisere, idem esse, ac à Templo, nè in perditionem æternam cadas, protegi. Cujus menti ipsemet Propheta favere videtur, consequenter illo Psalmo subjiciens: quoniam abscondit me in Tabernaculo suo, in die malorum

protegit me in abscondito Tabernaculi sui.
 Quæ enim alia dies malorum veriùs dici potest, nisi ea, quâ misera anima de corpore egressa, & hostibus innumeris circumdata, inter spem cœli, & metum gehennæ constituta, de æterna salute periclitatur? Si ergo visitans, & debita cum reverentia Tempia & loca sacra adiens tunc protegatur, & ab hostibus in Tabernaculo Dei, in Templo ejus absconditur, imò ut securitas omnimoda appareat, in abscondito Tabernaculi ejus protegatur: manifestè exinde habetur, Religiosum cultum Sacrorum, esse indicium prædestinationis. Et hoc est, quod idem alibi Psal. 83. declarans, ità ab Altaribus Dei se protegi coram hostibus asserit, sicut volucres à nido. Cùm enim ingens suum cœlestis Patriæ desiderium declarauisset, exclamando: *Quàm dilecta Tabernacula tua Domine Virtutum, concupiscit & deficit anima mea in Atria Domini!* Continud quasi sollicitè querulus, nè à secura illorum possessione excideret, subjicit: *Etenim passer invenit sibi domum, & curatur nidum sibi, ubi ponat pullos suos, securos videlicet à miluo, & accipitre futuros, cùm tamen ego nullum simile refugium habeam, ubi salutem meam securus reponam. Sed mox seipsum corrigens, & de reperto asylo exultans, Altaria, exclamat, tua Domine Vir-*

Virtutum, sunt mihi nempe nidus tutissimus, ex quo certissimò in beatam Patriam evolaba. Unde concludit: *Beati qui habitant in domo tua Domine*, & cum timore & reverentia velut Aulici Regi suo assistunt. Sed quare beati? quia *in sacula seculorum laudabunt te*, ex domo tua temporanea, in Palatia ætherea translati.

Posteaquam gravissimis verbis exprobrasset Deus Israël per Prophetam Ioël cap. 8. contemptum Altarium suorum, & impietatem ac irreverentiam in sui cultu passim admitti solitam, *quia multiplicaverit*, inquit, *Ephraim Altaria ad peccandum, facta sunt ei Ara in delictum*: mox debitam sceleri huic poenam assignaturus, hanc ipsam de qua nunc agimus subjicit: *Holias*, ait, *offerent, immolabunt carnes, & Dominus non suscipiet eas*: inexpiable quodammodo delictum hoc esse ostendens: *nunc recordabitur iniquitatis eorum, & visitabit peccata eorum*: quorum mensura hoc cumulo ultimè completur, & in pabulum æternis ignibus destinatur. Non ergo sinè mysterio factum est, quòd non alibi prædictum sit de Salvatore nostro à Simeone Lucæ 2. *Positum esse illum in ruinam multorum, & in signum cui contradicetur*: quàm in Templo. Nullibi enim magis fit nobis occasio & materia ruinæ, quàm in Templo,

quia nullibi magis in faciem ei contradicitur, nullibi in conspectu ejus magis delinquitur, nullibi impudentius, & protervius Majestas ejus violatur. Verè qui venit prestare misericordiam, exclamat Gabriel serm. primo de purif. B. V. *Et omnes salvos facere, positus est in ruinam in medio Templi sui, quoniam ibi plus omnibus locus sibi contradicitur ab impuris solo nomine Christianis. Templum salutis in quo peccata plangenda sunt, misericordia impetranda, versum est nobis in focum damnationis à corruptis vestris moribus, quibus domum Domini, imò Dominum Domus blasphematis. Reverà longè melius esset misericordiam Dei nunquam vobis in Templo fuisse presentatam. Quod ipsum mysticè præsignatum fuisse in amissione triduaana Christi à Parentibus, advertit egregius quidam Scripturæ Interpres, quem non alibi deperdiderunt quàm in Templo. Eheu! quid hoc est? exclamat ille, die festo IESVS amittitur? ah quàm multi Templum hodie intrant in gratia Dei, & eà perdit à exeunt! in Templo, inter res sacras sapissime Deus perditur! ubi maxime inveniri debebat, & ubi suscipendam à nobis Dei misericordiam in medio Templi, vates Regius Psal. 47. prædixerat. Et utinam perdat duntaxat ad triduum, iterum postea inveniendus, neque amittatur in perpetuum!*

Quan-

Quando per nulla magis in periculo æternæ perditionis peccata constituimur, quàm quibus injuria Templo, & rebus sacris irrogatur. Quomodo enim in conspectum Dei admitti per beatam mereatur visionem intrà cœli adyta, qui in ejus vestibulo tam impius est & immorigerus? Licet enim promiscuè tam Cœlum quàm Templum passim in Scriptura nomine Domûs Dei vocetur, tamen S. Paulus in Epist. ad Hebr. & David Psal. 83. & alibi sæpius, hanc inter utramque Domum diversitatem assignat, quòd Cœlum se habeat ut Domus interior, & secretum conclave summæ illius Majestatis, ubi demum Amicos suos in conspectum suum & præsentiam Deus admittit; Templum autem sit ad instar Domûs exterioris, Atrii, & vestibuli, vulgo Anticamera dicti, in qua ingressus, & ad intimam audientiam admissio expectatur. Quis Principum autem & Regum, præsentiam suam communicet, & audientiam exhibeat illi, qui impudenter in Anticamera tumultus cœre, clamores excitare, procacia agere, non minùs liberè & immorigerè, quàm in Taberna & vicis publicis, sinè omni Principis reverentia & respectu versari præsumserit? *Domum Dei decet sanctitudo*, monet omnes ingressum parantes, velut Aulæ cœlestis Præfectus Psaltes Regius Ps. 92. Procul ergo hinc
 o pro

ô procul este profani! Si enim audaciâ & temeritate ductus, verba sunt Iliad. Pelusiora lib. 1. ep. 45. Confusiones ac nugæ Templi quibus silentium omne debetur, colloquiâq; turpia & præpostera inuuleris, hoc persuasum habe, quod in extremum condemnationis & existij periculum te ipsum impelles.

Certè Propheta Regius in terribili illo, & maledictionum, ac imprecationum pleno Psalmo 108. quo in Judam, cæterosque ejus imitatores, omnia à Deo mala immitti postulat, post omnia majus aliud non invenit, quàm ut in ipsa sua oratione Dei offensam operetur. Oratio, inquit, illius fiat in peccatum: quasi hoc ipsò mala omnia, ipsamq; damnationem æternam super caput illius invehatur. Nescis quàm grave sit in oratione contrahere peccatum, quærit S. Ambros. lib. 1. de Cain. c. 9. ubi speras remedium? Certè Deus per Prophetam docuit, grave hoc esse maledictum, dicens, Oratio ejus fiat in peccatum. Foris canes, procul exsunt à Templo cælesti, teste S. Joan. Apoc. 22. quam ergo spem admissionis illuc obtinendæ habeas, qui in Templo dum immorigerus es, canis, & cane impudentior es S. Joanni Chrysolomo hom. 36. in epist. 1. ad Corinth. In judicium proinde, invehitur ille ibidem in similes, & non ad salutem obtinendam convenitis, cum peccati

cati utiq; in Templo nullam habeatis occasio-
nem, & insuper meliores & mitiores expelli-
tis, eos vestris nugis undiq; molestia afficientes.
Vis scire quo ductore ad Ecclesiam te confe-
ras, dum nugas, confabulationes & profa-
na ibi agere disponis? Diabolo ductore, in-
quit S. August. ser. 351. de tempore, qui-
dam in Templum pergunt, dum ibi non preci-
bus insistent, sed fabulis, calumniis, jociis, &
aliis peccatis vacant, qui cum ipso, cujus secuti
sunt vestigia, ad aeterna vadant tormenta.
Terribilis est locus iste, exclamavit aliquando
pavens Jacob, Gen. 28. Sed quare terribilis,
& non potius ob praesentiam Dei & Angelo-
rum, amabilis & delectabilis? Quia, respon-
det, Verè Dominus est in loco isto, & ego ne-
sciebam: Non est hic aliud nisi Domus Dei.
Terribilis est omnibus quidem; sed maximè
his qui cum Jacob in illo dormiendo, & alia
indecentia agendo, irreverenter versantur.
Ubi enim cum illo de veterno suo evigilave-
rint, tum demum paventes timentesq; ex-
clamabunt: Quàm terribilis est locus iste, &
ego nesciebam. Terribilis est, quia in eo innu-
meri Angeli Domino suo assistentes, actio-
nes omnes, cogitatus, verba, & mores in-
tus morantium observant, & descendentes
ascendentisque in caelum, Divino conspectui
praesentant. Væ ergo illi, de quo nihil, nisi
damna.

damnabile, vindicari & puniri dignum reperiunt Angeli, in cœlum deportandum ! Noverrat id apprimè sæpius memoratus Propheta David, & idcirco nullius majorem sollicitudinem gessit, quàm ut ab impiorum ejusmodi moribus longissimè abrens, in conspectu Dei quàm decentissimè versaretur. *Odi vi, inquit, Pl. 25. Ecclesiam malignantium, & cum impiis non sedebo. Sed lababo inter innocentes manus meas, ut quàm mundissimus Tabernaculum tuum ingrediar, & circumdabo Altare tuum Domine, non ut fabulas & sæcularia audiam, & similia vicissim loquar, sed ut audiam Vocem laudis, & enarrem universa mirabilia tua. Domine dilexi decorem domus tua, & locum habitationis gloria tua.* Et videtis quam mercedem ardentis hujus suæ à Deo Religionis, veluti ei propriam, & omni jure debitam à Deo postulet. *Nè perdas, subjicit, cum impiis Deus animam meam, & cum viris sanguinum vitam meam.* Quali dicat cum S. August. *feci quod jussisti, da quod promisisti. Odi vi malignos in Ecclesia, & dilexi decorem Domus tua, nè ergo perdas cum impiis Deus animam meam.* Perditio enim his, & à Domo tua cœlesti exclusio, qui hinc domum tuam faciunt Speluncam latronum; Salus autem & vita æterna, qui eam servant *Domum solius orationis.*

CAPUT VII.

*Hæresis, everfio Templorum, & Sa-
crorum, sunt effectus huius Irreli-
giofitatis.*

GRaviffimam pœnarum omnium, quas
Deus in hac vita immittere mortalibus
potest & folet, effe hærefis permissionem,
jam pridem revelavit Deus S. Brigittæ, quia
hanc colluvies omnium feclerum, ac tan-
dem æterna confequitur damnatio. Aufim
autem dicere, nunquam hanc à Deo imitti
fole, five generatim in totas Provincias, fi-
ve figillatim in particulares personas, quin
præcefferit prius Sacrorum vilipenfio, cultus
Divini neglectus, & Religiofitatis erga Tem-
pla, Euchariftiam, aliâque Sacramenta de-
fectus. Indicavit id patientiffimis verbis A-
pofolus ad Rom. c. 1. enarrans abominan-
diffimas fœditates, Sodomias, & Idolola-
trias fapientiffimorum alioqui virorum in
gentibus, quorum originem primam & ra-
dicem dum inquit, non aliam reperire fe
oftendit, quàm in Deo colendo, ac devene-
rando neglectum & vecordiam. *Quia cum
cognoviffent, inquit, Deum, non ficut Deum
glorificaverunt; & ideo obfcuratum eft in-
fipiens*

piens cor eorum, & mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei, in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, non magis eum in veneratione habendo, quam hominem corruptibilem. Propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum, immunditiam, ut contumelijs afficiant corpora sua in semetipsis. Et sicut non probaverunt Deum habere in notitia, sic tradidit illos Deus in reprobū sensum, ut faciant ea, quæ non conveniunt, repletos omni iniquitate, malitiâ, fornicatione, avaritiâ, nequitiâ, &c. Experta id est infelix Boëmia nostra, in qua Templorum nitorem, elegantiam, & magnificentiam describens, Æneas Sylvius, in tota Europa nihil simile eâ tempestate repertum fuisse testatur, sive Majestatem, sive divitias, sive aureorum, argenteorumque vasorum in usus sacros destinatorum pretia consideres. Quæ tamen pleraque, quotquot videlicet amplitudine & Majestate aliis præminebant, tartareo quodam ipsorummet incolarum, paulò antè Catholicorum, furore & manibus, in busta & cineres redacta, miserabilem hodiè que ruinam ostentant. Et quam putas insanissimæ hujus hæresis, omnia simul scelera in Regnum invahentis, fuisse originem? Qui historiam eorum temporum scripserunt, satis declarant eam ortum traxisse à vilipensione Sa-

cro.

rorum, & Divinorum inhonoratione. Rex enim ipse primùm sacra & profana perinde habens, nullum inter utraque discrimen faciebat: quin & subditorum in personas & loca sacra injurias intelligens, dissimulabat. Indè paulatim Eucharistia in exiguà haberi cœpit reverentia; Missæ Sacrificium vili fieri: Tempia à locis profanis vix distinguit: ex quo ad graviora factò progressu, Eucharistiam profani homines laicis manibus tractare, ad eam sibi porrigendam, etiam jam pransis, Mystas cogere: eandem hastili affixam pro vexillo, sceleratis cohortibus, in Religiosorum necem proruentibus, præferre: denique non meliùs, quàm simplicem & naturalem panem habere, & per consequens, Tempia omni genere scelerum, spurcitarum, & homicidiorum antè profanata, veluti inutiles Dei Tabernas (ità enim nebulones Ecclesias appellabant) pessumdare, & solo æquare. Eundem penitus habuit progressum Lutherana, & Calviniana hæresis, quæ à neglectu Divinorum, & maximè Eucharistia vili æstimatione (omnes enim eorum temporum Historici testantur, usum illius ità viluisse in Germania, ut vix in anno semel adiretur) eò hodie progressa est, ut cum à Luthero, primisque ejus discipulis, utcunque adhuc in honore haberetur, adeoque etiam
illius

illius elevatio, & populo ad adorandum ostensio retineretur, hodie tamen, ut nullus eius cultus & veneratio exhiberi possit, negatur ab iisdem, in Sanctiss: Sacramento, nisi intra ipsam actualem sumptionem: Christi presentia. Unde si quid residuum panis aut vini à consecratione fuerit, perinde ut profanum ad mensam communem ebibitur, vel in terram effunditur; & panis residuus si etiam canis obijciatur, religioni non ducitur.

S. Chrysostr. hom. 17. ad Pop. de causa eversa Templi Hierosolymitani agens, non aliò ejus excidium, quam ad similem Judæorum, Templum illud augustum profanantium impietatem, refert. *Quod est, ait, omnium civitate venerabilius Hierosolymitanum Dei Templum, in quo Sacrificia, & Orationes, & cultus, ubi Sancta Sanctorum, & Cherubim, & Testamentum, & Phylax aurea, magna indicia Divina circa genus illud Providentia, ubi oracula supernè continuè ferebantur, ubi non humana artis apparatus, sed Divina sapientie expressio erat, ubi multo parietes undiq; fulgebant auro, & supra omnem modum, cum materia species pretiosissima, cum artis diligentia, singulare Templum fuisse demonstraverunt. Verumtamen Templum tam pulchrum, & mirabile, & sanctum, utentibus ipso perditè, tanta ignominia habitum est, sicq; contemptum*

Et profanum redditum, ut ante captivitatem
 quidem spelunca vocaretur latronum, Et spe-
 laum hyena; post hac vero barbaricis, Et im-
 mundis, Et profanis manibus traditum sit.
 Minatus id pridem antè per Jeremiam fuerat
 Judæis Dominus, quando abominationibus
 eorum in Templo exercitis offensus, protesta-
 tus est. c. 7. Ergo spelunca latronum facta est
 Domus ista, in qua invocatum est nomen me-
 um in oculis vestris? ego, ego sum, ego vidi di-
 cit Dominus. Ite ad locum meum in Silo, ubi
 habitavit Nomen meum à principio, Et videte
 qua fecerim ei, propter malitiam populi mei.
 Et nunc quia fecistis omnia opera hac, dicit
 Dominus, faciam Domui huic, in qua invo-
 catum est nomen meum, sicut feci Silo, Et pro-
 jiciam vos à facie mea. Patuit id manifestè in
 ultimo Templi Salomonici excidio, cujus
 sanctitas cum in tantum apud Judæos viluif-
 set, ut perinde illud, sicut Domum profanam
 haberent, audita est, teste Iosepho, iteratò
 vox ab intimis Sancti Sanctorum adytis pro-
 diens: Migremus hinc. Non potest enim pro
 Domo sua Templum reputare Deus, si in eo
 habitet iniquitas & impietas. Quò alludens
 Propheta Pl. 64. cum encomia Templi e-
 narrare vellet, pronuntiavit: Sanctum est
 Templum suum, mirabile in equitate. Non
 dixit, inquit S. August. Templum Sanctum

tuum mirabile est incolumnis, mirabile in
 marmoribus; mirabile in rectis auratis, sed
 mirabile in Iustitia. Quæ si cessaverit, & pro
 æquitate & Sanctitate in Templum irreple-
 rit iniquitas & impietas, quasi aliena domus
 & habitatio à Deo reputatur. Sanctificasti do-
 mum hanc quàm adificasti, locutus est Deus
 ad Salomonem 3. Reg. 9. post dedicatum ab
 eo Templum, ut ponerem Nomen meum ibi in
 sempiternum, & erunt oculi mei & cor meum
 ibi cunctis diebus. Sed adverte positam à Deo
 conditionem: si ambulaveris coram me in
 simplicitate cordis & æquitate, & feceris om-
 nia legitima mea; si autem aversione aversi
 fueritis vos, & filij vestri, non sequentes me,
 nec custodientes mandata & ceremonias, quas
 proposui vobis, Templum quod sanctificasti No-
 mini meo, projiciam à conspectu meo, & domus
 hac erit in exemplum; omnis qui transierit
 per eam, stupebit & sibilabit. Quid enim
 Deo cum splendore & magnificentia terreni
 ædificij? non Excelsus in manufactis Templis
 habitat, dicebat S. Stephanus Act. 7. ad
 impios Iudæos, sicut per Prophetam dicit (Isai-
 am scilicet c. 66.) quæ est ista Domus quàm
 edificabitis mihi? Et quis est iste locus requie-
 tionis meæ? non est ullatenus accommodata
 habitationi Dei, nisi instruatur pietate, &
 devotione eam invisentium; unde etiam con-
 tinuè

riouè subditur: *ad quem autem respiciam, nisi ad pauperculum, & contritum spiritu, & tremementem sermones meos?*

Verùm non terrena solùm & materialia Templà subruit, hæc Sacris & Divinis astantium irreligiositas, sed etiam vivis Dei Templis ultimam parit in hæresim, vel atheismum, ruinam. Qui enim Sacris languidè primùm & oscitanter interesse cœpit, sensim irreverenter, mox petulanter, tandem impiè etiam adesse perget; exinde nec lasciviam oculis & scelera, mente patrare: ultimò neque nutibus & tactibus eadem admittere exhorrescet, ad ipsa infanda facinora descensurus, nisi solus hominum absterreret respectus; ad quæ tamen in hac ipsa Boëmia, per similem gradationem devenerunt turpissimi Adami-tæ, in ipsis Templis pro coronide Divinorum, nefandissima patrare soliti. Hæc inter animus sensim hebetatus, primùm obiter & perfunctoriè Deum in Eucharistia adorare, tum vix eam, ac ejusdem elevationem advertere, coram ea perinde, atque coram pane communi agere incipit: mox subinde de Christi in ea præsentia remissè sentit, nonnunquam subdubitat, fidem usque eo languidam servat, ut ad minimum quemvis insultum, Principis nutum, terreni emolumentis spem, aut honoris incrementum eam de-

posi-

positurus sit. Hinc nempe est, quòd seculum nostrum tantas in Religione videat mutationes, sicut eadem Provincia modò Lutherana, mox anno sequente Calviniana, tertio Calixtiana, sive syncretistica, ac iterum quartò Lutherana, jam mollis, jam rigida, ad unicum Principis nutum evadat; & si idem iusserit, omnem Divinitatem & Numen ejuratura sit. Hinc etiam est, quòd nec vel unicus reperiat, qui vitam potius & sanguinem, quàm fidem suam dare paratus sit, quemadmodum in primitiva Ecclesia multa millia Martyrum mori potius, quàm aliter credere eligentium, reperiebantur. Causa videlicet est, in cultu Divino, Templis, & Rebus Sacris remissio, Eucharistiæ, in qua tamen verum Deum adesse fatentur, nulla reverentia & æstimatio. Unde facillima rationi humanæ gradus est, ut ex eo, quia nullum Divinitatis indicium sub ea advertit, & aliunde ad eam sibi per vivam & ardentem fidem persuadendam, nullis heroicis & ferventibus Religionis & piæ Affectionis actibus connititur, ut inquam, concludat, fortè Deum non esse in Eucharistia præsentem, rem esse incertam, parùm indè referre, quicquid super hoc credere voluerit. Quomodo enim amabò possibile est, ut illi Deum præsentem adesse seriò credant, qui tam insulse

in ejus conspectu agunt, garrunt, nugantur? qui nec eum, quem Amico æquali, servant respectum? Quis fieri potest, ut Deum sibi aliquem verè persuadeant, qui actiones ad eum colendum destinatas, vertunt in theatra? in gesticulationes mimicas? in histrioniam? certè qui talia agunt, aut insani, & mente capti sunt, aut minimè Deum sibi persuadent, scandalo, vel à Turcis notato & irriso. Cùm enim aliquando Legatus ad Portam à Principe Catholico redux, postularetur, quid miri inter Christianos vidisset? reposuit, illud sibi præcipuè mirandum, an ridendum? visum, quòd Christiani panem quendam rotundum, quem Deum suum credere se dicerent, ità inhonorè & irreverenter haberent, ut in præsentia ejus nec ea vitarent, quæ in conspectu Principis sui agere erubescerent. Subindè etiam cum magna pompa per urbem eum deportari dicebat, & interim tam inconditè à plerisque confabulationes, risus & nugas cieri, ut ad traducendum, & histrionicè illum illudendum pompam instrui diceres. Sibi proinde certissimò persuasum, neutiquam à Christianis sua Mysteria & Deum credi, alioqui enim insanos penitus, aut scelestissimos, & ultimis suppliciiis mactandos esse, qui Deum suum tam inhonestè tractarent.

CAPUT VIII.

Declaratur figillatim sacrilega Impudicorum in Sacris procacia.

Severè & gravissimè pronunciavit Veritas æterna Matth. 5. *Omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam machatum est eam in corde suo.* Ex quo enormem conjicias malitiam turpium in Ecclesia aspectuum, sacrilegis oculis, & multò magis obscænis verbis, eam temerantium. O Improbissimi & nefandissimi lenones, qui Domum Dei, ab ipso corporaliter præsentè, actu inhabitatam, facitis non jam speluncam latronum, sed verum & actuale lupanar, & turpitudinis intandissimæ prostibulum! tale enim reipsâ per impuros aspectus, & obscæna colloquia nutûsque effici, convincit ipsa Dei incarnata Sapiencia, solo cogitatu fœdo, quantò ergo amplius exteriore in super aspectu mœchum effici, & malitiam fornicationis admitti contestans. O detestabile facinus! *Aliqui postquam in Dei Templum venerunt, plura peccatorum onera sibi comportantes, mulierum pulchritudines ac formas contemplantur: irrationali suâ cupiditate Dei Ecclesias facientes lupanar!* exclamat S. Anastasius Sinaita orat. de Synaxi. Cùm interim

monet S. Nilus in parænesi: *Ecclesiam non secum ac cælum frequenta, nihilq; in ea seu cogita seu loquere terrenum, quanto minùs spurcum & impudicum! Non ergo plùs in Domo Orationis locus esse debet impuræ animæ, & Deo indigna secum volventi, quàm Sathanæ in Cœlo. Certè Origenes, aut quisquis alius Author est libri de singularitate Cleric. n. 49. Diabolo peiores censet ejusmodi, dum ait: quòd si & illic sit aliquis Diabolo peior, qui seminarum aspectibus feriat, de nullo tamen congregatio vestra culpatur, quæ propter cœlestia, non propter terrena colligitur.*

Quid igitur censeas nunc de illis, qui hæc ipsa de causa, ut formas mulierum contemplantur, turpia serant colloquia, vel certè formam suam venditent, & procos nanciscantur, Ecclesiam frequentant? Quid adhuc de illis, qui ad condicendum meretricia, ad contrahendos impuros amores, quia alibi inobservari non ità possent, Tempia invicem destinant? ut si cauti alicujus Lenonis, aut circumspeditoris proci & amasiæ literas familiares hodie deprehendas, non alium firmandis invicem amoribus, fruendis aspectibus, communicandis sermonibus locum condici, & assignari deprehendas, quàm hanc Ecclesiam, illam peregrinationem, istam aut ali-

am processionem. Utinam divinitus Templi duntaxat aditus istiusmodi Veneris mancipiis, & non etiam Cœli introitus præcluderetur, prout factum fuisse Mariæ Ægyptiacæ in actis illius legimus: & de alia muliere Laudunensi narrat scriptor illius sæculi: quæ in celeberrimo Conventu Anno 1131. tentata Templum subire, ter divinitus est repulsa, nec prius ingredi potuit, quàm confessæ de peccatis mutasset mentem. Sed nunc quidem januas Templorum Justitia Dei similibus patentes relinquit, ut tantò damnosius cœlestis domûs aditus æternùm iis intercludat, dicente Apostolo: 1. Cor. 6. *Nolite errare, neq; fornicarij, neq; adulteri, neq; molles, neq; maledici, quantò minùs in ipsa Dei domo spurciloqui? Regnum Dei possidebunt.* Si enim sub interminatione mortis veritus erat in veteri Testamento, etiam ad plures dies, ingressus Templi, omnibus iis, qui immundum aliquid tetigissent, imò qui naturalem duntaxat immunditiam, absque ulla Dei offensa passi essent, ut patet ex toto libro Levitici, quantopere non ulciscetur Deus veras turpitudines, & spurcitas, in ipso sacerrimo Templo patratas? Quanto piaculo se obstringent, cum actuali libidine, animo Veneris pleno Sanctuarium ingredientes? *Filie Ierusalem ambulaverunt excelsa colle*

collo, queritur Isaias c. 3. *Et nubes oculorum
 ibant, Et plaudebant.* In quæ verba S. Basilius:
An non filia Ecclesie, ait, ob eadem in jus vo-
cari possunt? pleraq; enim earum in numero-
sa multitudine diebus festis dum adveniunt
auditura Verbum Dei, per inscitiam læticia
spiritualis, se dedunt inhonestis disciplinis, dum
in obliquum detorquent oculos; hoc argumento
prodentes malitiosam animi voluntatem. Quæ
enim in animo constituit captare multos, ac
venari laqueos sua elegantis formæ, collo incedit
in sublime porrecto? Et in nubes oculorum
probatio redditur mulieris fornicaria Et pro-
cacis, ad opera ipsa anhelantis, fascino ac no-
xio aspectu. Et quomodo deinde possibile est,
ut felix aut auspiciatum eis Matrimonium à
Deo obveniat, quod nefastè, & ut Majestati
supremæ insultaretur, ab impuris oculorum,
& nutuum in ejus Templo jactibus, initium
sumpsit?

Scitè S. Zeno Veronensis serm. 2. de a-
 varitia, Mulieres, dixit, sub pondere moni-
 lium & metallorum ad ornatum congesto-
 rum gementes, cum Templum sic ornatae
 subeunt, insultare potius quàm rogare, &
 Deum, per quod irascitur deprecari: dumq;
 in loco orationis, ubi Deum capere debe-
 bant, procos & maritos pulchritudinis suæ
 visco venantur, Draconem, & Serpentem in

thalamum inducere. Sanè melius esset cæcos,
 aut aliter egrotos esse, quàm ità turpiter ocu-
 lis abuti! meritò exclamat S. Chrysoft. hom.
 74. in Matth. Nunc enim in Templo mulieres
 quidem meretricum mores sibi assumpserunt,
 Viri autem furorem equorum imitantur. Et
 quid mirum, si ex eo velut è stabulo vel ha-
 ra, immundi exeant & deformes, qui sibi
 non minùs atque Lucifer coelum in cænum
 commutârunt? Tam isti, quàm illæ Angeli-
 cæ in ipso cælo (ità enim passim à Scriptura
 & SS. PP. Templum vocatur) amissâ virtu-
 te, Vidua facta, antequam nupta, ut scitè
 pronunciavit de fornicariis foeminarum ocu-
 lis S. Ambrosius. Nè dicat id vos animos habe-
 re pudicos, reprehendit meritò similes alicu-
 bi S. Bernardus; si habeatis oculos impudicos:
 quia impudicus oculus, impudica cordis est
 nuntius. Et cum se invicem sibi met, etiam ta-
 cente linguâ, conspectu mutua corda nuntiant
 impudica, & secundum concupiscentiam carnis
 alterutro delectantur ardore, etiam intactis ab
 immunda violatione corporibus, fugit castitas
 ipsa de moribus. Quando ergo simul estis in
 Ecclesia ubi foemina sunt, invicem vestram
 pudicitiam custodite. Et jure quidem id meri-
 tissimos Templum enim Christianorum non est
 lupanar, inquit Basilus Seleucus Orat. 41.
 sed est Ecclesia, quam Sanctam & puram esse
 pro-

procūq; ab hujusmodi profanitate & nequitia
sejungi oportere, nemo non videt. Et tamen non
pauci eo animo veniunt ad Templum, ad
supplicationes, & peregrinationes sacras, ut
oculos plenos adulterii pascant, & saginent
eā illuvie, per occasionem coitionis ad Sacri-
ficium & orationem. Proh mores! Angeli
astant & contremiscunt; vermiculis interim,
ac fungis jocus est dehonestare præsentiam
Regis Regum, & locum Sanctum eā abomi-
nationis desolatione contaminare! Adeo
namq; licenter & liberè tanta Majestas vio-
latur hac in parte, ut vix se deliquisse, sed
ludicrum duntaxat quidpiam admisisse pu-
tent mortalium plerique. At quis non vi-
deat violari Christi Majestatem, eā contami-
natione & profanatione in Ædem & Rem sa-
cram, ipso præsentem, & contuente Rege
Christo? Quomodo cum tantis sordibus ma-
le intus oleat, quærit admirans S. Chrylost.
hom. 74. in Matth. in Ecclesiam & Tempia
Sancta venire audes? nam si quis mortuum in
Regiam intulerit, is ultima supplicia luet. Co-
gita tu, quàm acerbâ penâ vexaberis, qui A-
tria hac adire Sancta, & obscæno factore imple-
re non erubescis.

Sed meritò fortè obstupescas, unde tan-
tus inter Christi fideles irrepsit abusus,
tanta ortum duxerit abominatio? nescio

an non rem acu tetigerit S. Chrysoft. hom. 3. in 2. ad Theſſal. omnem mali iſtius cauſam ad nimium ornatus ſplendorem, veſtium luxum, & inordinatum formæ ſtudioſum referens, quem dum feſtis diebus exquisitiorem ſectari mulieres cœperunt, paulatim in conſiderationem, & curioſum ſui aſpectum, viro- rum animos pellexerunt. Præfatus enim, quanta ex divitiis oboriantur circa pietatem incommoda, ſubdit: *Vide enim: huc (in Temp- lum) ingreſſus dives, ſeu vir, ſeu mulier, non curat quomodo audiet Dei Eloquia, ſed quomodo ſe oſtentabit, quomodo cum ſultu ſedebit, quomodo cum multa gloria, quomodo ſit alias ſuperaturo veſtium magnificentiâ habituum, ſiſu, inceſſu, quomodo ſe reddet magis orna- tam & venerandam: totaq; ejus cura & ſolli- citudo in hoc verſatur, num hæc aut illa vidit namquid eſt admirata? num rectè ſum orna- ta?* Hinc toti ſemper fuerunt SS. PP. & Viri ze- loſi, in nimio hoc mulierum perſtringendo intrâ Eccleſiam ornatu, quem & ipſe Apo- ſtolus præciſurus, mulieres in Templo vela- tum caput habere juſſit propter Angelos, quantum magis propter homines? Tantum abeſt, ut cincinnos, ſtibium, colli nudita- tem, & meretricium permetteret ornatum. Vos ipſi, inquit, 1. Corinth. 11. *judicate, ſi de- bet mulierem non velatam orare Deum, & 1.*

ad Thimot. 2. Similiter & mulieres Solo ora-
re in habitu ornato, cum Verecundia & sobrie-
tate ornantes se, non intortis crinibus, aut
auro, aut margaritis, aut veste preciosâ. Cui
mandato obsequens S. Elisabeth Regina
Hungariæ, omnia monilia & ornaméta Rega-
lia in Templo deponebat, ut narratur in ejus
vita. Nimirum, qui vult in oratione audiri,
monet Hilarius Diaconus in allata Apostoli
verba, inclinare se debet, amotâ à se pompâ,
ut misericordiam Dei provocet. Quis enim
prudens iactanter ornata mulierem non
horreat? quanto magis Author Deus. Quæ
autem in Domo Dei cum pompa se ma-
gistris vult videri, non utiq; propter Deum, sed propter ho-
mines, consequitur quod vult, ut gloriosa vi-
deatur, nihil consecutura à Deo, nisi maculam.
Quanto enim hominibus splendida videtur,
tanto magis despicitur à Deo. Itaque à Domo
Domini, quam omnimoda decet sanctitudo,
omnem talem ruinæ, ac excidii spiritualis
occasionem submoveri, consultissimum esse
veteres iudicârunt, nè pro grato precum, ac
piorum actuum suffitu, teter odor exambu-
stis profano concupiscentiæ igne corporibus,
& animis, Dei naribus inhalaretur, foretque
in Ecclesia pro suavi odore fœtor. Quem
qui in Templo excitare, & Domino præsentem
ingerere non exhorruerit, vix illi, quia per-

30 *Cap. VIII. Impudici in Templis*
abit anima ejus de populo suo. Si enim tam se-
verè in Legge Mosis, sub interminatione mor-
tis temporaneæ & æternæ, vetitum erat, in
Templo incendi & adoleri suffitum, non
dico jam graveolentem, & foetidum, sed
communem duntaxat, & eundem qui in do-
mesticis usibus, & privatis domibus adhiberi
solet, quid de pudendis istis & quovis ca-
davere olidioribus Cælo foetoribus censere
par erit? Adolebit, inquit Dominus ad Moy-
sen Exod. 30. Incensum super Altari Aaton
sua & fragrans. Non offeretis super eo thymia-
na compositionis alterius, nec talem compositi-
onem facietis in usus vestros. Homo quicumque
fecerit simile, ut odore illius perfruat, peribit
de populo suo. Quàm igitur terribile feret
istiusmodi judicium, qui pro odore suavita-
tis, turpissimum, & communem prostibulis
foetorem, Deo inhalat? & in ipso Sacrificij
loco, in quo filius Dei, cujus odor agri pleni
cui benedixit Dominus Gen. 27. immolatur, &
offeretur nomini Divino oblatio munda Malach.
10. ex qua odoratur Dominum odorem suavi-
tatis Gen. 8. sacrificare audet placentas Re-
gina Cæli, id est Veneri, & libare ei libamina,
ut Deum ad iracundiam provocet? Jerem. 7. &
44. Vis scire, quàm in placabiliter veneris
his studiis offendatur Dominus? Ascendit su-
per cor Dei res hæc, loquitur Jerem. cap. 44.
ad

ad Judæos Veneris cultus studiosos, & non
poserat Deus ultra portare, propter malitiam
studiorum vestrorum, & propter abominatio-
nes quas fecistis. Et nunc quia fecistis omnia
opera hac, dicit Dominus Jerem. 7. projiciam
vos à facie mea. Tu ergo noli orare pro populo
hoc, nec assumes pro eis laudem & oratio-
nem, & non obsistas mihi, quia non exaudi-
am te.

Et quid mirum est, tam horribili zelo ad-
versus impios ejusmodi lenones Deum com-
moveri? Minusne zelabit pro munditia Ani-
mæ Templum subeuntis, quam zelaverit pro
decore vilissimorum in ministeria Templi u-
tensilium? Sanè non Propitiatorium dun-
taxat, Cherubinos, Phyalas, Thuribula,
Candelabrum, jussit fieri ex auro purissimo,
sed etiam ad emungenda luminarium excre-
menta, & lichnuchos destinata emunctoria.
Emunctoria quoque, ait Exod. 25. & ubi que
emuncta sunt extinguuntur, fiant ex auro pu-
rissimo. Et non longè magis corda vestra
ex auro purissimo charitatis constare volet?
Imò tantopere sollicitus est, nè ulla cuivis
fœditati, sive ex auditu, sive ex indecenti a-
spectu præbeatur, ut per miracula etiam &
prodigia eorū objecta, & invitamenta quan-
doque amoliatur. Sic in vita S. Raynaldi
legitur, cum in itinere ad Sacram Adem ve-

stem suam, in defectu alterius elemosynæ, pauperi donavisset, & vetustam aliam debitò curtiozem repentè allatam, interim induisset, ità ut brachia nuda apparerent, Angeli repentè subsidio affuerunt, & nè illà nuditate oculi adstantium offenderentur, mundissimâ quâdam syndone visi sunt illa, dum pro more SS. Hostiam & Calicem in Missa elevaret, contegere.

Cavete igitur prævaricatores, & cessate Deum ad iracundiam provocare, nè repentè vos disperdat, & à facie sua æternùm projiciat. Mementote in nullos Templi profanatores acriùs exarsisse Salvatorem nostrum, tunc quando *Zelus Domus Dei comedit illum*, Matth. 21. quàm in *Venditores columbarum volucres Veneri sacras. Cum enim introisset in Templum, vendentes & ementes simpliciter cepit eijcere, at verò cathedras vendentium columbas intuper evertit.* Et licèt similiter Ioan. 2. *Numulariorum as effuderit, & mensas subverterit*, solis tamen his, qui columbas vendebant dixit, *suferte ista hinc*, ut vel ex hoc discamus, nullum impietatis genus magis Deo in loco sacro exosum, minùsque accidere tolerabile, quàm Venerem redolens. Unde neque pro Christianis habendos tales pronuntiavit S. Tiburtius Martyr, ità Judicem de Apostata Torquato alloquens

oculi, sunt in Deum Sacrilegi. 49
quens. *Credisne Vir illustrissime, hunc esse
Christianum, qui scapulis molliter gestit, qui
fluxum gressum improbo nixu distendit? qui
feminas curiosius intuetur? Numquid ta-
les pestes dignatus est Christus habere seruos
suos?*

CAPUT IX.

*Garrulorum in Templo, & colloquenti-
um, Lingua impia.*

Domus mea, domus Orationis Vocabitur
cunctis populis, ait Dominus Deus Esa.
56. Indè nihil ità cognatum & affine, quàm
Templum & Adoratio: sic, ut sinè hoc, Tem-
plum, esse Templum desinat, & de Domo
Dei fiat ædes profana & communis. Templi
limina subiturum te dicis? Ergo Deum ado-
raturum esse, quisque audiens, infert & in-
telligit. Ut idcirco vix unquam Templum,
aut Domum Dei Psalmista nominaverit, quin
adorationem illi comitem semper conjun-
xerit. *Introibo, ait, Ps. 5, in Domum tuam,
ergo adorabo ad Templum Sanctum tuum. In-
troite in atria ejus Ps 95. ergo adorete Domi-
num in atrio Sancto ejus. Introibimus in Ta-
bernaculum ejus. Ps 131. ergo adorabimus
in loco, ubi steterunt pedes ejus. Ut adeò in
hunc unicè finem, quo tum per Sacrificia,*
cum

tum per oblationes, preces, & cætera submis-
 sionis debita obsequia, Deus adoretur, Tem-
 pla extrui pronunciaverit primus domus Dei
 ædilis Salomon 2. Paralip. 6. *Ad hoc tantum
 facta est, ait, ut respicias orationem servus tui,
 & obsecrationem ejus, Domine Deus meus. Si
 Venerit quis, & adoraverit in loco isto, tu ex-
 audies, de cælo, firmissimo habitaculo tuo. Ubi
 ergo nunc sunt impudentes sæculi nostri gra-
 culi, qui effreni loquacitate suâ Templum Dei
 temerare audent? qui dum adorationem ab
 eo separant, & insanum garrutum invehunt,
 Domum Dei profanant, atque in forum, ta-
 bernam & otiosorum hominum conventicu-
 lum commutant? Adoratio sanè dicta est, ab
 admotione manûs ad os, ut advertit Lipsius
 Electorum c. 6. eò quòd antiquitus adoratu-
 ri, primò omnium manum ori, quæ silenti-
 um indiceret, admoverent. Unde ortum traxit
 teste Senecâ lib. de vita beata cap. 26. *Ullud
 Sacris omnibus usurpari solitum: fasete lin-
 guis: quo imperatur silentium, ut rite peragi
 possit sacrum, nullâ voce obstrepente. In Tem-
 plo verbis omnes parcimus, ait de Romanis
 Fabius declamatione 365. in quo animos com-
 ponimus, in quo etiam debitam mentem custo-
 dimus.* Quomodo ergo Templum ingredi,
 Deum adorare dici possunt impiissimi isti, &
 rimatum pleni, hac illac verbis impudentis-
 simè*

simè perfluentes summæ Majestatis contemp-
ptores? Si ritè peragi non posse æstimaba-
tur Sacrificium gentiliū, vel unius voce ob-
strepente, quæ non macula, quæ indecen-
tia, quæ infanda prostitutio inferetur mun-
dissimo Agni immaculati Sacrificio, à garru-
lis, his & omnia conspurcantibus picis? Uti-
nam zelosus aliquis pro tremendo Sacrificio
adesset etiam hodie Abraham, & impuras
has volucres, corvos dicere debui, infau-
stum obstrepentes, baculo abigeret, Gen. 15,
qui *ubicunq; fuerit Corpus Dominicum*, sive
jam pro Altari in quadragenariis precibus
expositum, sive in publicis supplicationibus
circumlatum, sive in Missæ Sacrificio incru-
entè immolatum, *illuc congregantur*, non jam
Aquila, Luc. 17. sed turpissimè crocitan-
tes corvi.

*Passio Domini est Sacrificium quod offeri-
mus*, inquit S. Cyprianus serm. 7. de Passio-
ne c. 1. *quia is qui in se resurgens ex mortuis
jam non moritur*, addit S. Gregor. hom. 37. in
Evangelia, *adhuc per Sacri Altaris hostiam in
suo mysterio pro nobis patitur. Nā quoties ei ho-
stiam sua passionis offerimus, toties nobis ad ab-
solutionem nostram passionem illius reparamus.*
Sensus hic erat omnium SS. PP. ex eo, quòd
ejusdem apud Deum valoris sit hoc incruen-
tum, cujus erat cruentum in monte Golgotha
Sacri-

Sacrificium, prout orat Ecclesia in secreta
 Dominicæ nonæ post Pentecosten oratione
Quoties hujus hostiæ commemoratio celebra-
tur, opus nostra Redemptionis exercetur. Ve-
 rum non malè etiam ex eo capite Sacrifici-
 um Missæ passionem Domini esse hodie dixe-
 ris, quòd eadem pœne in eo, quæ in monte
 Calvariæ ab improbis Christianis Filius Dei
 pati cogatur. Si enim mores eorum & gestus
 tempore illo horrendo observes, videbis ali-
 os linguæ garrulitate Christo illudentes, alios
prætereuntes, & circulos facientes, alios inde-
corè partem in omnem moventes capita sua,
 alios deniq; *illie stantes & conuittantes* Matt.
 27. Hòsne ego fideles, & Christianos esse
 credam? nec S. August. id in animum indu-
 cere potuit, cujus illa sunt ser. 215. de Tem-
 pore: *Videte qualis est ille Christianus, qui ad*
Ecclesiam venit orare, & neglectâ oratione, sa-
crilega verba paganorum non erubescit ex ore
proferre! Imò videte, addo ego, qualis est
 iste Politicus, & quomodo moratus? Certè
 si præcipua Politicæ pars est, nôsse cuiuslibet re-
 spectum debitum exhibere, & pro cuiusvis
 gradu & dignitate, diversimode erga quam-
 libet Personam sese gerere: Tunc hominem
 indolis liberalis, bene moratum & politum,
 civilem & Urbanum illum diceres, qui co-
 ram summo Principe, in conspectu Regis a-
 gens,

gens, cum Cæsare colloquens, Mimi instar gesticularetur? brachia & crura sesquipedaliter distorqueret? Iudicia, & scurrilia proferret? rideret ut Murio, pandicularetur ut homo nauici de trivio? & relicto Principis alloquio, cum vicino lixa, aut pedissequo, discursus stabularios misceret? Certè longè minùs rectè moratum esse persuaderi possum, qui in conspectu summæ illius & primæ Majestatis, ad quam omnis alia Majestas cinis est, & putridus vermiculus, tam inconditè se gerit, & facto ipso ostendit, necdum se in tantum, post tot lustratas frustra Provincias, in Politia vel didicisse, vel profecisse, ut noverit discernere inter Deum, & hominem, & sciat quid respectùs dandum sit Deo, quid Cæsari, quid simplici homini.

Ridere solutiùs nevisquam illis permissum est, qui sunt germani Christiani, graviter edixit B. Antiochus hom. 25. quantò minùs in cachinnos, & loquacitatem intra Ecclesiam effundi? Tam indignum hoc judicavit Emmanuel, Ioannis primi Regis Congi patruus An. 1491. teste Maffæo in hist. Indica, ut post recentem suam ad Christi fidem conversionem, cum aliquando Sacris interesset, & honorarij Aulæ suæ Ephebi ad fores Templi strepitum & murmur cicerent, confestim indignitate rei, & zelo Majestatis Divinæ com-
motus

motus, omnes interfici præcepit. Nec aliter futurum erat, nisi Lusitani misericordiam & lenitatem Dei in exemplum adducentes, moderationem persuassissent. Et profectò *quidquam est indignius* (loquitur Liberius Pontifex, cum sacro velo Marcellinam S. Ambrosij sororem donaret, ab eodem S. Ambrosio relatus lib. 3. de Virginibus sub initium) *quàm oracula divina circumstrepere ne audiantur? ne credantur? ne revelentur? circumsonari Sacramenta confusis vocibus, ut impediatur oratio pro salute depromta omnium, cum gentiles idolis suis reverentiam tacendo referant?* Atque in eam rem affert exemplum, apud scriptores gestorum Alexandri M. celebratum, de puero quodam ipsius honorario, qui cum eidem assistenti Sacrificio ministraret, casu quodam ignis brachio ejus incidit, & carnem profundè depastus est; illo interim immobili, quoad usque duravit Sacrificium, persistente, & neque gemitu, neque flammæ excussu, neque ullo alio signo (ne sacrum inhonorâsse voce, aut gestu incondito turbâsse videretur) dolorem prodeunte. *Tanta in puero barbarico, exclamat idem Pontifex, fuit disciplina reverentia, ut naturam sinceret.* Et tu ergo Virgo (alloquitur Marcellinam) *in ministerio Dei, gemitus, screatus, cusses, risus abstine: quod ille in con-*
vicio

Sibi potest, tu in ministerio Dei non potes?
 Vocis Virginitas, prima signetur. Optimè er-
 go dixit S. Ambrosius lib. 3. de virgin: Ma-
 xima Virtus est tacendi in Ecclesia, & ab A-
 postolo mulieres etiam de rebus divinis juben-
 tur in Ecclesia tacere. Mulieres, inquit, I. Cor.
 14, in Ecclesiis taceant, non enim permittitur
 eis loqui: id quod ab eo extendi etiam ad res
 necessarias, patet ex hoc, quod sequitur: Si
 quid autem volumus discere, domi viros suos in-
 terrogent; turpe est enim mulieri loqui in Ec-
 clesia. At nunc, pro pudor! aliqui post-
 quam in Templum Dei venerunt, loquitur S.
 Anastasius orat. de Synaxi, nè unâ quidem ho-
 râ quiescunt mutuo confertis sermonibus nu-
 gantes, & ineptis fabulationibus magis quàm
 precibus intenti. Alij de rebus, ac possessioni-
 bus suis paciscentes, emporium ac nundinarum
 locum, terribilissimam illam horam faciunt.
 Alij detrahendo invicem, seu etiam ipsis Sa-
 cerdotibus offerentibus Sacrificium, in Collecta
 occupantur. Res nostra effecta sunt risus, cōsi-
 litas, & urbanitas, queritur dolenter S.
 Chrylost. hom. 15. in Epist. ad Hebr. nihil
 stabile, nihil grave: risu enim impleta est Ec-
 clesia. Si quispiam urbanum quid dixerit, in-
 ter ridentes statim nascitur risus: & quod est
 mirabile, nè in ipso quidem precum tempore
 cessant multi ridere: ubiq; choros ducit Dia-
 bolus

90
 solus, Christus contemni habetur, extruditur,
 nihili ducitur Ecclesia. At non potes Silere.
 Exi ego, jubet idem hom. 36. in 1. ad Cor.
 ne alijs quoq; afferas damnum, Et ita duplex
 incurras peccatum. Qui enim in Ecclesia con-
 fabulari soluerit, ait S. Augustinus serm.
 215. de Temp. Et pro se Et pro alijs reddendum
 est rationem, dum Verbum Dei nec ipse audit,
 nec alios audire permittit.

Confabulationem tempore Sacrificij Mis-
 sæ, si illa potiore hujus parte continuatur, om-
 nes TT. & Doctores, peccati mortalis da-
 mnant, neque præcepto Ecclesiæ de audien-
 da festo die Missa, satisfieri docent, eò quòd
 hæc talem præsentiam requirit, ut quisque
 prudens videns te Sacro interesse, possit ex
 actionibus tuis, externoque habitu inferre,
 te revera Mysterijs ejus intendere, neque a-
 liã quàm Missæ audiendæ causã, in Ecclesia
 versari. Nunc verò quis prudenter colligat
 te Mysterijs Sacrificij attentum intendere, &
 non potiùs inferat mentem alijs negotijs, &
 cogitationibus occupatam, diversa prorsus
 agitare, si cum alijs toto, vel potiori tempo-
 re differentem, confabulantem, disputan-
 tem videat? si literas, si novalia, si actiones,
 & causas volventem? legentem, & relegen-
 tem? alijs communicantem cernat? In quo
 casu duplicis semper lethalis criminis reum,
 scan-

Scandali videlicet, & neglecti Sacri, meritò talem edixit S. August. S. Cæsarius Arelaten-
 sis hom. 34. *Qui in Ecclesia ineptis, & incon-
 gruis fabulis occupatur, quasi Venenum &
 gladium reliquis hominibus ingerere, vel præ-
 bere cognoscitur, cum Verbum Dei nec ipse au-
 dit, nec alios audire permittit; unde qui talis
 est, & pro sua, & aliorum destructione in die
 judicij redditurus est rationem. Rogo enim
 vos, si extra Ecclesiam occupari otiosis sermoni-
 bus malum est, putatis in Ecclesia verbosare
 quale peccatum est? Quapropter rogo vos
 fratres charissimi, ut contra istas durissimas
 captivitates anime, auxiliante Domino quan-
 tum possimus repugnemus, & curiosas fabulas
 intra Ecclesiam, quasi Venena Diaboli fugia-
 mus. Et verò fugiebant prorsus, non tan-
 tum otiosa colloquia, sed absolutè omnia,
 orationem, & ad Divina advertentiam inter-
 rumpentia verba & sermones, quotquot con-
 grua de Majestate Dei, ante cujus conspe-
 ctum tempore preceationis starent, cognitio-
 nem habebant.*

Aloysius Novarinus in Umbra Virginea,
 ponderans illud Beatissimæ Virginis silenti-
 um, quo ab Archangelo primùm salutata, &
 quantumvis in maximi momenti negotio
 interpellata, nihil respondit, ex communi
 traditione & SS. PP. sensu causam inquirens,
 ait,

ait, idcirco illam respondere, & etiam Angelo loqui noluisse, quòd eo tempore orationi vacans à Gabriele interpellata esset. S. Cunegundis Poloniæ Princeps, Belæ Regis Ungariæ filia, etiamnum infans, nunquam sub Missa, vel in Templo vagiit, uti nec ubera, vel crepundia admisit, sed inconnivis oculis cœlum tuebatur, quantumvis Regiæ nutrices laborarent, quòd visui ejus metuerent, aliorum hos avertere. S. Hedvigis Silesiæ Poloniæque Princeps, à nullo unquam, sub amissione sui favoris, & gratiæ, passa est quacunque ex ratione in Templo se interpellari. Nec aliter fecit S. Ludovicus Francorum Rex, de quo Gaufridus in ejus vita: nullos enim obstrepentes tempore Divinorum ferre potuit, sed in hoc genere culpæ deprehensos, continuè à sua Aula velut indignos amovebat. Idem religiosè observasse S. Henricum Imperatorem, nec ullius unquam affatum admittere, vel responso dignari solitum, narant ejusdem acta. Ut exinde discant, quantum à vera pietate absint, & quàm frustrà de Religiositate sibi blandiantur illi, qui contenti ipsi reverentiam, & pietatem in Templo sub Sacris colere, dummodo nihil indecens admittant ipsi, nihil pensi habent, quid interim Ministri eorum, Servi, & Aulici ponè ipsos agant; & an ipsis orantibus isti insolentias

rias, nugas, scurrilitates agitent, rideant, & cachinnentur, & Numini de uno genu illudant potius, quàm id venerentur. Legant hi tales, & ponderent leges S. Elzearii Comitum, quas toti Aulæ suæ communes, ac potissimum circa cultum, & reverentiam Deo servandam præscribebat: nã servarentur, ab obsequiis suis eos amandans; & videant quantum intersit inter privati hominis, & potestatem super alios habentis pietatem & Religionem, qui cum dicere possit *huc Veni, & Veniet, & alij fac hoc, & faciet*; dum id in tam seriis Dei honorem concernentibus rebus facere negligit, illorum irreligionem suam propriam facit.

Præclarus in hoc genere fuerit necesse est Cæsarum fortunatissimus Carolus quintus, qui quàm eximie fuerit privatim ipse in Deum religionis, & reverentiæ, declarat Scribanus in Christiano Politico l. 2. c. 2. Quotidie siquidem ante alia omnia matutino tempore, tres quadrantes flexis genibus orationi dabat. Sacrum non nisi semel in universa vita intermisit, idque in Africano bello: nec ullo prælio, aut bello, preces alias quotidianas neglexit, quas suas habebat propriâ manu descriptas, & seorsim ab omnibus interpellatoribus dicere solebat. Quàm verò religiositatis etiam in Aulicis, & Ministris suis studiosus

diosus fuerit, ex eo collige, quòd speculum
 in precatorio suo libello ferre consuèrit, in
 quod subinde inspiciens, singulorum retro
 se Aulicorum mores, gestus, pietatem, &
 quamvis actionem, severus Censor obser-
 vabat; neutiquam scilicet irreprehensum aut
 impunitum præteriturus, si quem deliquisse
 notavisset. Oquàm multos videret ipse hodie,
 etiã tempore publicarũ precum, etiam in gra-
 vissimis Christianitatis periculis, non modò
 non orantes, sed etiam orantibus garrulitate
 suã obstrepentes! qui totum peractum esse
 putant dummodo circumlato in crucem su-
 per caput suum à Sacerdote SS. Sacramento,
 illud ad benedictionem ab eo recipendam
 inclinent, esto prius per omne tempus garru-
 tiones & colloquia continuãrint. Quãm me-
 tuo, nè pro benedictione maledictionem
 recipiant! dum Iudaicam prorsus perfidiam
 exprimentes, cum paulò antè petulantis suis,
 quasi oculis velatis super Altari Deus nihil
 cerneret, ad saturitatem ei illusissent, & super
 spinas compungentibus diceris illum incin-
 xissent, & quot verba, tot fœdissima sputa in
 faciem jecissent: mox genu flexo ante eum
 incipiunt salutare, & optimè scilicet meriti,
 benedictionem ab eo flagitare. O Improbis-
 sanniones, & Numinis illusores! itane be-
 nedictio-

nedictionem à Deo flagitare præsumitis, quorum os totà die super eum apertum fuit? Audite, quam benedictionem vobis à Deo Patre postulet exacerbatus à vobis bonus IESUS Ps. 108. *Deus, ait, laudem meam nè tacueris, quam improbi isti in Templo meo, in quo omnes dicere deberent gloriam. Ps. 28. non reticent solùm, sed etiam gratis expugnant. quia os peccatoris, & os dolosi super me apertum est. Locuti sunt adversum me lingua dolosa, & sermonibus odij circumdederunt me. Constitue super eum peccatorem, & Diabolus stet à dextris ejus. Cùm judicatur, exeat condemnatus, & oratio ejus fiat in peccatum. Fiant dies ejus pauci, fiant filij ejus Orphani, & eijciantur de habitationsibus suis, & diripiant alieni labores ejus, nec sit qui misereatur pupillis ejus, in generatione unà deleatur nomen ejus: dilexit enim maledictionem, & Veniet ei, & noluit benedictionem, & elongabitur ab eo. Quomodo enim benedictionem velle dici possent, de quibus ibidem pergit Dominus: Et ego factus sum opprobrium illis, viderunt me, & super altari præsentem, moverunt capita sua? An nescis quærît S. Ambrosius lib. 1. de Cain c. 9. quàm grave sit, in oratione contrahere peccatum, ubi speras remedium? Certè Dominus per Prophetam docuit, hoc grave esse maledictum, dicens: Et oratio ejus fiat in peccatum.*

Caeli enarrant gloriam Dei, stupore plenus exclamat. S. Basil: in ps. 28. Angelorum opus laudare Deum, omnibus denique caelestibus exercitiis una hac cura, gloriam transcribere Creatori. Reliqua item creatura omnes, sive caelestes, sive terrestres, seu ratiocines, seu rationis expertes, demumque inanimata, seu voce, sive gestu, aut aliqua significatione, summum omnium conditorem Deum extollere ac predicare videntur. Homines vero mirabiles, relictis adibus suis ad Templum concurrunt, quasi emolumenti quidquam inde laturi, cum tamen nec accommodent aures Verbis Dei, nec sua intelligant conditionem Naturae, nec peccato quopiam praoccupati maerore afficiuntur, ac ne tum quidem contristantur, quum ad memoriam, qua admisserunt, recurrunt. Nullo corripuntur Divini iudicii metu, adeo sibi arvidentes, suasque prensantes dextras, Domum Orationis, in locum vertunt effusissima loquacitatis; minus obtemperantes psalmo contestanti Et dicenti, in Templo ejus omnes dicent gloriam. Tu autem non solum non dicis, sed alteri cuiquam impedimento es, eumque tibi uni reddis attentum, dum obstrepero tuo clamore obtundis, Et exuperas personantem Spiritus S. Doctrinam. Vide ne cum hinc emigraveris, loco mercedis recipienda pro Divinis laudibus, una cum iis qui nomen Dei execran-

zur, & blasphemis vocibus incessunt, conde-
 mneris. Olim quidem mulieres ferè solæ vi-
 tio hoc laborasse memorantur; sed hodie mu-
 lierosi viri in Paradiso Ecclesiæ, mulierum
 exemplo seducti, præ illis ferè garrulitatem
 sectantur. Unde eas impetens Orig. hom.
 13. in Exod. *Quanti*, exclamat, *modò hic præ-*
sentes sumus! Et tamen multi sunt, quorum
 mens & cor, aut in negotiis, aut in actibus sa-
 culi, aut supputationibus est lucri. Et præci-
 pue mulieres, quæ tantum garrunt, quæ tan-
 tum fabulis obstrepunt, ut non sinant esse silen-
 tium. Iam quid de mente earum, quid de
 corde discutiam, si de infantibus suis, aut de
 lana cogitent, aut de necessariis domus? Vere-
 or, magis, ne sequantur illas de quibus dixit A-
 postolus, quæ discunt circumire domos, non so-
 lam verborosa, sed & curiosa, loquentes quæ non
 oportet.

Docent nos egregiè hanc in Templo, dum
 à fidelibus preces in Cœlos ad Deum mit-
 tuntur, modestiam, & silentium, boni Cœli-
 tes, dum illud tempore illo religiosissimum
 observant. Audi oculatum hujus testem
 dilectum JESU discipulum in Apocal. cap. 8.
 Audiverat is ingentes exultantium Cœlitum
 voces, & Deum laudantium applausus c. 7.
 qui magnâ voce clamabant: *salus Deo nostro*
qui sedet super Thronum, & Agno. Benedi-
 E Etio

*Actio, & Claritas, & sapientia, & gratiarum
 actio, honor, Virtus, & Fortitudo Deo nostro
 in secula seculorum. Et ecce repente, totâ
 hâc jubilantium Cœlitum exultatione conti-
 cescente, Factum est, inquit, c. 8. silentium in
 Cœlo, quasi mediâ horâ. Sed quæ tam univer-
 salis, & ex abrupto assumpti silentij causa?
 Angelus venit, subdit ipse, & stetit ante Al-
 tare habens thuribulum aureum, & data
 sunt illi incensa multa, ut daret de Orationi-
 bus Sanctorum super Altare aureum, quod est
 ante Thronum Dei. Deus bone! si tempore
 illo, quo sanctorum, & piorum hominum
 Orationes conspectui Divino instar odoriferi
 incensi præsentantur, Angeli obmutescunt,
 & Cœlites universi ora sua, etiam à dicendis
 clamosè laudibus Dei comprimunt, nè stre-
 pitu, & sonantior voce ijs obturbent; qua-
 liter præsumunt immundæ illæ, & coaxantes
 ranæ, nefasto garritu, & limum, ac lutum
 redolente halitu, fœdare, & interturbare
 acceptissimam auribus Dei Harmoniam? At-
 que ad hoc Angelicum, dum comprecatio-
 nes sunt ab Ecclesia, silentium, respexisse vi-
 dentur SS. PP. qui clamosas, & sonoras Ora-
 tiones, quantumvis privatim in solitudine
 bonas, à Templis penitè proscriptas volue-
 runt. Sunt quidam, ait Chrysost, hom. 19.
 in Matth. qui tam sunt in orationibus impu-
 den-*

dentes, ut etiam latentes corpore, omnibus se faciant voce manifestos, tumultuose clamantes. Disrumpe, ut Propheta precipit, cor tuum, & non vestimenta tua: de profundis clama ad Dominum; nam de profundis, inquit, clama- bi ad te Domine. De imo prorsus corde vocem deprome, & proprii pectoris contentus arcano, orationem tuam fac esse mysterium. Nam aliqui clamose orans, ait Author imperfecti operis in Matth. hom. 13. juxta te alterum non permittis orare. Vocibus enim tuis rapis sensum illius ad tuos sermones; & ideo non solum non exaudiris, quia male oras, sed adhuc peccatum colligis, dum orare alios non permit- tis. Sic igitur ora, sicut audisti in libro Re- gum Annam orantem, qua figuram portabat Ecclesia, de qua dictum est: Labia quidem e- jus movebantur, vox autem ejus non audieba- tur. Ecce quomodo & ipsa sanctissima verba, si sonore enuncientur, piaculi rationem in Tem- plo induunt. Quidam in oratione reprehendit Valfridus c. 12. pectus pugnis pavimentant, ca- put contundunt, voces muliebris garrulitate submitunt, & in proximo vel verbis, vel fa- ctis alios conturbare, & semetipsos non metu- unt culpabiles exhibere. In quo exotico pie- tatis genere, devotum precipue fœmineum sexum perstringens S. Ambros. l. 6. de Sa- cram. c. 34. non sine sale notat dictum ab A-

postolo 1. Tim. 2. Volo autem viros in omni loco orare. Quâ ratione viros dixit? utiq; communis est oratio & mulieribus, & viros, quod non invenio. Nisi forte S. Apostolus ideo viros dixit, nè mulieres idem usurparent, & malè intelligerent in omni loco, & inciperent ubiq; clamare, quas in Ecclesiâ sustinere non possumus.

Quid? quòd tam necessarium in Templis silentium, nè fidelibus in orationibus aliqua præberetur distractio, & quavis ratione mens à Deo aliorum averteretur, duxerint iidem SS. PP, Pontifices & Concilia, ut licet ardentè fatagerent pro pauperibus, nunquam tamen eos intra Ecclesiam admittendos ad mendicandum censuerint, sed tantùm ad fores Ecclesiæ, ut ingredienti ad opitulandum excitarent. S. Carolus in 1. Conc. Mediol. parte 7. §. de Ecclesiis & earum cultu, sic edixit. Ne mendici Eleemosyna causa in Ecclesiâ vagentur, sed extra januam consistant. Fortius etiam Pius 5. Constit. 5. §. 5. Pauperes mendicantes, seu eleemosynas petentes, per Ecclesias tempore Missarum, prædicationum, & aliorumq; divinorum officiorum ire non sinant, sed eos ad portas Ecclesiarum stare faciant, sub pœna duorum aureorum Capitulis infligenda pro qualibet vice, nisi eos eijci curaverint: & Parochis dimidij aurei. Religiosis etiam clau-

stra.

fratribus, siue Regularibus, precipimus in vir-
tute obedientia, ut in Ecclesiis suis deputent a-
liquem, qui tales eijciat, & si negligentes
fuerint, gravissimè ab Ordinario corripi-
antur. Utinam hodie reducatur in Templo
mos ille sanctissimus, & religiosum tempore
Sacrorum silentium! quod ætate suâ ab om-
nibus observari mordicus solitum, describit
Cassianus lib. 2. de Instit. cap. 10. Tantùm
ait, à cunctis silentium prabetur, ut cum in u-
num innumerosa multitudo conveniat, præter
illum qui consurgens Psalmum decantat in me-
dio, nullus hominum penitus adesse credatur.
Ac præcipuè cum consummatur Oratio, in qua
non spucum emittitur, non excreatio obstrepit,
non tussis intersonat, non oscitatio somnolenta
dissociis malis, & hiantibus trahitur. Nulli
gemitus, nulla suspiria etiam adstantes impe-
ditura promuntur, nulla vox absq; Sacerdotis
precem concludentis auditur; nisi forstè hæc,
qua per excessum mentis claustra oris effuge-
rit, quæq; insensibiliter cordi subrepserit, im-
moderato scilicet atq; intolerabili spiritus fer-
vore succenso.

CAPUT X.

Impudens Rusticitas in Templo Stanti-
um, vel indecorâ sessione precan-
tium.

DAmnat hos exemplo suo unigenitus Dei
 Filius, & gravissimæ procul dubio im-
 pietatis ac irreverentiæ aliquando in die ju-
 dicii arguet, qui licet æqualis Patri, *in for-
 ma Dei esset, nec rapinam arbitraretur se ad-
 mittere, faciendo se æqualem Deo, nihilomi-
 nus semetipsum exinanivit, & humiliavit*
 cum oraret, in tantum, ut non solum *positus*
genibus Luc. 22. sed etiam in faciem suam pro-
cidens Matth. 27. & quidem toto corpore su-
per nudam terram Marci 14. Patrem preca-
retur, idque etiam in nocte illâ ultimâ quâ
tradebatur, licet toto corpore à sudore san-
guineo debilis, & ad mortem usque afflictus,
& tristis; licet factus in agonia, idque toto
trihorio prolixius orans. Estne possibile ut
 credat hæc de Christo, de Salvatore suo, Re-
 demptore, Domino, Creatore, Deo suo,
 Christianus, & in oratione tamen, non jam
 in horto, sed in loco Sacro, in Domo Dei
 positus, benè valens; & robustus, oret stans,
 stipitis instar erectus? loquatur Deo sedens,
 per omnia quasi æqualis Deo factus? adoret
 in unum genu, cum iridentibus Christum
 scurris projectus? *Obstupescite Cæli super hoc!*
Prostratus in terram orat Medicus, clamat S.
Cæsarius Arelat. hom. 34. & non inclina-
tur agrotus! orat Innocentia, & non orat ne-
quicia! orat Misericordia, & non orat mise-
 ria!

ria! orat Humilitas, & non humiliatur iniquitas! Orat qui peccatum non fecit, & non se prosternit qui merum est peccatum! Orat Iudex, & desiderat parcere, & non orat Reus ut misericordiam mereatur accipere! orat iudicaturus, & orare dissimulat iudicandus! Quid enim? maximam partem populi velut columnas erectos stare conspicio, quod tamen Christianis dum in Ecclesia oratur, omnino nec licet, nec expedit. Hosnè ego Christianos esse credam? qui si preces ad Deum futuri, recogitarent priùs sermò cum Abraham Gen. 18. Loquar ad Dominum meum, cum sim pulvis, & cinis, estnè possibile, ut à terra absorberi, à Dæmone invadi non metuerent, non ampliùs reverentiæ Majestati infinitæ, quàm ultimæ fortis caloni, vel lixæ deferentes? Exemplum Pharisei orantis considerandum, & metuendum est, pergit idem S. Doctor, nè pro eo quòd stans oraverit, ideo non meruerit exaudiri. Vellem scire, qui nec genua flectunt, nec inclinare capita volunt, si aliquid sibi necessarium aut à Iudice, aut ab aliqua potenti Persona expeterent, utrum stantes, & erecto capite negligenter, & tepidè supplicarent? Rem terrenam ab homine terreno quarimus, & propè usq; ad terram nos humiliter inclinamus: & à Deo remissionem peccatorum, & aternam requiem inquirentes.

nec capita nostra inclinare dignamur. Papæ quâ fronte clamare in cœlum audet, *Procedor noster aspice Deus* Psal. 83. quâ impudentiâ merita Christi, & sanguinem interponere, dicendo, *Et respice in faciem Christi tui*, cujus precatio, orationis Christi est irrisio? Oravit hæc David, sed oravit sicut Christus, oravit in terram, licet Rex foret, abjectus. *Elegi*, inquit, *abjectum esse in Domo Dei mei*. Et quæ amabo tanta est Nobilitas? quæ Majestas? quæ tanta Excellentia? quis illustris sanguis? cui humiliatio hæc non competat? cui infima sub pedes omnium abjectio videri possit indecens, aut nimia?

Laudant Deum in Cœlis 24. Seniores, proximè solio Dei sub diademate totidem assistentes Reges; sed quo situ? quo habitu laudant? *Cum quatuor animalia darent gloriam, & benedictionem, viventi in secula seculorum, procidebant 24. seniores ante sedentem in throno, & adorabant viventem in secula seculorum, & mittebant coronas suas ante thronum dicentes: Dignus es Domine Deus noster accipere gloriam & honorem, & virtutem.* Apoc. 4. *Ergo debita Deo gloria, & honoris es, qui cum genibus minor & humilior factus, Deo exhibere non sustines.* Equidem nec gentiles ignorabant, ubi de adorando, colendo & venerando Deo agitur, omnes homines

mines inter se esse æquales, omnes respectu Dei pulverem, cinerem, & nihil: omnes æque debere abjici, prosterni & in nihilum nostrum quodammodo demergi, nec ullam debere esse diversitatem inter supremam Majestatem, & infimam vilitatem, inter sanguinem nobilem & plebejum, Dominum & Rusticum. *Cùm in Templo Deorum Venerint Magistratus*, edictum est Juliani Augusti apud Niceph. lib. 10. c. 22. *intrà januas nemo precedat eos militum, aut precedentium Officiorum. Quàm primùm enim Magistratus solum Delubri attigerit, privatus redditur.* Insigne hujus humilitatis, intrà Domum Dei, nullo quantumvis ultimæ sortis mancipio majorem se agnoscentis, præbuit exemplum, ante annos non multos in Regno Boëmiae supremus quidam Burggravius, qui cum fortè ad Sacram mensam accubiturus, ad cancellos Altaris accederet, contigit eum ponè ipsum carnificem genua flectere. Hic cum perterritus, & penes supremum in Regno pro Cæsare Magistratum remanere non ausus, se remove, & alium locum captare pararet, apprehensum dextrâ, ut erat egregiè pius Procerum Illustrissimus, ibidem retinuit, & permanere coëgit, ita affatus: *Remane sis sodes, in Domo enim Dei omnes invicem æquales sumus.* O vocem Christiano, &

Illustrissimo pectore dignissimam! quæ omnes æqualiter in genua abjicit, omnes in terram prosternit, omnes pariter, etiam cœlites coram Deo humiliari præcipit.

Omne genu, monet Apostolus ad Philipp. 2. *in nomine IESU*, quantò magis ad ipsam realem Personæ illius præsentiam? *flectatur, Cœlestium, Terrestrialium, & Infernorum*. O rebellem ergo tuam audaciam, qui supremæ Majestati Tributum hoc, infinitis titulis debitæ reverentiæ, exhibere pertinaciter renuis, aut malignè dimidiatum, uno duntaxat inflexus poplite, exhibes, cum tamen non unum, sed *omne genu* Domino IESU, in præmium tam patienter pro nobis obitæ mortis, Deus Pater donaverit, & in compensationem tantæ depressionis, quâ se *humiliavit factus obediens usq; ad mortem Crucis, omne genu flecti iusserit*. O superbiam plus quam Diabolicam! qui cum videbant eum, *procidebant ei, & clamabant dicentes: Tu es Filius Dei*: Marc. 3. O ingritudinem nec Dæmonibus tolerandam! Certè cum quidam sub Missæ Sacrificio, ad ea symboli verba: *Et homo factus est*, pertinaciter consistens genua nõ inflecteret, validam ei Dæmon alapam, quæ miserū terræ affligeret, impedit, dicens: Ingratissimum pecus! si pro nobis Deus homo factus esset, quod pro te factus est, non ducemus grave ad cen-

centrū usq; terræ dejici, in signū gratitudinis pro tanta Dei demissione: & tu fastidis modicam demissionem? apud Navarrum Enchirid. de Orat. c. 4. n. 8. Meritò etiam Guilielmus Durandus l. 5. cap. 2 dimidiatos ex uno poplite Adoratores, similes facit illis Judæorum servis, qui Salvatorem nostrum in Pilati Prætorio Regem salutabant, *genu flexo ante eum* Matth. 27. *Servorum est, ait ille, alterum duntaxat genu flectere coram Domino. Mancam igitur Religionem prodit, qui alterum duntaxat genu flectit: quasi verò non juberemur Domino flectere omne genu, ut factum legimus à Salomone preces fundente. 3. Reg. 8. Nec minùs ridiculè eosdem sugillat Navarrus supra, novam in Cœlum Gygantomachiam eos moliri insinuans: qui inquit, *Orationes tantum uno genu flexo mittunt, quasi missilia uno duntaxat minores dirigunt poplite, non secus, ac igniaria catapulta funditores, ac certò ejaculentur. Flexibile genu est, ait S. Ambr. lib. 6. Hexameron c. 9. quo præ ceteris Domini mitigatur offensa, ira mulcetur, gratia provocatur. Hoc enim Patris summi erga filium donum est, ut in nomine IESV omne genu flectatur. Repetundarum ergo reus est Ambrosio, quisquis obsequii hujus Christo proprii iniquus fuerit detentor; brutalè se, & dimidiatū duntaxat hominem ostendens, altero poplite elephantinus!**

Quàm

Quàm verè dixerit autem S. Ambr. hoc deprecandi modo *pra ceteris Domini mitigari offensam, iram mulceri, gratiam provocari*: tota veteris & novi Testamenti docet pagina. Petiit Salomon ingentia pro se, & universo Israële 2. Paralip. 6. beneficia; sed non aliter *quàm flexu genibus, contra universam multitudinem Israel, Et palmis in caelum levatis orans*, obtinuit. Rabidos leonum dentes & ora, binis vicibus in lacum eorum demissus, concludi per Angelum obtinuit Daniel; sed non aliâ praxi, *quàm tribus in die temporibus flectendo genua sua, Et confitendo coram Deo suo Dan. 6.* Et numquid aliter mulier Syro-Phænissa, quamvis gentilis, Filiae à Dæmonio liberationem Marc. 7. servus à Domino misericordiam, & universi debiti remissionem Matth. 18. Jairus filiae in extremis positæ vitam Lucæ 8. Mulier sanguinis profuvium annis duodecim passa sanitatem Marci 5. impetrârunt, *quàm procidendo ad pedes IESV?* usque adeo utile, imò necessarium est, si volumus ut *Deus magnus Dominus non repellat plebem suam, ut veniamus, adoremus, Et procidamus ante Deum qui fecit nos, quia ipse est Dominus, nos autem omnes Ps. 94.* Ut primùm intraverunt Domum tres Reges, & invenerunt puerum cum *MARIA Matre ejus, procidentes adoraverunt e-*

um: Et ecce prœmium continuè, nec postulantibus ingestum: Et responso accepto in somnis nè redirent ad Herodem, certò ab ejus manu interituri, per aliam viam reversi sunt in Regionem suam. *Matth. 2. Ad Ecclesiam quasi fontem Vivum loquitur S. Cæsarius Arelat: hom. 34. Et ad spirituales fluxum convenire debemus, ut accipiamus aquam illam Vivam, de qua Dominus dixit: qui sitit, Veniat Et bibat, qui biberit aquam, quam ego dabo, non sitiet unquam. Sed sicut de fonte terreno, Et corporali fluxu, non potest aliquis bibere, si se noluerit inclinare, ita Et de vivo fonte Christo Et S. Spiritus fluxu, nemo aquam Vivam haurire poterit, nisi se humiliter inclinare voluerit, propter illud quod scriptum est: Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.*

Sed nimirum minimè conditionem suam decere, verùm, statui nobilitatiq̃ue derogare humiliationes has, & minorationes sui, autumant Aularū Machiavelli / quasi verò Deo servire & ad mancipiorum usq; conditionem in gratiam Dei se abjicere, non sit regnare. Tantus honor & gloria est, in honorem & obsequium Dei curvari, ut exinde Divinum aliquid & Sacrum in gœna nostra redundare adverterit Plinius homo gentilis, eò quòd observatione omnium gentium ea genibus habea-

habeatur Religio, ut supplices aliis facti,
 dum efficacissimè precari volunt, genibus
 advoluti, illa amplecti, & attingere soleant;
 quasi nulla dignior & sacratior in homine
 pars sit illâ, quæ in obsequio Dei humiliatur,
 unde speciem quandam asyli obtineat, quàm
 proinde attingere, sit quodammodo Aram,
 à qua certissimum subsidum prodeat, com-
 plecti. Nulla proinde major gloria etiam
 Regibus esse potest, quàm coram Domino vi-
 lem cum Davide fieri, sub quo præcipuè cur-
 sandos prædixit Job c. 9. eos qui portant Orbem,
 quia ego Deus, & non est alius, ait ipse Isa.
 45. ideo mihi curvabitur omne genu. Hinc
 S. Elisabetha Lusitaniæ Regina, nunquam
 aliter nisi genibus flexis, Divinis intererat.
 Et Henricus VIII. Angliæ Rex, etsi alioqui
 improbissimus, Divinam tamen Synaxim in
 morbo ultimo percepturus, ut primùm Crea-
 torem suum in Eucharistia afferri conspexit,
 ultimo conamine lecto sese ejicere, & in ge-
 nua super humum provolvi laboravit. De-
 hortantibus autem illum à nocitura corporis
 commotione, & interno Religionis fervore
 exteriorem humiliationem compensare sua-
 dentibus Aulicis, reposuit: *Si me non modò us-
 que ad terram deicerem, sed & sub ipsam ter-
 ram demitterem, nè sic quidem satis honoris
 huic Deo, à quo quidquid possideo profectum est,*
mibi

mibi viderer delaturus. Flor. Remund. de
ortu & progressu Hæresum parte 2. lib. 6. c.
5. num. 3. Simile quid de S. Guilielmo Ar-
chiepiscopo refert Surius in ejus vita, qui ad
ultima redactus, cum ad allatum Vlaticum è
strato profiliens, Salvatori suo obvius fieri
veller, viribus autem omnibus destitutus
identidem concideret, alienis semper mani-
bus elevari se præcepit, ut novo rursus lapsu
genua Salvatori suo quam læpissimè inflecte-
ret. Inde solennis illa Viris SS. & frequen-
tissimè usurpari solita consuetudo, centies &
millies per diè noctémque genua flectendi;
quo gestu S. Ursus apud Bollandum, centies
per diem, & centies per noctem adorabat;
D. Bartholomæum Apostolum, id ipsum tan-
tò antè factitare solitum, imitatus. S. verò
Jacobus Apostolus tanti hunc venerationis
morem faciebat, ut pellis genuum in cameli-
corium induruerit; quod idem de S. Brigi-
da memorat in Bulla Canonizationis Boni-
facius IX. in Annalibus Raynaldi. S. Marti-
nus Turonis Episcopus, nunquam visus est
in Templo, sive sub oratione, sive concione
sedisse, sed semper flexisse, teste Sulpitio Se-
vero; à quo cum sui eum dehortarentur, non
vultis, respondit, ut hinc Deum timeam? Quæ
ejus devotio in tantum cœlitibus arsisit, ut
modò Angeli, modò Apostolorum Principes
Pe-

Petrus & Paulus, modò Sanctissima Dei Mater visi sint flectentem circumstare. Similiter, & S. Winwalocus Abbas apud Bollandum, à 20. ætatis anno, usque ad diem obitûs sui, nunquam in Ecclesia sedere visus est, uti nec Edmundus Cantuariensium Episcopus.

Et verò S. Chrysof. tam necessariam genuflexionem inter orandum censuit, ut ipsam orationis essentiam in ea constituerit. Cùm enim Oratio sit verissimum cum Deo os ad os, sicut solet homo homini loqui, colloquium, quomodo amabo congruit, ut in eo opere sedeat? semper rusticitatis à nobis notatur, qui virum honoratum affatur sedens; imò & piaculi, si injussus sic alloqui velit se digniorem, siquidem confessio paritatem colloquentium importat, etiam Scripturâ teste: ubi suam cum Patre æqualitatem probaturus Dominus Luc. 20. sessionem adduxit ex Ps. 109. *Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis.* Æqualitatem ergo quandam temerè sibi cum Deo arrogat, qui sedentarius cum affari extra gravis necessitatis casum, præsumit. Nec potest nisi impudentiam & superbiam, detrectantem Deo subesse, redolere sessio coram Deo, cum orationi aut Sacrificio datur opera. *Assignat à oratione loquitur Tertull. lib. de orat. cap. 12.*

assidendi mos est quibusdam. Non perspicio rationem. Eo enim apponitur & irreverentia crimen, ipsis etiam Nationibus, si quid scaperent intelligendum. Siquidem irreverens est assidere sub conspectu, contraque conspectum ejus, quem maxime reverearis, ac venereris: quanto magis sub conspectu Dei tibi, Angelo adhuc orationis astante, factum istud irreligiosissimum est? nisi exprobramus Deo, quod nos oratio fatigaverit. Sanctus Petrus Damiani integro opusculo, urget Episcopum Bisuntinum, ut e sua Ecclesia opprobrium ignominiosa sessionis (sic appellat) ablegatum velit, quod per Galliarum maxime partes invaluisse docet. Quod profecto prava consuetudinis vitium, loquitur ipse, & correctione dignum, & de studio militantis Ecclesia, in his qui incolumes sunt, penitus est eradendum. Maligni etiam spiritus cum corpora nostra marcidam sessione contemplantur, hebescere, de ruina quoque interioris hominis illico sperant victoriam se obtinere. Videant autem qui debilitatem Corporis prætendunt, an ita imbecilles sint, ut si Magnatum cuiquam, ne dicam Supremo Principi, aut Regi mortali astandum esset nudo capite, & absque innixu ullo, aut summo Pontifici flexo poplite, putarent satis sibi juris fore ad exposcendum coram illis usum sedilis. Non est Deus, coram quo agitur in even-

tu proposito, minoris dignitatis, quam homo, putredo, & filius hominis vermis. Itaque apage frivolam excusationem, quam vires ad alia operosiora sufficientes revincunt inanitatatis & falsiloquii. Audiendus hinc iterum est S. Petrus Damiani, eodem Opusc. 39. c. 14. Si cui Principi tanta suppeteret munerum copia, ut donec officium (Divinum scilicet aut Missæ) superesset, præbere dona singulis non cessaret, is quoque gradum fingeret, cujus articulos languor chyragricus innodaret. Corporis ergo morituri stans susciperet commodum, anima vero perpetuo regnatura, sedendo despicit ornamentum? Si Regi, vel terreno cuilibet Optimati, subdicionis officia reverenter assistunt; cum ante terribilem Divinæ Majestatis conspectum laudum præconia jubilamus, quæ presumptionis audaciâ sedere præsumimus? Vbi Seraphim sedere non audent, sedet homo luteus, & tanquam pannus menstruata luridus & immundus! Ubi virtutes Cælorum sibi sedilia non usurpant, illic homo tanquam communi & domestico perfruitur otio, qui se pulverem esse, & cinerem non ignorat. Ingressus Rex nuptiale convivium, & invenit hominem non modo fortasse nuptiales inducias non habentem, sed & contra illius convivij Regulam ignobiliter residentem. Quid aliud jubere pu-

tandus est, nisi ut ligatis ille manibus & pedibus, illico mergatur in tenebras?

Quantum porrò hæc de genibus adoratio Divinæ Majestati probetur, sæpius patientibus profus miraculis comprobatum est. De Nobili Gallo, in terram limosam humillimè abjecto ad occursum Parochi gestantis ad ægrum Divinam Hostiam, scribit Cæsarius Heysterbakiensis lib. 9. c. 51. quem celerrimè ex equo desilientem in volutabrum, ad quod ei Sacerdos occurrerat, nè tantillo quidem luto vestibus pretiosis illito, fuisse deturpatum. Additque, simile contigit religionis cuidam foeminae in Provincia nostra. Ut vel ex hoc abundè refellatur frivola delicatorem excusatio, nitori vestium, ne eas ob honorem Dei in terram decidui, foedamento quopiam inquinent, nimis cautè prospicientium. *Qui timeret nè orando inquinet vestimenta sua, monet appositè Cæsarius Arelat. hom. 34. plus timeat, nè non orando sordida remaneat anima sua. Plus enim apud nos debet valere anima nostra, quàm tunica nostra. Et valde timendum est, nè dum vestis nitida custoditur, multis peccatis, ac negligentis anima sordidetur. Quid? quòd sæpius ad similem genuum pro adorando Deo abjectionem, duritiem nativam terra exuens, mollem se instar pulvini viris sanctis exhibuit? Ita*
vide-

videmus Sancto Ivano in Boemia nostra factum, in cuius mirabili antro hodieque intra durissimam petram geminae visuntur fossulae, ad sacrum poplitum contactum cessilis saxi indices. De S. Gorgonia sorore sua germana, narrat S. Gregor. Nazian. orat. 10. *Cum ad Divinum Altare, exoratura morbo, qui gravabatur, lehamen accurrisset, non est causata agrotudinem, ut sedens preces funderet, sed ad Altare procumbens, sanitatem exoravit.* Absit itaque ut precantes in Templo, vel Sacro assistentes, indecorum aliquem corporis situm usurpemus, sed potius ita & animo, & corpore componamur, ut qui nos in religiosis illis officiis obeundis conspexerint, animadvertant à nobis intelligi, & considerari, coram quo constituti sumus.

CAPUT XI.

Reliqua Templorum, & Sacrorum debonestamenta.

Quàm graviter cum Hæreticis hallucinantur spirituales nimium quidam Catholici, dum toti merus Spiritus videri volunt, & ideo externa devotionis & Religionis adjumenta, veluti Phariseorum sordes contemnunt, vel inde patet: quòd non aliã

re magis perfecta mentis in Deum elevatio
 promoveatur, quàm reverenti hominis exte-
 rioris compositione, devoto corporis situ,
 manuum decenti elevatione, oculorũ humi-
 li depressione, & ab omni curiositate avoca-
 tione. Videmus (scilicet) & experimur, in-
 gentem Spiritus fervorem, & devotionem in
 iis, qui his contemptis, oculos liberè totã
 Ecclesiã vagari sinunt, manus incompositas
 huc illuc jactitant, cubito utroque in scam-
 num, velut propinariæ mensæ incumbunt,
 dorsum Altari, & faciem ad portarum introi-
 rus obvertunt, & corpus undique sive colu-
 mnæ, sive scamno, & podio innixi, nè scilicet
 oratione defatigatum corruat, fulcire sata-
 gunt. Præclare in hanc rem dixit S. August.
 lib. de cura pro mortuis c. 5. *Quamvis indivi-*
sibilis hominis voluntas, & cordis intentio Deo
nota sit, nec ille indigeat his indicis, ut huma-
nus ei pandatur animus; tamen his magis se-
ipsum homo excitat adorandum, gemendumq;
humilius atq; ferventius. Et nescio quomodo,
cùm hi motus corporis fieri nisi motu animi
precedente non possint, eisdem tamen exteri-
is rursus visibiliter factis, ille interior indivi-
bilis, qui eos fecit, augetur, ac per hoc cordis
affectus, qui ut fierent ista præcessit, per ea que
facta sunt crescit. Et verò si collectam oratio-
nem nostram, ut Deo placeat, esse necessum
 est,

est, quomodo hæc sicut incensum in conspectu Domini imperturbata dirigetur, juxta Psal. 140 quæ per sensus externos, minimè cum anima in idem conspirantes, fuerit distracta? Certè vix eam à Deo exauditum iri, indicavit eodem Psalmo David, quando precatus ad Dominum: *Domine clamavi ad te, exaudi me, intende voci meæ cum clamavero ad te, continuò veluti alas religioso huic in cælum clamori ab externa manuum, & oris compositione accedere ostensurus, Elevatio, inquit, manuum mearum sacrificium vespertinum, pone Domine custodiam ori meo, Confessum circumstantia labijs meis; ita nimirum demum fiet, ut dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. Ut aded non vanæ totam efficaciam precum, & orationis Christi Domini, reverentiæ huic adscripserit Apostolus Hebr. 5. *Ex auditus est, inquit, pro sua reverentia.* Ita gratam videlicet Numen habet exteriorem, adjunctam internæ, reverentiam, quam qui subtrahit, non reddit juxta Domini Præceptum Matth. 23. *quæ sunt Dei Deo.* Neque proinde eam laudem, quam idem viduæ Marci 12. impertire dignatus est, merebitur; *Sedens siquidem IESUS contra gazophilacium in Templo, aspiciebat quomodo turba jactaret as in gazophilacium. Cum venisset autem vidua una pauper, misit duo mi-**

nuta

muta. Et convocans discipulos suos ait illis: Amen dico vobis, quoniam vidua hæc pauper plus omnibus misit. Omnes enim ex eo quod abundabat illis miserant, hæc vero de penuria sua omnia quæ habuit misit. Omnia ergo in Templo, quæ habes, in thesaurum Dei mittenda, & prodigenda sunt, nec sufficit si minutum unum, negato altero, impendas. Corpus & Animam, duo minuta, à Deo tibi misericorditer impensa habes, quæ pro honore Dei simul expendenda sunt, si placere illi in Templo, & quod debes, integrum reddere cupis.

Huc respicientes in primitiva Ecclesia fideles, ad ipsa Templi limina affusi procumbentes, figebant oscula, vel contacto manibus liminis pavimento (prout nonnulli vestimentis Sacerdotis ab altari recedentis modò faciunt) admovebant manum ori, in signum reverentiæ sacro loco exhibitæ, & venerationis suæ, quam afferrent in Dei Domum. Nonne videtis, ait S. Chrysost. hom. 30. in 2. Corinth. quot etiam vestibula Templi hujus osculantur? illi quidem cervicem flectentes, alij autem manu contingentes, & ori manum admovebentes? sed proh dolor! quantum ab hac veteri Religione nostra recessit impietas! Quàm dispar modò in Templum ingredientium habitus! in cujus vestibulo primò omni-

um

um discriminando trini pecten, qui pro libello precatorio in sacco defertur, eximitur; diceres pro eum ad salutandam & conveniendam amasiam præparari. Pro sacrorum liminum osculo, in ipso mox aditu, illud ad meretriculam subinde aliquam, oculis & nutibus transmittitur: & cum præsentibus amicis omnibus salutationis officium, tot in omnem partem Templi inclinationibus, quot ferè passibus exhibeatur, sola Majestas Dei in Domo propria sceleratè contemnitur. *Intrantibus Templum Pythagoras agebat, teste Seneca Epist. 94. Deorumq; simulachra cernentibus alium, animum fieri.* Quod ut verum fuerit apud Ethnicos, apud multos certè hodie, qui præsertim magis Politici videri volunt, minimè verum est Christianos. Nisi fortè in sensum contrarium, quòd animus eis fiat intrantibus Templum, præquam foris dissipatior, & habitus totius corporis dissolutior. Ita nihil reverentiæ aut pietatis ullo gestu præferunt. Si enim, quòd verissimè cecinit Poëta: *oculi sunt in amore duces: quorsum amorem eorum ducibus oculis dirigi? quorsum vergere corda judicabimus? quod quis amat, idem libenter etiam intuetur.* Deumne igitur ab eis amari, & ejus amandæ causâ Templum intrari ego credam, qui oculis cum toto Templo vagentur, nunquam tamen

tamen illis, nisi fortè per errorem aut casu, in Deum, in Altare ejus, in piam imaginem incidunt? ità enim, pertinaciter oculos suos stauerunt declinare in terram Psal. 16. & res à Deo alienas, ut verissimè ab eis seruari videas illud Ezechiel 44. *pones cor tuum in Suis Templi, per omnes exitus sanctuarij.* Ità nihil in Templo geri, quod ij non observent, nemo in illud ingredi, quem ipsi non lustrent, nemo in illo versari potest, quem à planta ad verticem non examinent, & discutiant. In quos proinde genuinè quadrat illa apud Jobum c. 10 Domini querela. *Inquilini Domus mea sicut alienum habuerunt me, & quasi peregrinus fui in oculis eorum.*

Usquequo contemptores Numinis illudere ei non cessatis? parùmne vobis id esse videtur, quod Dominus *abominationes maximas* vocat & *peffimas*? *Fili hominis, loquitur Deus ad Ezechiel c. 8. putasne vides tu quid isti faciunt, abominationes magnas? & adhuc conversus videbis abominationes majores his. Et introduxit me in Atrium Domus Domini interioris. Et ecce in ostio Templi Domini, inter Vestibulum & Altare viri dorsa habentes contra Templum Domini & facies ad Orientem. Et numquid tales sinè blasphemia, & Dei irrisione postulabunt: Respice ad orationem servi tui Domine Deus meus? 3. Reg. 8. Quà fronte*

F

pre.

precabitur: *Averte faciem tuam à peccatis meis.* Pl. 50. à quibus ipse nec in Templo oculos avertere sustinet? Frustrà etiam, ne à facie Dei projiciatur, orabit, qui se voluntariè tam procul ab ea, per terrena in Domino orationis peregrinatus, elongat! *Dorsum & non faciem vicissim ostendam eis* Jerem. 18. Ergo *& ego faciam*, inquit Dominus eodem cap. Ezech. *Non parceret oculus meus, nec misererebor, & cum clamaverint ad aures meas voce magnà, non exaudiam eos.* Vultis faciem ejus ad vos converti, & oculos in preces vestras intendere? *Convertimini ad me, & ego convertar ad vos*, ait Dominus Exercituum Zach. 1. *sint oculi tui semper ad Dominum*, Pl. 24. *& ipse firmabit super te oculos suos* Pl. 31. Certè nec filius Dei, quamvis sciret semper se à Patre exaudiri, aliter tamen precati consuevit, quàm oculis ad eum, quem exorabat, converfis, & ab omnibus creaturis elevatis. Sic Lazarum suscitaturus, *elevatis JESUS sursum oculis dixit; Pater gratias ago tibi, quoniam audisti me, ego autem sciebam, quia semper me audis.* Joan. 11. similiter & ad instituendam SS. Eucharistiam Oratione se disponens, *elevatis oculis in Cælum ad Deum Patrem suum omnipotentem, gratias egit.* Eundem precandi morem Boni omnes servare solent; qualem ante annos pauculos, ab

uſtimò Mogoris Regno, vidimus à Patribus Societatis JESU Pragam adductum Christianum, pro more & fervore novellæ illius Ecclesiæ, inuſto fronti S. Crucis ſtigmatè conſpicuum. Rogatus hic à nobis, ſolâ curioſitate ductis, orationem Dominicam Mogoricâ linguâ ut ediceret; ad eximiam continuò devotionem animum, & vultum componens, oculis & manibus devotiſſimè in Cœlum elevatis, eam piſſimè, tanquam ſi præſentem Deum ſerioſiſſimè precaretur, decurrit: Maximo è contra ſcandalo ſe affici oſtendens, quòd cùm prior idem linguâ germanicâ à quodam aſtantium fieri petiſſet, obiter & ludierè, abſque ulla reverentiæ nota factum vidiffet. Et revera ſingulari admiratione res digna eſt, tantam hoc in genere reperiri in rudibus adhuc illis Neophytis pietatem, quæ apud nos in fide Chriſti veteranos penitus exſtinctâ videri poteſt.

P. Adamus Schirmbeck Societatis JESU, in Meſſe Paraquarienſi ad annum Domini 1640. recenſet de Sene, centum annos vivendo multùm ſupergreſſo. Incidit in hunc, (ſcribit ipſe) caſu quopiam è noſtris PP. unus & per totos 80. annos, ex quo Sacris Chriſtianiſ initiatus eſt, omni copiâ confi-
tendi, & propè materiâ caruiſſe deprehendit. Vitam enim itâ ad Leges Chriſtiani ho-

minis, suus ipse post Deum Magister composuit, ut à Patre qui eum confitentem tunc audiebat, nullius gravioris culpæ reus inveniretur. Facturus ergo periculum Pater, num tantum Divinarum peritiâ rerum, quantum mentis integritate polleret, rogavit, ecquid de Deo sentiret? cui senex promptè, unum se Numen, cujus nutu hic orbis regatur, agnoscere ac venerari affirmabat. Rogatus deinde quâ precandi formulâ, illud ipsum Numen invocare consuêssent, aiebat; se non aliud orandi argumentum, quam ipsum Dei, quem coleret, Nomen habere; quod proinde erectis ad cœlum manibus precatus, per diem sæpius ingeminaret: Deus! Deus! Extra hanc vocem nullo se alio verbo aut ritu, Deum per omnem vitam compellâsse. Pater in tanta ignorantia tantam sapientiam admiratus, cum optaret ipse coram inusitata preceptionis specimen experiri, eum ad iterandas de more preces invitabat: Qui mox admonenti obsecutus, manus & se totum ad pi-um opus componit. Illas igitur in altum junctim elatas, oculis etiam ad cœlum secutus, tam tenero animi sensu, quem totius oris, velut Divina degustantis, hilaritate prodebat, duarum syllabarum disertissimam orationem instituit, SS. nomen, Deus! Deus! Deus! Seraphico quodam fervore pronun-
siant

ciens, ut Pater præ gaudio lachrymarum non amplius potens, seipsum vix caperet, factus, omnes molestias, quas alienæ salutis studio necesse est Christianas operas in eo orbis recessu devorare, hoc melle sibi absterfas. Quid autem nos Europæi? inter Christi sacra nati, & à cunis educati? in tanta Magistrorum abundantia? inter tot precandi instructiones, monita, & adhortationes?

Sanctus Propheta David Ps. 122. de oculorum habitu orationis tempore servando præcepta dans, eos immobiles, & ad Cælum irrevocabiler in Deum unicè conversos, proprio exemplo esse vult. *Ad te, inquit, levavi oculos meos qui habitas in Cælis. Ecce sicut oculi servorum in manibus Dominorum suorum, & sicut oculi Ancilla in manibus Domina sua, nihil videlicet aliud attendentes, aut observantes, quàm nutum illius, ità oculi nostri ad Dominum Deum nostrum, donec misereatur nostri. Quæ pertinax oculorum ad Deum obversio, quòd machinarum vicem quandam cælo vim facientium obtineat, innuit S. Martinus Episcopus, qui sub animæ exitum *indictum ab Oratione spiritum non relaxans*, prout in Divino officio de eo canit Ecclesia, cum oculos in Cælum haberet intentos, rogatus, ut nè eâ re violentiam sibi inferret, respondit: *Sinite me Cælum aspice**

re, ut suo jam itinere, quasi factâ per illum o-
culorum insultum viâ iturus ad Dominum
Spiritus dirigatur. Quod si criminum tibi
consciis, erecto vultu Deum & cœlum tueri
non præsumas, quid convenientius, quam
ut culpam agnoscens, oculos in terram, tan-
quam vexilla tua, in quibus insignia animi
omnia leguntur, Deo submittas, & veniam
ac gratiam petens, abjicias? Fecit id feliciter
Publicanus, qui neque propè accedere
ausus, à longe stans, solebat nec oculos ad cœlum
levare, & idcirco obtentâ misericordiâ de-
scendit justificatus in domum suam Luc. 18.
Cum interim Phariseus stans, dum liberè
oculos hinc inde vagari sinit, infeliciter in
Publicanum hunc incidens, eundemque præ
se contemnens, inimicus Dei abs Templo
discessit. Benè igitur monet S. Chryso-
stom. 19. in Matth. super illud: *Cum Oratis,*
nolite fieri sicut Hypocrita, qui amant stantes
orare; omnino inquit, convenienter ac proprie
istos Hypocritas vocat, qui Deum scilicet se o-
rare simulantes mortalium oculis ingeruntur,
non jam orantium, sed ridiculorum prorsus ho-
minum gerendo personam. Qui enim ad suppli-
candum paratur, omnibus relictis illum intue-
tur unum; qui habet donandi quod petitur po-
testatem. Si vero istum relinquens, per dixer-
sa errabundus vagetur, & ubiq; oculos men-
tem-

remq; circumferas, post longissimas preces vacuis profecto manibus abscedes, hoc quippe ipso voluisti. Hoc ponderans S. Ephrem, liberum in Eucharistiam intuitum, refert ad impudentiam. Complectamur mente, ait & consideremus Charissimi eos, qui coram Rege constituti sunt terreno, thronoq; mortali, ac corruptibili ministrant, quomodo cum omni scientia ac timore Regi suo assistant, nam & vos multo magis utpotè fideles, oportet coram Rege caelesti consistere cum omni gravitate, & decore; propterea non existimo bonum esse, impudens aculo contemplari proposita Mytheria Corporis, & Sanguinis Domini nostri IESU Christi, cuius fidem nobis facit Divina scriptura dicens: Tremefactus autem Moyses non audebat aspicere.

Est & alius precantium in Templo mos perabsurdus, quòd sive sedendo, sive flexendo, ità distortè membra collocant, ut pedibus protensis, resupinato in subsellium dorso, quasi in lectulis suis, ut loquitur S. August. hom. 26. ita jacere solent, aut è contra cubitis toto pondere innixi, perinde quasi ad meridianum somnum captandum venissent? indecorè, nè dicam rusticè comparent. Quàm alieni sunt tales à piorum illo Christianorum more, de quibus S. Petrus Damiani opusc. 39. Vidimus non modò sacri, sed &

secularium ordinis viros, qui sic inter qualibet Ec-
 clesiastica synaxis officia, statum suum viribus sunt
 contenti, ut nec podio, nec adjacenti prostrati
 ulli materia dignentur inniti. Qui nimirum
 quo laboriosius in conspectu superna Majestatis
 se conspicientis assistunt, sua viorem dulcedinem
 intima quietis acquirunt: quantoque difficilius
 sui corporis gravedinem tolerant, tanto copio-
 sius eos ad Deum meritum levat. In quam
 rem affert exemplum Varronis Consulis Ro-
 mani, qui sicut Eutropij testatur historia, quo-
 niam apud Cannas, dum adversus Annibalem
 confluere, pugnam perdidit, nunquam post-
 modum usque ad vita sua terminum, recubans
 cibum sumpsit. Quod si faciunt hoc Ethnici,
 ut fama sua nomen extendant, quid agen-
 dum est Christianis, ut in caelesti sibi gloria
 sedes acquirant? Hanc corporis compositionem,
 quam merito à nobis exigit Dei prae-
 sentis Majestas, expressit S. Chrysostr. de Virg.
 c. 32. Si qui Reges adveniunt, inquit, quid
 Reges dico? imò verò infimos Magistratus, et
 servi Heros alloquentes, seu id agant injuriis
 ab alijs affecti, seu beneficium ipsi postulantes,
 seu iram in se excitatam sopire preparantes, et
 oculis, et mente omni ad eos conversà ita collo-
 quium habent; sed minimum dormitent, non
 solum ea pro quibus supplicabant non perfici-
 unt, sed malo etiam accepto discedunt. Si ho-
 mi-

minum furorē lenire volentes tantopere laborant, quid nobis miseris fiet, qui omnium Principem Deum adeo negligenter adimus, maxime cum longè majori sumus ira obnoxij? neq; enim herum servus, aut Regem subditus tam graviter irritat, atq; nos Deum indies.

Et profectò non video quomodo cum Propheta adoret ad Templum Sanctum in timore Dei Ps. 5. qui rogaturus ea quæ pacis sunt, absurdâ & inurbanâ agendi ratione magis Deum abalienat. Si enim Timor Dei est, quo homo à considerata Dei altitudine, præ qua se despicit, in propriam parvitatem fugit & resilit; & adjuncto erga illam actu demissionis, veretur propè accedere, retrudens se in suum nihilum: non video quomodo hunc timorem habeat, qui tam inconcinnus & incompositus ad conspectum ejus se offerre non verecundatur. Certè S. Nonna Gregorij Naz: Mater, quia perfectè excessum hunc Divinæ magnitudinis, præ parvitate, ac propè nullitate nostra penetraverat, idcirco teste eodem Orat. 18. ità Templum subibat, ut nunquam intrâ spueret, nunquam Altari tergum obverteret, nunquam in eo silentium solveret, omnemq; adeo sessionem, loquacitatis illecebram devideret. Cui ipsius in Deum Religioni & observantiæ, meritò ipse conversionem Parentis sui ab hæresi ibidem ad-

scribit S. Franciscus Seraphicus, referente S. Bonaventura Vitæ cap. 10. tamen, oculorum, stomachi, splenis, ac hepatis ægitudine laborabat, tamen inter orandum semper erectus, nec parieti, vel muro inhærens, pendebat Deo Sacrificium laudis. S. Petrus Damiani, ut scribit Bollandus nunquam visus est in Templo podio vel subsellio corpus acclinare; quod cum S. Margaretha ex tertio S. Francisci Ordine, pœnitens cognominata, aliquando transgrederetur, ab Angelo monita est, ne scamno innixa, sed elevatis in Cœlum manibus sacro interesset. Quid? quod S. Hadeloga Virgo Pipini Regis Francorum Filia ut narrant ejus acta apud Bollandum, cum Monialis quæpiam, in Templo immodestior se exhiberet, ipsa è sepulchro prodiens alapam ei infregit? S. Macarius Alexandrinus, Teste Palladio, per totos à suscepto baptismo sexaginta annos nunquam intra Templum sputum in terram eiecit, taceo ut inconditè, & ad aliorum etiam perturbationem, ac nauseam, tussiendo excrearet. Et Magister Regulæ, exscriptus à S. Benedictio Anianensî, in Concordia Regularum, vetat orantem, si ingruat spuendi, vel nasum detergendi necessitas, facere id Altare versûs, directè ante se, sed aversum post tergum: *Post se inquit, spuum projiciat,*
pro-

propter Angelos in antestantes, demonstrante
 Propheta ac dicente: In Conspectu Angelorum
 psallam tibi: Ergo vides, quia coram Angelis
 ostendimur orare & plorare. Quod ipsum etiam
 iam domi observare, ut videlicet nunquam
 partem illam versus, ubi proximè Templum
 aliquod aut Vener: Sacramenti Tabernacu-
 lum est, exspuamus, vel dorso obverso con-
 sideamus, vehementer suadet Magnus Spiri-
 tûs Magister Nicolaus Lancitius in quodam
 suo Diario, non solum quia actus est eximie
 Religionis, & in Deum observantiæ, sed etiam
 quia magnis ab eo gratiis, & singularibus do-
 nis pensari solere certissimis experienciis libè
 compertum asserit.

Denique totius Corporis & singulorum
 membrorum eximiam debere esse hominis
 oraturi, & Templum ingressuri compositio-
 nem, docet S. Chrysoft: qui cum homiliâ in
 laudem eorum, qui comparuerunt in Eccle-
 siâ, compositâ, eos idcirco commendâsser,
 acriter tamen reprehendit, quòd indecenter
 manu jactarent, pedibus plauderent, & sub-
 sultarent & corpore huc illuc circumagerentur.
 Qualis porro manuum situs constituti in Tem-
 plo esse debeat, ostendit David Ps. 133. In
 quo omnes servos Dei ad laudandum Deum
 provocans, ecce nunc benedicite Dominum
 exclamat, omnes servi Domini, qui statim in
 domo

domo Domini, in Atriis Domus Dei nostri. Ex-
 collire manus vestras in Sancta, & benedicite
 Dominum. Decenter nimirum invicem com-
 positas, sive complicatas, & modestè in al-
 tum ante pectus elevatas, Sancta versùs pro-
 tendi suadet: quem situm & gestum ità ora-
 tioni congruere asseverat, ut eum Sacrificio
 non dubitet æquiparare, qui orationi con-
 junctus, faciat eam sicut odoriferum incen-
 sum in conspectu Dei ascendere Ps. 140. Di-
 rigatur Oratio mea, precatus, sicut incensum
 in conspectu tuo, elevatio manuum mearum
 Sacrificium Vespertinum. Ad quæ Verba S.
 Chrylost. post expositam Sacrificii Vesperti-
 ni notionem, & distinctionem à matutino,
 hæc subdit, quæ effectum fervoris occupan-
 tis animum, & orationem ejus in gratissim-
 um suffitum solventis ostendunt. Quem-
 admodum suffitum tunc maximè bonum odorem
 emittit quando igni accesserit, ità etiam Ora-
 tio est fragrantior, quando offertur cum ar-
 denti & flagranti animo, quando anima effici-
 tur Thuribulum, & ignem vehementem ac-
 cendit. Neq; enim imponitur incensum aut
 suffitum, nisi sit prius accensa cratibula, aut ni-
 si ardeant Carbones. Hoc ipsum factu quoq;
 in mente tua, accende prius ipsam promptitudi-
 ne & animi alacritate, & tunc impone ora-
 tionem. Quomodo autem hoc fiet? si utraq;
 sint

*sine munda, si utraq, nulli sine reprehensione
 vitio & obnoxia, & lingua & manus. Ecce
 quomodo oris, tempore precationis mundi-
 tiam, & manuum puritatem, quam in Ele-
 vatione ad Sancta constituerat Psalmista, isti-
 us specialis ignis & ardoris veluti materiam
 & alimentum S. Doctor censuit. Quid sibi
 vult manuum in oratione Elevatio? quaerit ite-
 rum S. Chrystost: hom. de fragrantia oratio-
 nis, & respondet: Quonia enim multis sceleri-
 bus, inferunt, caedibus, rapina, avaritia, propter
 hoc ipsum ergo jubemur eas tendere, ut ora-
 tionis Ministerium, sit eis vita vinculum, &
 ab improbitate liberatio. Et si quando es ra-
 pturus, vel in bona aliorum invasurus, in me-
 moriam revocans fore, ut eas ad Deum mittas
 te defensuras, & illud spectale Sacrificium Deo
 facturam; ne eas ignominia & pudore afficias,
 & male operationis ministerio eis fiduciam au-
 feras. Si enim non permittis ut extollantur
 illota ad orationem, multo magis iniquum est,
 ut eas peccatis inquines. Et hunc fuisse or-
 dinarium manuum suarum in oratione situm,
 idem Propheta declaravit Ps. 62. Sic benedi-
 cam te, inquit, in vita mea, & in nomine tuo
 levabo manus meas. Et iterum Ps. 27. dum o-
 ro ad te, dum extollo manus meas ad Templum
 Sanctum tuum. Neque ad orationem talem
 unquam spe sua fuisse frustratum fatetur Ps.*

76. Voce meâ ad Dominum clamavi, & in die tribulationis meâ Dominum exquisivi manibus meis contra eum, & non sum deceptus. Unde opportunè monet S. August. in Ps. 62. *Levamus & nos manus nostras in prece ad Deum, & non confundentur manus nostra levata ad Deum, si exerceantur bonis operibus: unde preceptum est, ut levatis manibus oremus ad Deum, Apostolus enim dicit levantes puras manus, sine ira & disceptatione. Quia ergo manus ista levantur, ut impetres quod vis, ipsas manus cogitans in bonis operibus exerce, ne erubescant elevari ad Deum.*

Quanquam elevatio hæc non uno modò à Viris sanctis usurpari solita est, hodièque à fidelibus usurpatur; modò enim manibus in in crucem ante pectus decussatis, modò palmis invicem complicatis, vel etiam digitis insuper innodatis; modò etiam brachiis (si soli in secreto versentur) in altum levatis, aut in latum distentis, precari amant. Qui omnes situs in Sacra Scriptura fundati, laudabiliter & sanctè pro cujusque devotione adhiberi possunt & debent. *Expandi manus meas ad te, clamat David Ps. 42. Velociter exaudi me Domine. Imò & Moyses cum levaret manus vincebat Israel, sin autem paululum remisisset, superabat Amalec Exodi 17. hinc de sæculi sui fidelibus Tertull. lib. de Orat. cap.*

cap. 11. *Nos non accolumus, inquit tantum, sed etiam expandimus manus: Et Dominicâ passione modulantes Et orantes Christum confitemur.* Et verò cum oratio nihil aliud sit, quam supplex hominis Mendici ad fores cœlestis Patrisfamilias clamor & precatio, qualiter amabò misericordiam obtinere merebitur, qui orat indevotus, & sinè omni reverentia ac humilitate incompositus? *Omnes quando oramus, loquitur S. Aug. serm. 15. de verbis Domini: Mendici Dei sumus; ante januam magni Patrisfamilias stamus, imò Et proster-nimur, supplices ingemiscimus, aliquid volentes accipere. Et serm. 41. in fine, quantumvis habeas, quicumq; dives es, Dei mendicus es. Venitur ad horam orationis, Et ibi te probopetis? Et quomodo non pauper es qui petis? plus addo, panem petis, an non es dicturus: panem nostrum quotidianum da nobis hodie? qui panem quotidianum petis, pauper es, an dives? Hæc ergo cum sit conditio orationis, quis non confestim agnoscat, quàm sit ridiculum & indignum, inque Dei qui rogatur derisum cedens, eleemosynam captare, & interim nulla supplicis & mendicantis indicia, sed habitum superbi, contemnentis, ac velut aliud agentis præferre? Non ità rogabat qui de se agebat: *Ego autem mendicus sum Et pauper Ps. 39. sed incurvabat se in*
*ora-**

oratione David, loquitur S. Ambr. in Ps. 37. Cervicem sicut circulum flectens, & humiliabat in precibus. Oratio enim se humiliantibus nubes penetrat, & Elementorum alta transcendit, ut Christo appropinquet. Et rugiebat à gemitu cordis sui. Hic est gemitus quem non despicit Dominus, qui non despicit servum juniorem orbatum Patre, nec viduam, si effundat loquelam gemitu. Quid? quòd non mendici solùm coram divite, sed & multorum scelerum rei personam oraturus geris? Et servus nequam, meritum à capite tuo supplicium apud severum judicem deprecaris, dimitte, rogans, debita nostra? Quantà ergo putas opus habes demissione, reverentià, ut criminum veniam, quorum de convictum ultrò fateris, gratuito obtineas? nullum autem demissioni aptiorem in Reo habitum esse, quàm humilem manuum complicatarum colligationem, agnoscit Nicolaus Papa ad Consulta Bulgarorum cap. 54. ità respondens: Quia quorundam in Evangelio reproborum, ligari manus & pedes precipiuntur, quid aliud isti agunt, qui manus suas coram Domino complicando ligant, nisi Deo quodammodo dicunt: Domine nè manus meas ligari precipias, ut mittas in tenebras exteriores, quoniam jam ego eas ligavi, & ecce ad flagella paratus sum. Hinc etiam pectus percucimus, signantes videlicet

licet, quod nequiter egimus, displicere nobis; ac ideo antequam Deus feriat id nos in nobis ipsi ferire. Atque huc etiam respexisse videtur Tertull. in Apolog: ipse habitus, inquit, oranti Christiani, paratus est ad omne supplicium.

Porro omnino conjungendam esse orationi hanc purarum manuum dum precamur, ex voluntate Apostoli, sublationem, eruit S. Alcimus Avitus hom. de Rogat: ex illis Christi verbis, quibus *petere simul & pulsare* jubemur Luc. xi. si exaudiri volumus. Nam *petitio* quidem disertè exprimit orationem, *pulsatio* verò manuum est functio; itaque pulsandum est ei, qui bene & fructuosè vult petere, id est innocuæ manus debito gestu precatiōni sunt accommodandæ. Atque hæc exterioris hominis compositio, non eò duntaxat adhiberi tum à PP. tum à Scriptura jubetur, ut totus homo omnibus suis potentiis & membris in Deo occupetur, & in perfectum holocaustum offeratur; sed etiam quia incompositis sensibus & membris externis, hoc ipso mens dissipatur, & in alia ab oratione affunditur, fitque ità oratio inanis & vacua, de qua est illud S. Cypriani in Orat. Dom. *Quomodo te audiri à Deo postulas, cum te ipsum non audias? Pinguem & adipalem orationem nostram, ut loquitur S. Ambr. lib. 2. de*

2. de Cain cap. 6. esse oportet, hoc est, quæ ex anima spiritualis adipis & pinguedinis referrißima prodeat, quæ aliter vocatur in Scriptura Oratio cum Cantico ut observat S. Gregorius Nisse, Tract. 2. in Psal. cap. 3. sic orabat David; quod S. Augustinus in Psalmum 130. ad illud, Vocem deprecationis meæ egregie expressit in hæc verba: Delectat fortè cogitare, quare non dixerit, percipe auribus deprecationem, sed velut evidentiùs exprimens affectum animi sui ait, Vocem deprecationis meæ, non quod sonat in verbis meis sed unde vidunt verba mea. Cæteri enim streptus sine anima, soni dici possunt, voces non possunt. Vox proprie animatorum est, visorum est. Quàm multi autem deprecantur Deum, & non sentiunt Deum, nec benè cogitant de Deo! sonum deprecationis habere possunt, Vocem non possunt, quia Vita ibi non est. Hujus qui videbat, quia Deum suum intelligebat, & à quo liberaretur videbat, & à quibus liberaretur sentiebat, ipsa erat vox deprecationis ejus. Benè proinde monet sæpè memoratus S. Chrysostr. hom. de verbis Isaïæ Vidi Dominum: indecoras voces premamus, manuum gesticulationes corripiamus, has conjunctas exhibentes Deo, nec in compositis moribus attolantur. Odit enim hoc Deus & aversatur, sicut contrà compositum, ac modestum amat experiri. Ad quem, inquit,

quit, respiciam, nisi ad mansuetum & quietum?

Hæc omnia cùm recogitanda essent ingredientibus Domum Dei, plerique tamen hæc nihili pendunt. Et miramur deinde nos plerumque à Deo non audiri precantes, cùm potius mirum sit nos à Deo non plecti tam absurdè orantes. Scitè Eucherius, ostensus quomodo neque solus exterior, neque solus interior, sed uterque homo orationi intendere debeat, homi. in illud: *Ubi sunt duo congregati in nomine meo, ait, ego puto quòd de uno possit dici, quia in Domum Dei debeat congregari, id est, ut ad orandum Deum non solum exteriore, sed etiam interiore, sensibus & desideriis, fide & operibus totus introeat: Nam si intra Ecclesiam solo corpore quispiam illic teneatur, & toto extra Ecclesiam corde versetur, exterior ab Spiritu suo divisus, ac separatus ingreditur, & quod est in homine pretiosius, hoc à Divinis obsequiis peregrinatur, dum solum in presentia terra tenetur, anima vero per passiva ludibria, in multiplices discursus captiva distrahitur. Et ideo quando quisq; nostrum ante judicem suum aeternam causam commendaturus afficit, non aliud intus appareat, & aliud foris erret. Nihil ab homine de parte hominis absente. Nam qui dixit: Ubi sunt duo aut tres congregati &c. quomodo probabi-*

*habetur congregatus si à semetipso cogitationum
 evagatione dispersus est? Aut quomodo erit
 Deus in media tui, si tecum ipse non fueris? Si
 deest ille qui poscit, quomodo aderit ille qui po-
 scitur? quomodo suscitabitur Iudex, si dormi-
 taverit Advocatus? Opus est itaque, ut quod
 postulat Vocis sonitu, obtineat sedulitatis affe-
 ctus. Revoca intro sollicitam mentem: de
 Templo Dei absentare non expedit Sacerdo-
 sem.*

CAPUT XII.

*Supplicationum & Processionum profa-
 natores, Supplicio digni.*

QUOD olim de Gentilium Supplicationi-
 bus, profanitatem & impietatem illis
 exprobrans, nervosè pronunciavit Tertull.
 lib. de cultu fœmin. cap. 11. nescio an minùs
 verè conveniat multis hodie Processiones sa-
 cras comitantibus, non tam ut Deo suppli-
 ces fiant, quàm ut ad nova irroganda suppli-
 cia, impiâ illum provocent petulantia. Pro-
 pter ipsum conventum, ac mutuum Videre ac
 Videri, omnes pompa in publicum proferuntur,
 aut ut luxuria negotietur, aut gloria insole-
 scat. Quid enim? nunquid aliâ causâ ad co-
 mitandam supplicationem, quàm propter
 ipsum conventum & mutuum Videre ac Videri,
 di-

dices venire eos, qui per totum durantis pompæ processum, canentibus & Deo jubilantibus aliis, aliis ardentes ad Deum preces, sive ex precatorio libello, sive de penso rosario fundentibus, etiam dum ter venerandum Christi corpus circumfertur, etiam dum publicæ orationes à Clero & Sacerdotibus in humum prostratis dicuntur, ipsi conventum celebrantes, impudentissimè confabulantur, sceleratè corrident, nefariè cachinnantur, & Diabolicâ proflus impietate per universam supplicantium processionem emissarios oculos dispergunt, tantâ procaciâ & profanitate, ut si quæ magis pudica & verecunda persona est, aut inter turbam à venaticis istorum oculis sese occulere, aut penitus à supplicatione auferre cogatur. Sed neque nimium dixit Tertullianus, prodire tales in supplicationibus *ut Luxuria negotietur, aut gloria insoleseat*; ita enim comptuli, ornatuli, delicatuli in pompa comparent, ut nisi vestium forma aliud diceret, fœminas singulos putares. O quanta lucra in hac negotiatione facit Luxuria! quàm multi, & multæ pudicitiam cum castimonia tunc venum exponunt! Et ut alliciantur emptores, omni ornatu, calamistro, & Sodomæo apparatu formam juvant. Unde non aliter huc à nefariis nundinatoribus concurritur, quàm ad

ad forum ; advertentibus videlicet nullibi copiosiores cupiditati suæ opportunas merces proflare, quàm in publicis Dei solemnitatibus. Hinc multos videas, nihil magis sollicitos ambire, & captare, quàm ut unam aliquam nanciscantur, cui concessâ dexterâ officiosè succollantes, in labore scilicet itineris eam adjuvent : quorum si plura paria occurrant, ad saltum omnino, & choreas deduci amasias, ex tot suspicaberis inclinationibus, ad geniculationibus, arrisionibus, quæ omnia necessitatem & purum virtuosæ urbanitatis studium (quam nullatenus improbatam volumus) procul ab hoc officio abesse declarant. O nefarios & propudiosos lenones ! O homines sub Christiana larva personatos gentiles, nihil nisi terram & sæculum sapientes !

*Supplicationes à supplicando dictæ, eò primitus institutæ sunt, ut si ad privatas fidelium preces obsurdescens Numen, misericordias suas contineat, ut non placeatur populo suo, omnes universim manufactâ in ordines suos & manipulos, veluti castrorum acies ordinata, distributi procedant, & communi clamore Deo vim facientes, Cœlum violenti, conatu ultimo expugnent. Verùm, si ipse hic supplicantium exercitus in rebellionem excite-
tur, & pro violentia, quam Cœlo perrum-
pen-*

pendo inferre debuerat, illud impietate suâ
concludere pergat, quæ tandem spes evin-
cendæ supererit, Divinæ Nemesis? Nullum
efficacius usquam habitum est ad misericor-
diam Deo extorquendum medium, quàm
publicarum ejusmodi supplicationum, quæ
proinde in ultimis Ecclesiæ, vel Reipublicæ
necessitatibus, omnibus aliis remediis despe-
ratis potissimum adhiberi solent. Sic Ro-
mæ à S. Gregorio Magno instituta Processio
cum Litania Anno Domini 590 pestem atro-
cissimam momento sustulit. Et Constanti-
nopoli à Proclo Episcopo sub annum 36.
Imperii Theodosij habita, exitialem terræ
motum stitit. Ac denique Romæ sub Pio
V. cum imagine Beatissimæ Virginis solenni-
ter ducta, ingentem de Turcis Victoriæ, eo-
dem die Joanni de Austria (unde MARIÆ
de Victoria diei festum nomen impositum)
peperit. Quid obsidiones solutas, & hostes
à mœnibus depulso memorem? Celebris
hoc in genere, & memoratu dignissima est
Processio cum venerabili Sacramento à S.
Clara in Saracenos ducta. Cùm enim hi oc-
cupato Assisio, Monasterij sui muros jam tran-
scenderent, convocatis ipsa sororibus omni-
bus, prælatâ sacratissimâ hostiâ, obviam illis
processit, ac veluti fulmine ictos omnes è
muris.

muris dejecit, & indemni Claustro relicto,
 abscedere coëgit. Sed neque tempestatibus
 sedandis, impetrandæ tranquillitati aut plu-
 viæ, conciliandæ serenitati, aliud efficacius
 suppetere deprecationis genus ostendit e-
 xemplum in historiis Indicis à P. Maffejo re-
 latum. Cùm enim gubernaturus pro Lusita-
 no subjectas ipsi Indias cum classe eò navi-
 garet Prorex, ad eò scedâ tempestate in medio
 cursu interceptus est, ut pereundum omni-
 bus nemo non videret, nisi cœlitus, unde so-
 lum remedium expectari poterat, opis ali-
 quid afferretur. Omnibus igitur ad preces &
 vota conversis, cùm tempestas nihilominus
 furere pergeret, ultimam Deo vim facturus
 Gubernator, supplicationem è solo puero-
 rum & innocentium agmine undique è na-
 vigio in unum collecto instituit, quorum
 nonnullos manibus ipse suis prehenso sub-
 limè Cœlum versùs extulit, innocentiam
 eorum Numini irato veluti objectans, & ob
 gratiam saltèm eorum, qui necdum scirent
 quid sit inter dextram, & sinistram suam, mi-
 serando navigio parci postulans. Nec fru-
 stranea fuit tenellæ ætatis supplicatio; mo-
 mento enim tempestas remittere, venti sub-
 sidere, mare detumescere, Cœlum serenari,
 salus & vita omnibus redire. Sed numquid
 sup-

Supplicationibus his movebitur ad ignoscendum, & miserendum Deus, si pro oratione confabulationes, pro religiositate dissolutio, pro pietate indevotio, pro placatione nova peccata ad illas afferantur?

Celeberrima prorsus, si ulla præterea fuit illa Josue 6. ab ipso Deo instituta, & à Josue pro expugnatione Urbis Jericho diebus septem circa muros ejus duci præcepta Processio, in qua Sacerdotes tulerunt Arcam Domini, & septem ex eis septem buccinas, quarum in Iubileo usus est, præcedebantq; Arcam Domini ambulantes atq; clangentes, & armatus populus ibat ante eos, vulgus autem reliquum sequebatur Arcam, & buccinis personabat. Cujus tam mirabilis pompæ ponderans vim & eventum S. Chrysostomus in Ps. 43. Quomodo scilicet in septimo circuitu omnes muri illico corruerint, non eis, inquit, opus fuit armis, sed vel ipso solo clamore Urbes caperunt: & cum Jordanem transivissent, primam Urbem qua eis occurrit Jericho, psallentium potius quàm bellantium ritu diruerunt. Armati enim non tanquam ad pugnam, sed tanquam ad concionem festumq; egressi sunt, ornatis potius gratia, quàm ut tutiores essent, armis instructi. Et Sacris Vestibus induti, & habentes Levitas qui castra præcedebant, muros cinxerunt. Et videri poterat

G

specta-

spectaculum admirabile, & penè incredibile,
 tot millia exercitus certo ordine & numero
 incedentia in silentio summo, honestèq; ac de-
 core, perinde ac si nullus adesset, cum illo tu-
 barum concentu & modulatione omnia rectè
 gessisse. Erubescant qui tumultuantur in Ec-
 clesia. Si enim ubi tubæ resonabant, tam pul-
 cher erat ordo, & tantà moderatio: Ubi Deus
 ipse loquitur, quàmnam veniam assequuntur,
 qui propter suos tumultus impediunt, nè, qua
 dicuntur, exaudiantur? Silentium nimirum
 & religiosissimè ad præceptum Josue, per 6.
 dies ab omnibus servata taciturnitas, Sup-
 plicationibus illis vim tantam impressit, ut
 ad primum deinde sublato à populo cla-
 morem, universæ munitiones Urbis, veluti
 à multiplici tonitru aut terræ motu concus-
 sæ, non tam corruerint, quàm diffluerint.
 Non clamabitis, monitum fuit Josue, ad om-
 nē multitudinem, nec audietur vox vestra,
 neq; ullus sermo ex ore vestro egredietur, donec
 veniat dies in quo dicam vobis, clamate &
 vociferamini. O si Religiositas hæc, si de-
 votio, si taciturnitatis studium, in Supplica-
 tionibus nostris, non jam coram Arca, sed
 coram ipso Arcæ Domino, vigeret! ut dici
 de singulis posset illud Evangelicum Matt. 12.
 Non contendet, nec clamabit, nec audiet ali-
 quis in plateis, per quas ducitur supplicatio,
 Vocem

Vocem ejus, sed tota ejus occupatio erit, mentis & actuum omnium, per jugem orationem ad Deum elevatio; tum omnino major efficacia, vis & energia Processionibus nostris inesset; sperandumque foret, placatum Supplicationibus nostris Deum, omnia mala procul à nobis amandaturum! Unde ostensurus Dominus, qualiter has institui vellet, ut optatum sortirentur effectum, postquam Joëlis 2. indixisset: *Canite tubà, vocate cætum, congregare populum, coadunato senes, congregate parvulos & sugentes ubera:* unicam hanc & solam omnibus præscripsit occupationem: *& dicent, parce Domine, parce populo tuo. Hac via Deo grata est,* inquit Tertullianus, & ad molliendum Deum, sive depellenda sit siccitas, sive advocanda serenitas, sive abigenda lues, efficacissima.

Et dolendum profectò, sanguineisque lacrymis deplorandum est, pietatem moderni sæculi longè à gentilibus in hoc genere superari. De quorum nudipedalibus Supplicationibus, cum jejuniis ad stellarum usque exortum continuatis, aliisque superstitionis observationibus loquens Tertullianus lib. 1. de jejuniis c. 16. *Cùm stupet Cælum, & ares annus, Nudipedalia denunciantur: Magistratus purpuras ponunt, fasces retro averteunt,*

precem indignant, hostiam instaurant. Apud
 quosdam vero colonias præterea annuaris
 sacris velati, & cinere conspersi, idoli sui in-
 vidiam supplicem obijciunt. Balnea & Taber-
 nae in nonam usque clauduntur: unus in publico
 ignis apud aras: aqua nec in lancibus. Nini-
 vitarum credo iustitiam. Iudæis certe je-
 junium ubique celebratur, cum omissis Templis
 per omne litus, quocumque in aperto aliquando
 precem ad Cælum mittunt: Et licet cultu &
 ornatu mæroris munus infament, tamen si-
 dem abstinencia affectant, & stelle astituta-
 tem deorantis suspirant. Quanquam nec
 inter Christianos singularis inter Processio-
 nes pietatis ullo sæculo defecere exempla.
 Præbuit id insigni ædificatione S. Carolus
 Borromæus, & longè anteriùs Stephanus
 Papa III. in Processione nudipes ipse cum u-
 niversa plebe, quando imminēbat Urbi Hi-
 stulphus Longobardus, incedens, ut scribit A-
 nastasius in Stephano. Idē facere solitū in Pro-
 cessione Rogationum Ludovicum Regem Ca-
 roli Crassi Patrem, scribit Anonymus lib. 2.
 de Caroli M. rebus. S. Elisabetham Landgra-
 viam Thuringiæ, lancis indutam, nudipedem
 sequi solitā esse diebus Rogationum Proces-
 sionē habetur in ejus actis apud Suriū. Et nisi
 infirmitas obstiterit, omnes ex Patrum insti-
 tutione debere eas Processiones obire di-
 scal.

scalceatos, & cinere conspersos, ac cilicio indutos, dicitur in Concil. Mogunt. sub Carolo Magno. Quanquam S. Otho Bambergensis Episcopus etiam podagricus, cum in Ecclesiam & urbem suam intraret, in solenni Processione, non obstante summo frigore (dies enim erat Purificationi Dei Matris Sacer) tamen nudipes processit. Cui postmodum in Poloniam Evangelii causam progresso, Processione instituta occurrit cum omnibus Optimatibus Dux Poloniae, omnes similiter nudipedes, per ducentos passus, ut habent acta S. Antistitis. Nec minorem in Processione Corporis Christi fervorem praese tulit Carolus V. qui eam solennissime Anno 1530. Augustae Vindelicorum institui iubens, aperto semper capite, licet sol esset ardentissimus, celebravit; & protestantes Principes eidem interesse detrectantes, mox sequenti die Urbe se proripere, nisi aliud sui suassent, decreturus fuit, ut refert Surius in comment. rerum in Orbe gest. Parentem imitatus Philippus II. Hispaniarum & Indiarum Rex potentissimus, Eucharistiam revelato semper capite, nullum conopaeum admittens, comitari consuevit. Quod cum aliquando Cordubae intolerabili solis aestu continuaret, monenti cuiquam e Grandibus, aestum vitaret, & a sole tantisper

saltem defleceret, reposuit: *Isto die sol ne-
minem ledere potest*, Petrus Maffeus in hist.
Gallica. Nec his inferior sacratissimæ me-
moriæ Ferdinandus II. recurrente tempore,
quo Ecclesia octo integros dies Eucharistiæ
celebranda grandaque attribuit, nunquam à
Supplicationibus abfuit, pedes, nudo sem-
per capite, solâ floreâ redimitus coronâ, fa-
cem dextrâ præferens, quotannis Deo suo
triumphanti itâ samulari solitus. Accidit a-
liquando, ut diutius gestatâ face brachium
manûsque intumuerit, sublecutâ nihilomi-
nus die supplicationi alteri interesse cum
vellet, malèq; affectum brachium è collo su-
spensum haberet, è Proceribus aliquis Cæ-
sariâ face ferenda eâ die cessandum asseruit,
at ipse: *Superest adhuc*, inquit, *manus alte-
ra, quâ Deo seruiam*. Guil. Lamormaini
in Vita Ferd. c. 4.

Proh quantum ab hac discedunt pietate,
quos non pudet incestare Processionem (quæ
utique Religiosa actio est) vanis & sæculari-
bus, nihilque ad Deum attinentibus confa-
bulationibus. Et quid vanis dicam? spur-
cis plerumque & illecebrosis, & de argumen-
to ut plurimum peccaminoso, detractorio,
infamatorio, quo gesta & acta absentium,
gestus & pietas præsentium, tanquam ludi-
era, scrupulosa, superstitiosa, traducuntur,
dila-

dilacerantur! Hóne Christianum est? hóc-
ne Catholicum? Meminerint hi tales, quid
evenerit Ozæ in prima Processione traductæ
à David in domum Obededom Arcæ Domi-
ni. 2. Reg. 6. *Iratus est indignatione Domi-
nus contra Ozam, & percussit eum super te-
meritate. Quantum autem temeritas super-
atur à vani, spurciloquio? qui mortuus est
ibi juxta Arcam Dei.* Recogitent similiter
quid acciderit petulanti Michol, religiosissi-
mam Davidis, usque ad exinanitionem Maje-
statis Regiæ pietatem, quâ Dei Arcam jam
alterâ supplicatione in Arcem Sion cum u-
niverso populo deducebat, irridenti. 2. Reg.
6. & despicienti eum in corde suo 1. Paral.
15. *Igitur Michol Filia Saul non est natus Fi-
lium, usq; in diem mortis suæ.* Quantò reli-
giosior in hoc casu fuit piissimus Rex David,
qui institutis sæpius celeberrimis Supplica-
tionibus cum Arca Dei 2. Reg. cap. 5. & ite-
rum c. 6. posito omni respectu humano, lu-
debat cum universo Israel coram Deo omni
virtute, in canticis, & citharis, & psalteriis,
& tympanis, & cymbalis & tubis. Imò & ad
salsum conjugis suæ sarcasmm, quasi eâ
demissione & religiositate (quàm scurrilita-
tis compellatione dehonestare illa non vere-
batur) Majestatem Regiam dedecorâsser,
respondit, & ludam, & vilior fiam plus quàm

factus sum, & ero humilis in oculis meis. Quo suo facto vehementer redarguit & compressit Politicorum nostrorum fastum, qui in superbissimo habitu, dignitatem & nobilitatem suam in Supplicationibus ostentant, & inconditâ famulorum turbâ, solâ scurrilitate, petulantis, procerâ, nugâcitare conspicuorum, Processionem turbant magis quam ornant: eò ferè sine comparentes, ut ambitiosâ honoratoris loci captatione, pompam ad Solius Dei gloriæ incrementum institutam, in tumoris & ostentationis sui theatrum convertant. Alius profectò fuit piorum olim in Processionibus cultus, quorum plerique ciliciis amicti, & cinere conspersi capite, ut Cæsar Augustani à Childeberto oblesit apud Gregor. Turon. lib. 3. Hist. Franc. c. 29. & Christiani Hierosolymitani apud Guit. Tyrium lib. 8. c. 11. & 21. processisse leguntur. Quia & Theodosium seniore, Imperatorem Orientis, moturum in hostes, processisse cum Sacerdotibus, & populo per omnia orationum loca, cilicio horrentem, scribit Rufinus lib. 2. Hist. cap. 33. Quem imitatus Theodosius junior, Processionibus interesse solebat privato habitu, & deposito Imperatorio cultu, ut testatur Socrates l. 7. c. 23. & alii passim.

Quid ergo jam iis facias, qui etiam tribuna-

nalia litibus motis, ob ereptam sibi præcedentiam, strepere faciunt? qui in ipso Supplicantium processu, circum ipsum SS. Eucharistiæ ferculum, in obsequio ipsimet Deo Eucharistico præstando, de præcessione concertant? ob violatum jus prægrediendi, tantum non arma stringunt, pugnos ingerunt? tantum potest cæcus ambrosiorum impetus & furor, in re sacratissima prorsus gentilis! Atqui eum qui Crucem, humilis Christi Vexillum, loco omnium postremo, inter pueros, in capite Processionis prælatam sequitur, & hoc ipso contestatur amulatorem se esse velle gressuum humilis Christi, sola hæc cogitatio ab omni ambitu procul dimovere, & ad superbiæ expectorationem sufficere debebat. Nunquam profectò eo vanitatis exotici hi Catholici delaberentur, si fidei oculis infinitam Dei Majestatem, & præsentem Angelos intuerentur. Neque enim solus adeste credendus est Sacerdos, sed & *superna Virtutes, atq; Angelica comitantur Potestates;* à quibus Sacerdotem in deferenda S. Hostia, manibus suis ad illius conjunctis, adjuvari, vidit in festo Theophoriæ S. Veronica Virgo apud Bollandum Ipse quin adeò Christus in Sacerdotis persona seipsum deferens contuendus est, adque tantò magis quantò Eucharistia præ Arca fœderis angustioris est sancti-

tatis, in qua tamen gestanda Levitas dicitur adjuviffe ipse Deus 1. Paralip. 15. *Cumq; adjuviffet Deus Levitas, qui portabant Arcam fœderis Domini.* Ecce Deus ipse in augenda & condecoranda Proceffione laborat, imò & prodigiis, ut debita cum pompa, & folemnitate peragatur, quando naturalia non fuppetunt media, fuccurrit, quam impii profanatores ifti conſpurcant & perturbant. Scribit enim Franciſcus Gonzaga de Orig. Seraph. Religionis par. 3. cum aliquando Guardianus Franciſcani Conventûs S. Barbaræ Caſtillonii Proceffionem Corporis Chriſti per Clauſtrum tantum fieri pro more decreviſſet, cogereturque à devoto populo in Urbem progredi, totamq; cum Sanctiſſimo Sacramento obire, ita Dominum ex quadam animi ſimplicitate affatum eſſe: Sanctiſſime Domine, Proceſſio quidem juxta populi votum fiet, ſed quicquid cere ſolvendum n fuerit, tu eris ſolvendo. Mira res! ex 24. facibus quæ per quatuor & amplius horas arſerunt, nihil penitus imminutum, & à flamma depaſtum fuit.

Aliud exemplum, cum terribili Proceſſionis ſanctitati inſultantis pœna conjunctum refert Thomas Walfinghamus apud Raynaldum in Annal. Eccleſ. Tom. 17. ad annum Chriſti 1389. ſequentibus verbis. Cantabrigiæ

giæ in festo commemorationis S. Pauli occurrerat & festum dedicationis S. Mariæ ibidem, ad quod festum amplius honorandum in Processione per Parochiam deferebatur Corpus Dominicum super duos humeros Sacerdotum in feretro non ponderoso, sed tam levi, ut à septenni puero sine vexatione portari tota machina potuisset. Procedebant igitur, & præcedebant dicti Presbyteri supportantes Corpus Domini per dictam villam, donec venirent ante locum Fratrum Augustiniensium. Ubi repente feretrum, quod æqualiter utriusque humeris incumberebat, se subrigens, nitebatur quasi quâdam virtute impenetrabili ab eorum humeris resilire, efficiebatûrque adeo ponderosum, ut Sacerdotes vix, neque possent sufferre tantum pondus, neque ad feretri fines humeros iterum detrahere & applicare. Torquentur proinde, sudant, & anhelant, præ labore nimio laicorum auxilium flagitantes. Succurrunt Laici, manus supponunt, sed quod mirabile fuit, nihil ponderis persenserunt: cûmque pertransissent omnem loci situm dictorum Fratrum, feretrum iterum repente super illorum humeros æqualiter requievit. Sed tunc quidam ineptus, & verè miser, incomposito motu corporis cœpit saltare, sive tripudiare coram Eucharistia: quem in continen-

rinenter apprehendit terribilis valde vindicta; nam inter jocandum repente corruit, & post pusillum spiritum exhalavit. Ex templo autem subsequuta est magna & formidabilis pestilentia, quâ homines sospites correpti mentis phrenesi subito moriebantur, sine Viatico, sine lena. Qui Apostoli verba (*ideo inter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi*) perpenderit, percussos hoc flagello Anglos advertet ob contemptam Sacram Eucharistiam. Sed nimirum hodie ex oculatis nostris ad cœlestia contuenda, & ad sola terrena centoculis Argis, somnia sunt hæc & delatoria phantasmata. Ad brutas igitur abeant pecudes, & ab iis, quam Creatori in Eucharistia processionaliter circumlato reverentiam debent, & humilitatem, ediscant. Canem ego iis propono in Magistrum, & in dirigenda processione Ceremoniarium, qui eos genua Salvatori inflectere, debitum in Supplicatione ordinem tenere, modestiam & taciturnitatem servare doceat, & si nolint, dentibus & morfu ad officium compellat.

CAPUT XIII.

*Bruta & Pecudes in Christi Sacra
Christianis religiosiores.*

Mirabile est quod recenset his ipsis verbis Metate sua gestum in Lusitania Eusebius Nierembergicus Soc. JESU circa An. Dom. 1626. Philosophiæ Natur. lib. 9. c. 9. Vlyssipone in vicinia Templi S. Justæ quidam Arutex habitabat, qui domi alebat canem mediocri magnitudine, denso rubore, nonnullis albis maculis distinctum, nomine Tudescum. Duos ante annos Christum, cum in niveo velo defertur ad ægrotos, coepit comitari, cum ex dicto Templo sub Eucharisticis speciebus exit. Et quanquam primo tempore minimè notabatur, à septem tamen vel octo mensibus attentius id observatum est, cum nonnullis aliis, quæ meritò visa sunt mirabilia. Imprimis quoties parvum Cymbalum, cujus sonitu admonentur vicini ad Domini Corpus honorandum, vel campana zra è turri concrepant, domo erumpit celer, accurrítque ad Templum festinanter, eoque circumquaq; lustrato reperit domum. Cum verò ad Templi ostium egredientis Domini parvum cymbalum, alterum signum dedit, incredibili velocitate redit ad Templum, ibique prospectans consistit, donec sub umbraculo Venerab. Sacramentum jam procedat. Tum repetito cum alacritate saltu, transmigrat ad canentes pueros, initium pompæ huc illuc versùs in pertranseundo
sepi-

sæpius repetens, quasi ipse ad urbanam reverentiam, & venerabilem comitatum dispo-
neret pompam. Mansuetus licet tum naturâ
tum familiaritate canis, id temporis tamen
obtemporat nemini, nullum sequitur, nul-
lum agnoscit, nè herum quidem vocitantem.
Sic ad ægroti venit domum, sic in propatulo,
aut in platea expectat, sic redeuntem ad
Templum Dominum iterum reducit, sic ma-
net usque dum recondatur in sacram cellu-
lam, mirus ille anteambulo. Semel noctu
excitatus clamore cymbali, cum vellet mo-
re solito pergere, januam reperit interclu-
sam: cœpitque unguibus frequenter pulsa-
re, faucibusque ululare ut ostium solveretur.
Non exauditus. Heri dormientis cubile intrat,
circuit sæpe insufurrans, clamitansq; & sa-
tis eâ arte exitum sibi dari flagitans. Hic au-
tem vel à sopito hero non auditus, vel à no-
lente contemptus, adit Ancillam adhuc vi-
gilem & domestica famulatûs officia pera-
gentem. Insiliit ludibundus, vestis oram
dente momordit, perduxit ad januam, eâque
parefactâ ab Ancilla ad Templum procurrit,
comitatûsque Christum domum repetit, &
eodem pacto, haud inattentâ ancillâ ungue
strepente pulsavit, portâque sibi aperiri fe-
cit. Cum interim aliâ vice Christum, dicto
jam modo præcederet, bajulum quendam
dor-

dormientem offendit ad fontem Roris, tenentem capistro bestiam. Hunc allatrat vehementer; unde expergefactus ille, genua illico venerabundus terræ applicuit, & sic à cane est dimissus. Prorsus eadem datâ occasione reperit rusticam fœminam insidentem afello, eâ visâ commovetur acriter canis, statimque eam assilens admodum latrat. Illa perterrita, & à nonneminè monita descendit, & genibus provoluta non amplius à cane impetitur. Biduo post subreptum in D. Eogratix vivifici panis Sacramentum, cum Christus simili pompâ vectaretur, suamque stationem occuparet canis, en equitantem egregium Nobilem; qui & ipse impetu à latrante cane petitus, ab equo, ut Christum transeuntem pronus in terra & pedes adoraret, descendere coactus fuit. Equus interea ungulâ percusserat canis manum, ut ejularet conquerereturque. Et licet dolore urgeretur, famulo tamen, qui ab Hero suo ut illum medicatum duceret iustus erat, restitit valenter, & claudicans pendulam gerens læsam manum, non abcessit, donec morem suo mori gessisset. Quo factò rediit domum, manumque cui medendum erat, domesticis porrexit. Obiverat quis extremum diem, ad cujus cadaver terræ mandandum campanæ insonuerunt, & canis mo-

re

re solito adit Templū, & aliquoties oberrat: sed umbraculū & cetera exeūri Christo parari solita non conspiciens, divertit domum, nec ultra petit Templum: & pluries hoc illi idem evenisse manifestum est. Adfuit 24. horarum spatio concluso Sacramento in representationem sepulchri hebdomadæ sanctæ. Quin imò cubabat subtus monumentū dormiturus: aliàs interiora Templi leni deambulatione circumibat, aliàs per gradus scandens, quieto corpore fixoque obtutu contemplabatur Arcam. Ingenti sexūs utriusq; turbā frequentissimum erat Templum in Octava Paschæ, stabatque jam ornatus superinnumentis ad Arcam Prior, ut S. Hostiam depromeret, & ad ægotum deferret: cum femina quædam vestitu non vulgari, quamquam vulgatā turpitudine, per transversum ostium ingressa staret. Hanc ut canis videt, ex templo accurrit, & furore admodum turbulento & terrifico ter quaterve eam affiliit, Pudore tangebatur misella simul & stupore, sed simul atque à circumstantibus monita genua sua inflexisset, & solo applicuisset, canis abiit, ab ulteriore periculo eam liberam relinquens. Variæ artes modique complures tentati sunt quibus canis ille ab hoc more compesceretur, sed frustra, quin potius nova excrescunt quotidie indicia, novaque quæ
me-

metas naturæ transgredi rem suadent, comparuere vestigia. Efferebatur aliquando Christus Dominus cœlestis viæ cuidam ægroto futurus Dux, interimque Presbyter D. Antonius Mestrius ejusdem Ædis Oeconomus, januam occlusit quâ ascenditur Odæum, & quo jam canis vagabundus ascenderat. Qui cum descensurus ostium clausum esse vidisset, iterum ascendit, & per lignatæ frontis intercidia circumcursans, per ea sæpe numero intromittebat caput, ut omnes timerent ne canis, ni referaretur janua, ad Templi pavementum è summo caderet. Ideoque Mestrius Odæum subit, primoque scalæ ostio ut ante obserato, canem pellit, qui cum ob clausam illam januam, quò minus solitum officium prodeunti Salvatori exhibere posset, diu detineretur, adeò ingentem strepitum excitabat, tum ore, tum unguibus perstrepsens, tantâque vehementiâ incessanter latratu Templum complens, ut janua illico aperienda fuerit. Quo facto magna vi se effudit, & perniciosissime per medias turbas transvolans, ante omnes se solitâ statione locavit. Non defuit qui existimaret, canem puerorum decantantium amore & blanditiâ pellectum cum locum requirere. Quod ut experimento constaret, nè puri præirent, semel statutum est: nihilò tamen lecius canis

nis ex solito se stitit. Accidit aliquando ei
 carnis frustum objectum fuisse, ut si quo pa-
 cto à supernaturali illo instinctu avocari
 posset, experimentum caperetur: quam ille
 vix semel atque iterum ad morsam reliquit,
 maximâ quâ poterat pernicitate ad locum se
 suum sistens. Semel famulus sui heri ad hor-
 tum, qui Collegio D. Antonii adjacet, ten-
 dens, canem se comitantem nullis non minis
 conabatur repellere, nec ut se desereret ob-
 tinere poterat. Satim verò atque cymbala
 Christi Corporis delationem per signarent,
 ultro famulum deseruit, citatòque & conti-
 nuo cursu Templum accessit. Aderat tunc
 ante Templi ostium Juvenis quidam Gonsa-
 lus nomine, & cani notissimus præ cunctis:
 quia tamen erectus stabat, in eum bestia va-
 lido impetu irruit, complicare genua coëgit,
 ac tum demum dimisit, locum de more de-
 ducto foras Sanctissimo Sacramento occu-
 paturus. O quàm multos hodie Stationa-
 rios ejusmodi Gonsalos; & in Processione
 transeunt; Domino adgeniculari detrectan-
 tes, reperiret hic morum, & observantiæ Nu-
 mini debitz Magister! quibus jure merito
 non alium potius quàm canem proposuit
 Deus Præceptorem, ut à fidelissimo, & vesti-
 gia Dominorum suorum constantissimè le-
 gere solito animali, disceret homo ratio-
 nalis,

nalis, quem morem servare deberet in comitando ad vicos & compita procedente Creatore suo.

Sed quia irrationalium pecudum exemplis incepimus recordiam humanam contundere, age plura in eandem rem afferamus, ut pateat, quàm meritò questus sit Dominus per Isaiam. c. 1. *Cognovit bos possessorem suum, & Asinus praesepe Domini sui, Israel autem me non cognovit*: quia non sicut Deum decet honoravit. Prima honoris Personæ gravi debiti significatio est Taciturnitas, & silentii observatio, juxta monitum Ecclesiastici 32. *In Medio Magnatorum loqui non praesumas, & pro reverentia accedet tibi bona gratia*: quo reverentiæ genere colendum Messiam, non à vulgo tantùm, sed & à Regibus prædixit Isa. 52. *Super ipsum continebunt Reges os suum*. Verùm quàm pauci hodie silentium istud Deo, Divinisque rebus in locis sacris & oratione præstant, quod tamen bruta animantia religiosè observant! *Cùm plurima ranarum murmura religiosa plebis auribus obstreperent*, narrat Liberius Papa, citatus à S. Ambrosio l. 3. de virginib. *frequens sermo est Sacerdotem Dei præcepisse, ut conticescerent, ac reverentiam Sacra deferrent Orationi. tunc subito circumfusus strepitus quævisse. Silent igitur paludes, exclamat meritò admiratione accensus,*

dicitur, & homines non silebunt? & irratio-
 nale animal per reverentiam recognoscit, quod
 per naturam ignorat? Hominum inter se tanta
 est immodestia ut plerique deferre nesciant
 mentium Religioni, quod deferunt aurium li-
 bertati! Ad Religiosum alibi Cœnobium
 perpes lacuna adjacebat, è qua diu noctuq,
 coaxantes ranae, Chorum Religiosum mul-
 tum dissonante clamore interturbabant.
 quorum importunitatis impatiens tandem
 Archimandrita, silentium eis, ita ad impe-
 rium suum obsequentibus, indixit, ut taci-
 turnos deinceps semper & modestos Mona-
 sterio accolae sese præberent, neque ulla,
 etiam extra preces & consuetum chorum,
 coaxare audiretur. Ita narrat ex aliis scripto-
 ribus Eusebius Nieremb. in Philos. naturali.
 Quis non obstupescat & justâ indignatione
 moveatur, animantia rationis expertia ad tu-
 num viri religiosi contiscere mandatum, ho-
 mines autem ad obediendum Deo viventi
 natos & factos, nullâ tamen ipsius præcepti
 garrulitatem in rebus sacris, tam seriò inhi-
 bentis, habitâ ratione; nullo Sacerdotis
 Dei silentium indicentis habito respectu,
 nugas & petulantias suas continuare! Do-
 minus in Templo Sancto suo, inclamat Spiri-
 tus Divinus Habac. 2. sileat à facie ejus om-
 nis terra. Et omni creaturâ ad vocem Dei

sui parente, solus homo refractarius insultare, & presentiam Numinis inhonorare audeat!

Neque minus se morigeras ad unum S. Procopij Abbatis mandatum exhibuerunt, volucrum alioquin summe garrulae, picarum, cui aliquando in Monasterio suo Ordinis S. Benedicti ad fluvium Boemiae Sazavam adfuit, attentius Deum precanti dum oblitrepunt, illico conticescere, & perpetuam proseriptione solum & aerem vertere iussa sunt. Cui praeccepto ita obediens continuè paruerunt, ut voluntario assumpto exilio omnes emigrantes, in posteritatem etiam iussionis huius observantiam propagarent: sic ut hodieque nulla prorsus ex picarum genere, toto illo Monasterij territorio, ad unum circumquaque milliare conspiciendam sese, aut audiendam praebat: praeclearo implumbus nostris Templorum picis documento, quantopere removenda sint longissime quavis loquacitatis, sacrorum & precum tempore, invitamenta, & distractionum occasiones, devotionem mentis dissipantes, & ad aliena sevocantes. Quae si necdum satis intelligunt quantum fugienda sint, discant à S. Volstano apud Bollandum in eius Vita: quem cum sacris fortè operantem odor non longè affati tunc asseris perstrinxisset, & nidoris

doris afflatu mentem in culinam, & patinam
 avocasset, tantum exinde poenitudinis hau-
 sit, ut culpam eluiturus, & omnem posthac
 ex carnum occasione distractionibus ansam
 praecisurus, se in perpetuum voto, nihil de ullo
 genere carnum ad mortem usque degustan-
 di, in vestigio obstrinxerit. Quid hic dice-
 rent carnales nostri & vix aliud praeter Cor-
 pus in Templum ad Sacra & orationem affe-
 rentes Precatores? magis in coquina ad fo-
 cum, quam in Templo ad Aram versantes,
 toti cogitatione & mente ad mensam in ci-
 bis & dapibus occupati? *quibus Deus Venter
 est*, ait Tertull. lib. de jejun. c. 2. *Aqualieu-
 lus Altare, & Sacerdos Cocus, & S. Spiritus
 nidor, & condimenta charismata, & rustica
 Prophecia veteris est, apud quos agape fervet in
 cacabis, Fides calet in culinis, Spes jacet in fer-
 culis?* Quibus verissime a Deo dici tunc pos-
 set: *Vos adoratis quod nescitis*, Joann. 4. ita
 in alia divulsi & abstracti, ut vix ipsi vobis
 praesentes, quid & quem deprecemini per-
 noscatis, ita irreverentes & incompositi, ut
 non Deum, sed rude lignum & idolum, fictum
 & derisoriam adoratione colere videri possi-
 tis.

Quod si his ad Deum revocandis non
 sufficit S. Isidorus lib. 5. Orig. cap. 4. mo-
 mens: *Oratorium est tantum orationi conse-*

cratum, in quo nemo aliud agere debet, nisi ad quod est factum, unde nomen accepit: doceri id ipsum à brutorum rudissimo poterunt, qui fieri voluerunt sicut equus & mulus quibus non est intellectus. Psal. 31. Erat Bonovilla Hæreticus, magnus Calvinianæ infidelitatis & Sacramentariorum Avus, tam Christi sub Eucharistiæ speciebus incredulus quem non videbat, quàm pertinax nudi panis assertor, quem oculis se cernere judicabat. Multum operæ cum viro ad rectè credendum inducendo frustra jam insumpserat S. Antonius de Padua, ut acta ejus recensent, cum tandem pacificam erroris sui à molesto interpellatore (ita zelum viri Dei interpretabatur) possessionem pariturus sibi Bonovilla, tum se in Eucharistia Deum præsentem veneraturum edixit, cum prior suus mulus (Asinum fuisse dicunt alii) triduo ab omni cibo impastus, relicto, quod ei proponeretur avenæ pabulo, illum adoravisset. Accepto utrimque pacto, adducitur post triduum famelicum pecus, & effusâ hinc in pastum ad pedes ipsos avenâ, inde Eucharistiâ oculis ejusdem à viro Dei propositâ, in genua continuè reverens quadrupes provoluitur, neque eousque naturali cibo per vim etiam oni obtruso, unicè totum in præsens Numen intentum, refici, ut ad eum resurgens converti

verti voluit, donec sublata à conspectu Hostia, profanz & naturali in cibo sumendo actioni, sine irreverentiz periculo, locum fecisset. In tantum Religioni fuit bruto animanti, in Numinis conspectu, ad objectum aliud quantumvis præsens, obverti; quando ratione præditis hominibus pro ludicro, imò & pro lucro reputatur, etiam absentia procul objecta, in Templum mente & ore accessere, Deo præsentanti anteponenda.

Inter venerationis, Personam gravem condecentis exercitia, Corporis etiam, ac potissimum Capitis inclinationem recensuit, Sapiens Eccl. 4. *Magnato, inquit, humiliat Caput tuum.* Cujus monito insistens Ecclesia, in unaquaque jejunii Quadragesimalis Missa per Diaconum populo inclamari præcipit: *Humiliate capita vestra Deo.* Cui mandato quisquis superbe erectus durâ cervice resistit, inimicitias cum Deo profitetur teste Psalmista Pl. 82. *qui oderunt te, extulerunt caput.* Et dum ejusdem Ecclesie, toties sub tremendi Sacrificii initium, per quatuor anni tempora exhortantis monitum; *Flectamte genua*, contemptui habet, accidet ei quod impio aliquando Balthasari Daniel 5. *ut die quâ scribet contra eum Deus amaritudines,* Job. 13. *genua ejus præ timore ad te invicem collidantur.* Vadant rursus brutales

hi homines, & discant à bruto, flexibili genu (testibus Gesnero & Aldrovando) destitutum, flectere Deo genua, quæ Elephas ab Emanuele Lusitanix Rege Leoni X. in donum transmissus, coram Vicario Christi proci-dens in terram, testibus Genebrardo Anno Dom. 1513. Maffejo, atq; Osorio, inflexit. Sed grandius ac mirabilius est, quod Boemia nostra paulò seriùs, anno scilicet 1580. aspexit. Nepomucum Boemix Oppidum est, ad confinia Bavariæ situm, in quo fures nocturnis tenebris abusi, expilato Templo, Calicem unà Sacratæ Hostiis refertum abstulerant, & argento soli cum Juda inhi-antes, non minùs scelestè quàm ille Christum, effusis in struem lignorum vicinam temerè hostiis, prodiderunt. Et ecce discussâ primo mane nocte, dum flagello pascoribus pecora ad pastum minanda exciuntur, & jam etiam in armentum collecta, Urbeculâ educuntur, repente ad struem illam uno agmine conversa, mugitu quasi querulo venerabunda strepere, & certatim addensata in genua pro-volvi, sicut nec unum in numeroso pe-core videretur, quod aliter quàm flexis in terram poplitibus, Creatori suo assisteret. Stupefactus re insolitâ Armentarius, & con-cursu hominum ad prodigium momentò concito, evocatur etiam loci Curio, qui e-

H

volu-

volutis nonnihil à strue indigesta lignis, Scras reperit Hostias sparsim in terra & ligna jacentes, quas in Sacram denuo pixidem adductâ Processione reverenter collectas primum sustulit, mox pecora veluti obsequioso perfuncta officio consurgere, & ad solita pascua egredi cœperunt. Locus autem prodigii, extracto ibidem Tempello visus notari dignus, usque hodie vestigia rei gestæ servat, & miraculo fidem facit. Nolo hic alia complura, passim inter Exemplorum flores occurrentia referre, Brutalis in Deum reverentiæ monumenta, quale est illud Apicularum, projectæ à Sacrilego in Alvearis sui vicinia Eucharistiæ, sacram ædiculam ex cera molientium: Et alterum innocuarum pecudum, eidem intra baculum pastoralem, magicis usibus ab opilione suo inclusæ, totius gregis generali in terram provolutione venerationem exhibentium. Illud tamen ejusdem pecudis, quia non semel, sed stabili multorum annorum, in dies singulos exhiberi Deo solitum obsequii pensum, amplius impudentiam stoicorum istorum confundit, minimè silendum est, quod refert S. Bonaventura in Vita S. Francisci Seraphici. Duos hic educaverat, ad Religiosæ mentis per intervalla relaxationem, ex gente hac agnellos, quos perinde ac pauper ille Nathani

ni 2. Reg. 12. natrierat, qui crederant apud eum. ſimul de pane ejus comedentes, & de calice ejus bibentes, & in ſinu ejus dormientes, erantq; ei ſicut Filij. Quorum proinde etiam inſtitutionis, & rectæ in pietate educationis curam gerens, ita eos condocceſcit, ut diebus ſingulis incruento Agni immaculati Sacrificio ſecum intereſſent, & ſub Divinæ Conſecrationis tempus (nam aliàs ſubinde ſtationem aut ſeſſionem indulſerat) ad communionem uſque Sacerdotis in genua ſponte provoluti, capitis inclinatione, & totius corporis modeſtiſſimâ compoſitione, communem omnium Dominum & Creatorem adorarent. Quod Religionis pium exercitium ita profundè imbibebant, ut neque poſt defunctum Præceptorem, moris ejusdem tenaciſſimi, unquam obliſcerentur. Cùm enim illorum alter poſt fata viri Sancti, in pretioſam ceſſiſſet hæreditatem piæ cuiſdam Romanæ Matronæ, ſi quando illa moroſiùs domi hærens ad Eccleſiam pergere diſferret, eò uſque partim balatu, partim violentâ in reſiſtentem arietatione inſtabat, donec ad iter perpuliſſet, lætiſſimo tum grefſu heram præiens, ut Creatori ſuo conſuetum devotionis veſtigal, quoad poſſet, expendere, *tanquam ſi reſerens pecuniam*, verba ſunt S. Bonaventuræ Vitæ S. Franciſci cap. 8.

irreverentia indevotos argueret, Christosq; de
 votos ad tanti Sacramenti reverentiam incu-
 sare. Consimili industria legitur & B. Co-
 leta Virgo apud Surium, innocentem ovi-
 culam, ad adorandam submissis geniculis
 Venerabilem Hostiam ita assuefecisse, ut ab
 ejus elevatione ad finem usque Missæ in eo-
 dem venerationis situ immobilis semper per-
 severaret.

Quid adhæc in conspectu hominum timidissi-
 simi, ante Deum vero impudentissimi & ita eos
 compellat S. Pacianus in parænesi ad poenit-
 entiam: quid dicent aut quid respondebunt
 falsè exprobaturo olim Salvatori illud Jobi
 38. Ubi eras, cum me non jam tantum lau-
 darent simul astra matutina, & jubilarent
 omnes filij Dei, sed ipsa etiam rationis vacua
 pecora devenerantur? & quid pecora dicor
 eum ipsi etiam damnati æternum Spiritus ad
 conspectum mei Corporis conticescerent, &
 proni in terram adorarent? ita memorantur
 etiam S. Ægidij, qui cum modestiam in Tem-
 plo, & reverentiam apud suos vehementer
 urgeret, insolescentem aliquando & tumultu-
 antem sub Sacro Energumenum increpuit.
 Cujus verbis obsequens Dæmon, non modo
 clamores compescuit, sed etiam in adora-
 tionem submissis quem obsidebat homine,
 penitus ab eo discessit. Singularis etiam

exem.

exempli est quod referunt acta S. Blasij apud
Metaphrast. Hic enim in vasta solitudine per-
secutiones fugitans, cum in spelunca Missam
faceret quotidie, deficientibus auditoribus
aliis, à truculentis feris & bestiis frequenta-
batur; quæ si eum sacrificantem offendissent,
positis omnes ante spelæum genibus (nec
enim locum sacrum calcare præsumebant)
tam diu opperiebantur, donec finito Sacrifi-
cio, receptâ benedictione omnes ad sua re-
dissent. Atque hoc ipso indicio Vir Sanctus
ab Ethnicis Speculatoribus deprehensus &
captus est, curiosè resciscere volentibus,
quid ante specum adorabundus bestiarum
chorus sibi vellet. Quod utinam imitandum
sibi nonnulli proponerent, ad Tempia, velu-
ti ad nemora canibus succincti venientes A-
zores, & tantùm saltèm de sacri loci digni-
tate, quantum bestia illæ æstimarent, neque
tam liberè canes secum (quod ipsi discernere
nequeunt) ad Ecclesias inducerent. In-
digna penitus & pudenda Christiano nomi-
ni res, lascivos canes ità promiscuè in Ec-
clesias admitti, ut plures sapius molossos vi-
deas in loco Orationis, quam venationis.
Tantò certè res ista fuit scandalo Christia-
no Indo, à muro usque Chipensi Patres So-
cietatis JESU Romam comitanti, & in redi-
tu Pragam delato Anno 1659, ut totus ad

improvisum hoc in Templo spectaculum eo horresceret, & utraque manu, præ indignitate rei, oculis præclusis, insolentissimum factum detestaretur, non valens latis stuporem animi sive gestibus, sive verbis exprimere. tolerari id, dissimulari, imò & procurari à Christianis Europæis, ubi fidei sedes est & domicilium. quod apud Indos & Mogores si casu quolibet accideret, continuo in cineres redactâ bestia, expiatione reconciliandum Templum judicaretur. Quid enim dicebat ille? an non equi & muli in Templo tolerarentur decentius? qui capistro uni certo loco alligati, non ita effrænes cum perturbatione orantium discurrerent, neque Altaria ipsa, mappas & frontalia, prohedecus? conspurcarent, & nefandiora cœtera, à castis oculis neque in foro & plateis, sine lapidis jactu, aut baculi ictu in caribus toleranda, attentarent. Ubi sumus amabo Christiani? Turcis omnino in hoc deteriores, in quorum Meschitas canem, vel quamvis aliam bestiam induxisse, extremum capiti suo supplicium est arcessivisse. Et profectò si Monti Sinai, ex cujus summitate Angelus præcisè vice Dei locuturus, & Decalogum Israël promulgaturus erat, tantam reverentiam haberi Deus voluit & respectum, ut sub mortis pœna quamvis bestiam ad il-

lum adduci vetuerit, morte inquiring, morietur omnis qui tetigerit montem: & quidem quasi ex hoc detestabile evaderet anathema, manus non tanget eum, sed lapidibus opprimetur, aut confodietur jaculis, si ve iumentum fuerit, si ve homo, non vivet. Exodi 19.

An non longè digniores sunt Ecclesiæ nostræ, terra verè sancta, locus præsentia Dei toties consecratus, in quo voluntas Dei promulgatur, peccata remittuntur, Sacramenta dispensantur, Sanguis Christi ad ablendas animas profunditur, mysteria arcanissima celebrantur, nec quidquam nisi Divinum & Sanctum geritur? O Christiani, nolite Sanctum dare canibus, neq; mittatis margaritas vestras ante porcos, nè fortè conculcent eas pedibus suis, & canes conversi dirumpant vos: monet Christus Dominus Matt. 7. Quod sæpe sæpius accidere certum est, non modò dum mentem ab oratione distrahendo dirumpunt, sed etiam dum brutalibus petulantibus, sensus ad impura movendo, animam penitus dilacerent.

Discant & isti ab irrationali alite continentiam, quæ Templo Dei, rebûsque Sacris tanta debetur, ut nihil indecens, nihil inhonestum in eam admittatur. Falco erat egregius in Hibernia (rem narro verbis Giraldi Cambrensis in Topographia Hiberniæ)

à temporibus S. Brigidæ Virginis, qui Ecclesiam ipsius apud Kildatiam Lageniæ frequentabat, & Ecclesiasticæ turris summitati insidere consueverat, unde & à Populo 'avis Brigidæ' vocabatur. Mirum autem est, quòd circa Templum quod frequentabat, patrem sui generis alterius sexûs nõ admittebat, sed amoris tempore procul inde secedens, & apud montana ex consuetudine patrem inveniens, naturæ indulgebat: quo completo, iterum ad Ecclesiam solus revertebatur; omnibus qui in Ecclesia versabantur, signum præferens honestatis. Procul ergo, ô procul este profani à liminibus Sacris, neque Corpus Christi cum sordibus & luto admiscere præsumite; Ergò ne in loco, ubi quotidie nascitur in Eucharistia Christus Dominus, impurissima Venus, Idolum, & Sacra sua (quod Bethlehemi in despectum incunabulorum Christi fecit gentilitas) habebit? Numquid me ad iracundiam provocant, dicit Dominus, nõne semetipsos in confusionem vulcris sui? abierunt in voluptatibus, & in pravitate cordis sui mali, factiq; sunt retrorsum, & non in ante. Posuerunt offendicula sua in domo, in qua invocatum est nomen meum, & polluerunt eam. Jer 7. Et quam mercedem à Deo expectare poterit infelix Civitas, Provincia, Regnum, ubi liberè &

impunè in facie Ecclesiæ similia geruntur?
Et ego quiescere faciam de urbibus, & de pla-
teis vocem gaudij, & vocem lætitiæ, vocem
sponsi & vocem sponsæ, in desolatione enim erit
terra, dicit Dominus. Jerem. 7.

CAPUT XIV.

Præcellentia Eucharistia, & Christiani
Sacrificii, ingens malitiæ auctarium, in
impiè illi assistentes refundit.

Horas centum sexaginta octo habente heb-
domadâ, unam & solam horam (imò
vix dimidiam Missæ Sacrificio impenden-
dam) sibi ipsi segregavit Deus, & hanc in ope-
ra secularia & ridicula, & in conventicula
impendit, non conscientia tua te judicat ô ho-
mo? miratur jure æq. issimo S. Chrylостom.
hom. de Eucharistia in Encœntis. Gravis o-
mnino circumstantia malitiam omnis irreve-
rentiæ tum temporis exercitiæ aggravans,
non velle tantillum moræ in gratiam & ob-
sequium Dei, cum omni possibili devotione,
abique omni nævo expendere. Quod si di-
gnitatem, si excellentiam, si pretium, si san-
ctitatem insuper Sacrificii attendas, tantum
in se, quantum totus Deus valet, continentis,
quo tota Sanctissima Trinitas nihil majus
facere, vel melius excogitare possit, in im-

mentum quodammodo infinite defectus cuiusvis turpitudinis exerceat, & irremissibilis culpæ gravitatem contrahere videbitur. Cum enim omne crimen atque peccatum oblati Deo sacrificii deleatur, ait Julius Papa epistola ad Episcopos Ægypti, quid de cetero pro delictorum expiatione dabitur, quando ipsa sacrificij oblatione peccatur? Quod nos in Cælo facimus cum Divina Essentia, hoc vos in terris facite cum Sanctissimo Sacramento, monitum fuit S. Theresiæ, à morte sua devotæ cuiusdam personæ comparentis. Et merito id quidem; nihil enim amplius beata illa Cælium habitatio continet Divinitatis, quam unumquodque apud nos Sacrificium, siquidem utrobique tota adest in sua Trinitate Dei Unitas, cum omnibus attributis, perfectionibus, infinita Sanctitate, incomprehensa Bonitate, immensa Majestate, cum Anima & Corpore Salvatoris nostri JESU Christi. Unde S. Chrysostomus hom. 24. in 1. ad Cor. Missam vocat *Mysterium faciens ut terra nobis Cælum sit.* Parùm quin imò requisivisse videtur S. Theresia, amplius siquidem venerationis, plus reverentiæ, plus attentionis, plus devotionis, plus religionis exposcit adjuncta Eucharistiæ ratio Sacrificii, per omnia summo illi in Golgotha cruentè oblato æqualis, quo Deus tantum colitur, quan-

quantum coli etiam a seipso potest & mere-
tur, cultu ex æquo Majestati suæ, & Digni-
tati respondente, tanto illius valore & præ-
tium, ut ad innumeros mundos, infinites plu-
ribus hominum capitibus, singulis super nu-
merum arenæ maris, sceleribus inquinatis,
refertos, unicum solum de condigno redi-
mendos sufficiat, neque nisi infinitis præ-
miis, infinitis beatitudinibus, quid? non ni-
si ipso Deo æqualiter & condignè rependi
possit. Una enim eademq; est Hostia, loquitur
Concil. Trid. sess. 22. c. 2. idem nunc offe-
rens Sacerdotum Ministerio, qui seipsum tunc
in Cruce obtulit. solâ offerendi ratione diversa.
Unde hujus oblatione placatus Dominus, gra-
tiam & donum pœnitentiæ concedens, crimi-
na & peccata etiam ingentia dimittit. Atque
ita effectum quem Passio Christi fecit in Mun-
do, infert S. Thomas par. 3. q. 79. a. 1. Hoc
Sacramentum facit in homine; obundè id con-
testante Ecclesiâ, in ea Canonis Missæ Ora-
tione; pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi
offerunt hoc Sacrificium laudis, pro se suisq;
omnibus, pro redemptione animarum suarum,
pro spe salutis & incolumitatis sue. A pro-
inde nullum acceptabilem Deo offertur Sacrifi-
cium, si ve ad exsolvendum laudes aut S. Laur.
Iustinianus serm. de Oper. Christi, si ve ad
agendum gratias, si ve ad impetrandum indul-
gen-

gentiam, sive ad gloriam promerendam, quam Corporis & Sanguinis Christi Sacrosanctum Mysterium. Nunc igitur tecum expende, si hoc Sanctissimum Sacramentum in uno tantum celebraretur loco, monet Thom. Kemp. lib. 4. de inat. Christi cap. 1. n. 12. & ab uno tantum consecraretur Sacerdote in Mundo, quanto desiderio ad illum locum, & ad talem Dei Sacerdotem homines, & nominatim tu, afficerentur, ut Divina Mysteria celebrari viderent. Nunc autem multi facti sunt Sacerdotes, & in multis locis offertur Christus, ut tanto major appareat gratia & dilectio Dei ad hominem: & nunquid idcirco minor esse debet devotio, minor reverentia, minor gratitudo nostra ad Deum? Qui ex China, Mogore, Paraquaria, Florida, ac maximè Iaponia in Europam, singulis trienniis Romam adveniunt Societatis JESU Procuratores, admiranda prorsus, nec sinè lacrymis & cordis compunctione facile audienda referunt, de incredibili Neophytorum illic erga Sanctissimum hoc Mysterium teneritudine, cui nunquam interunt sinè lacrymis, & sinè effusa comploratione. Ipse ego Pragam unum ex illis ante decennium circiter advenam fassum memini, unà rali Missæ inter populos Sinis conterminos (illic enim animarum curam longè latèque supra 60. milliaria solus unus agebat) celebra-

bratione, tantum se solati haurire, ut pro qualibet omnia marium, terrarum, Turcarum, Barbarorum, latronum pericula, ab Europa illuc usque toties repetita subire vellet; omniaque Europæ commoda, lautitias, unius Missæ oblatione abundantissimè pensari, omnesque illic miseras, calamitates, & necessitates inevitabiliter subeundas, abstergi diceret. Indè ferventissimi hodièq: in fide Christi Japonæ, post universos nuper Sacerdotes crudelissimis tormentis extirpatos, & in exilia abactos, Festis & Dominicis omnibus memoriam salutem tam desiderabilis Sacrificii facturi, vestes Sacerdotales, unà cum Calice, libro Missali, ceteroque sacro apparatu depromunt, milleque osculis, mille lacrymis ea dissuaviantes, rigantes oculis, capiti, pectori apprimunt, atque ante illa super ornatam mensam, cereis accensis composita, in genua tam longo, quantum prolixè celebratum insumit Sacrificium tempore provoluti, comprecantur; tot lacrymis, tantis suspiriis, tam cordiali interim ubique resonante ejulatu, ut miserationem à durissimo etiam pectore extorquerent. *Heu cecitas Et duritia cordis nostri!* quis non hìc cum Thoma Kempensi lib. 4. c. 1. n. 11. exclamet: *tam ineffabile donum non magis attendere, Et ex quotidiana-*

no usu etiam ad inadvenientiam defluere.

Dicitur autem hoc Sacrificium communi-
ter latino vocabulo Missa, tracto nomine ab
eo, quia Deo donum, aut Legatio quadam mis-
tatur: inquit Petrus Cluniacensis 7. Mira-
cul. cap. 28. In qua Sacerdos pro civitate tota,
verba sunt S. Chrysostomi lib. 6. de Sacer-
dotio, quid dico civitate? pro universo terra-
rum orbe intercedit, deprecaturq; apud Deum,
ut hominum omnium non s. viventium modo, sed
etiam mortuorum peccatis propitius fiat, quasi
Mundus illi universus conceditus esset, ut
deprecans, quidquid ubiq; bellorum est ex-
tingui, turbas solvi, atq; in horum locum pa-
cem, ac feliciem rerum statum succedere. Of-
fertur autem in hac Legatione, mulcendo &
deliniendo Deo munus infinites pretiosum,
Margaritham ingens sacrati Corporis Agni, ut
vocat Fortun. lib. 5. Epist. 11. vilibus licet
accidentium pannis involutum: Munus ab-
sconditum, quod frangit iras Prov. 9. ut eum lo-
cum accommodat Albertus Magnus, ac Tur-
recremata. Neque illud offert solus Sacer-
dos, sed secundum eum, quotquot Sacrifi-
canti assistunt, quasi honorarii Legationis
comites, ut Sacerdos in ipso Canone Missae
fateretur: Hanc igitur oblationem servitutis
nostrae, sed & cuncta familia tua, quaesumus
Domine ut placatus accipias. Quibus verbis
luce

luce clariùs conflat, verba sunt Petri Damiani ser. 5. quia sacrificium quod à Sacerdote Sacris Altaribus superponitur, à cuncta Dei familia generaliter offeratur. Quantâ ergo modestiâ compositos, quantâ reverentiâ conspicuos ad stare oportet, ut dignè & competenter præsentia suâ exornent & compleant Legationem ad tantam Majestatem? Quâ non reprehensione dignus fuerit, qui vel decentem inclinationem, debitum corporis situm omiserit? qui in moribus inurbanitatè, in gestibus rusticitatem, in vultu fastum aut contemptum præ se tulerit? qui neglectâ Legatione, nec attentis quæ principalis Oratione deponat clausulis, despectâ Regis ad omnes Legationis apices intendentis præsentia, alio se averterit, & vicino cuivis sese applicans, cum eo colloquia habuerit? salutem & officia detulerit? nunquid si vel amicus, vel propinquus longo tempore absens fuerit, tolerabilis culpa evadet? Quomodo si quis in disiectum Cælum te introduxisset, etiam si Patrem videres, etiam si Fratrem, non auderes alloqui, discursus est Sancti Chrysostomi hom. 36. in 1. Cor. ita hic nè aliud quidem loqui oportet. Nam hic quoque Cælum est. Quod si non credis, aspice ad hanc Mensam, recordare propter quam causam hic stes. Cogita quis sit, quis huc procedat: Venerare

rare & obstupescere etiam ante tempus. Etenim si quis solum viderit Regis solum, animo assurgit, expectans Regis exitum. Et tu ergo etiam ante illud tempus stupendum venerare, & obstupescere, & assurgere, antequam videas procedentem Chorum Angelorum.

Et profecto non video, qui fieri possit, ut sub tempus Sacrificii non terribili percillantur terrore, audientes Sacerdotem in Canone Deum orantem: *Memento Domine omnium circumstantium, quorum tibi fides cognita est, & nota devotio; quomodo enim non verentur, ut rogatus signanter Deus, quatenus meminisse eorum fidei, & devotionem attendere velit, non in iustissimam excandescat indignationem, cernens eos pro viva fide infidelium impietatem, pro devotione summam præferre dissolutionem? Magnus honor nominari à Sacerdote Deo presente, dum mors illa celebratur; verba sunt ejusdem Chrysostomi & horrendum Sacrificium, & ineffabilia Sacramenta. Sicut enim sedente pro Tribunali Rege, quacunq; quis soluerit perficit, ubi autem surrexerit, quacunq; dicit, frustra dicit, ita & tunc, quam diu proposita fuerint Mystera, omnibus est honor maximum in memoria haberi. Verum an non summum è contra dedecus, maximèque nocivum fuerit, eo ipso quo Dei conspectui re-*
 pra.

presentatur, nominatur, & quasi sistitur, momento, in flagrante scelere, & actuali nequitia apprehendi? Expertus est id Larro ille Italus (Banditas vocant) de quo Bollandus in Vita B. Oringæ V. 10. Jan. Venerat hæc aliquando Assisum, & cum duobus ejusmodi ignotis sibi Banditis Missæ Sacrificio interfuerat; quorum uterque somno interim cum vacaret, indignitate rei mota, utrumque à somno ad orandum excitavit. Obtemperavit unus, S. Hostiam de genu, reliquo Sacrificio veneratus, somnum impudenter altero continuante; cum repente indagatores eorum adsunt Lictores, & utrumque dant in vincula. Sed Oringa, vitæ ejus obedientis adoratoris à Deo sibi petiit donari; qui mox cadentibus spontè vinculis elapsus, Missæ Sacrificium deinceps majore veneratione prosequi, Franciscanum ibidem professus, condidit.

Jam verò si ulterius rem ponderando advertamus Legationis hujus Caput, & verum reipsa Sacerdotem, munus hoc Sanctissimæ Trinitati deferentem, esse ipsummet Christum, qui est *offerens simul Et Oblatio, Sacrificium Et Sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedech*, cujus vices solummodo visibilis Mystra obeat, ut perpetuò admonet S. Chrysostomus hom. 21. & 22. in Matth.

& annuit Conc. Trident: inde inferens nullius Ministri nequitia oblationem hanc inquinari posse; Quanta Deus bone! accrescet inde devotionis, ut non indignè in comitatum tam pretiosi Legati venias, necessitas! Non sunt humana virtutis hæc opera, monet S. Chrysoft. hom. 28. in Matt. qui tunc in ultima cœna fecit, ipse nunc quoque operatur & perficit. Ministrorum tantum nos ordinem tenemus; qui verò ipsa sacrificet & transmutet, ipse est. Hac enim non alia Mensa est, hac nullâ re minor, quàm illa est. Non enim illam Christus, hanc quisquam homo facit, sed utramq; ipse. Unde tu Laice, cavet idem hom. 60. cum Sacerdotem videris offerentem, non ut Sacerdotem esse putes hoc facientem, sed invisibiliter Christi manum extensam. Nunc ergo si primo illi in ultima cœna Sacrificio te interesse, si Christo inter Apostolos assistere, si manus illas sanctissimas, in quas panem & calicem accipiens benedixit, si Divinum os, quo Patri æterno gratias egit, si oculos sanctos, quibus in Cœlum devotissimè elevatis, hoc Sacramentum instituit, videre & contemplari contigisset, quantâ reverentiâ, quantâ animi collectione, quanto silentio putas te adstiturum fuisse? nunquid cum detestabili Juda argentum & numos tunc animo agitates? nunquid scelera & facino.

cinora, quibus nefandiùs Dæmoni Christus
 venditur, mente volutares? nunquid vici-
 num quemque ad nugas & colloquia solli-
 citares? nunquid Christo tam incredibili a-
 more æstuante frigeres? nunquid Testamen-
 tum Parente tam amabili condente rideres?
 nunquid ex morte vicina anxio, cachin-
 nos cieres? nunquid extremam hanc à te
 gratiam, in memoriam sui postulante: *hac*
quotiescunq; feceris, in mei memoriam facie-
ris: hoc facite in meam commemorationem, tu
 pecus ingratiſſimum, inter mille sannas &
 nugas contemptim & neglectim expedires?
qui habet aures audiendi, sic accipit hoc di-
ctum: hac quotiescunq; fecerit, in mei memo-
riam faciet: sicut lacrymabilem morientis pro-
 filij Patri affectum (animadversio est Ru-
 perti lib. 2. de offic. cap. 10.) sicut germanæ
 pietatis eloquium, sicut præcursum vulnifica
 charitatis speculum. Quia venerat ejus hora
 ut transiret ex hoc mundo ad Patrem, & non
 poterant eum tunc sequi, hereditatem ipsi com-
 petentem scribens, visibilem sui memoriam
 commendabat. Aufer à cœtu Ecclesie quoti-
 dianas Salvatoris nostri hujusmodi exequias,
 & vide, quàm merito dicat ipse Salvator, que
 utilitas in Sanguine meo? refrigescet enim u-
 niversa charitas, muca erit fides, claudica-
 bit spes, conticescet magnus ille clamor sangui-

nis justis Abel, qui per iradicum tanti Sacrificij ritum quotidie reparat vocem, quotidie laxat os bibentis & vociferantis terra, scilicet Ecclesia, maledictum coarguens Cain. Et tamen quis procius suæ Amasæ, quis leno suæ meretriculæ non majori meminit affectu, non teneriore reminiscitur cogitatu, Numisma argenteum, corculum metallinum, inod & sericeum in vinculum amoris sibi ab illa injectum ligamentum intuens? quàm nos intuentes Numisma Eucharisticum, in memoriam sui nobis à Christo relictum.

O ingratiſſimum genus humanum, nec quidem *super amorem mulierum*, Christum, Salvatorem, Deum suum diligens! Hoc, ait, *facite in meam commemorationem*. Nihil pro mei in terras descensu, nihil pro servi forma suscepta, nihil pro similitudine, quâ factus sum quasi unus ex vobis; nihil pro Deitatis exinanitione, nihil pro relicta Patris dextera, nihil pro extremis vestri causâ susceptis laboribus, nihil pro exantlatis per annos 33, in summa paupertate, siti, fame, nuditate, ærumnis; nihil denique pro ipso rursus homine, per acerbissimos cruciatus, flagella, spinas, tormenta, ignominiosissimam patibuli mortem, à vobis ipsis exuto, & mihi erepto: in hujus, & innumerabilium aliorum scelerum, idololatriæ, luxuriæ, rapinæ, in-

ju-

justitiæ, superbiæ, avaritiæ, criminum compensationem repeto, nihil exigo, quam, *hoc facite in meam commemorationem.* Estne credibile, posse eo usq; Divinam Justitiam contineri, ut non momentò terra sub pedibus dehiscat, hoc ipsum in gratiam Dei, rogatorum etiam ab ipso, & quidem pro ultima gratia, facere renuentium? Illam ipsam tantilli temporis, quâ memoria Passionis Christi in Ecclesia recolitur, inorulam, in sæcularia, vana, impertinentia, convertentium? *Passus Dominus ultimam nobis commemorationem, sive memoriam reliquit,* verba sunt Pelagii in 1. Cor. cap. 11. *quemadmodum si quis peregrè proficiscens, aliquid pignus est, quem diligit, derelinquat, ut quotiescunq; illud viderit, possit ejus beneficia & amicitias memorari; quod ille si perfectè dilexit, sine ingenti desiderio videre non potest, vel fletu.* Quomodo ergo vel micam amoris erga Salvatorem tibi inesse credam, qui etiam cum risu inter nugandum, immotus ut stipes, induratus ut silex, absque ulla animi commotione, videre, imò & longo tempore in ejus obtutu ita versari potes? *Dum conspicias Dominum immolatum, Sacerdotem Sacrificio incumbentem, ac preces fundentem, tum verò turbam circumfusam, pretioso illo sanguine intingi ac rubesceri, etiamne inter*

mortales versari te (percontatur, quasi impos-
 sibile factu id iudicans S. Chrysost. lib. 3. de
 Sacerdot. c. 4.) atq; in terra consistere censes
 an non è Vestigio in Cælum transferris? an non
 cogitationem omnem abijciens, nudo animo,
 mente purâ circumspicis quæ in Cælo sunt & o-
 miracula! ô Dei benignitatem! qui cum Pa-
 tre sursum sedet, in illo ipso temporis articulo
 hominum manibus pertractatur! Et quid di-
 co pertractatur? noviter modo ineffabili, in-
 finitâ Dei concurrente omnipotentiâ, per re-
 productionem incarnatur, & sub speciebus
 panis in Altari, velut olim sub vilibus pan-
 nis in præsepio collocatur. Quid autem non
 ageres, si illum cum Pastoribus intueri? cum
 felicissimis Magis adorare & cum fortunatissi-
 mo Simeone in brachia tua daretur acciperet.
 Atqui ita magnum, novum, & jucundum tibi
 videri debet, cum Missam celebras aut au-
 dis, ac si eodem die Christus primum è Cælis
 descendens homo factus esset, monet à Kempis.
 Videre nè vilis as regimini offendat, aut pertur-
 bet obtutum vestra fides, monet Guericus
 Abbas serm. 5. de Nativ. Domini, Verita-
 tem reverendi Corporis sub alijs rerum formis
 intuentis. Sicut enim Mater MARIA quibus-
 dam assumentis pannorum involvit infantem,
 sic Mater Gratia desponsatoris specie-
 bus rerum, ejusdem Sacri Corporis obtegit ve-
 ritate

ritatem, Ad stipulatur S. Chrysoſt. Orat. de S. Philog. Hac menſa vicem explet præſepij, in quo natus eſt Chriſtus, nam & hic ponitur Corpus Dominicum, non quidem fasciis involutum ſicuti tunc, ſed undiq; Spiritu Sancto conſectum.

Ad hæc in Sacrificio noſtro tametiſi incremento, Chriſtus Dominus, hinc corpore, inde ſanguine (quantum quidem eſt ex vi verborum) ſeorſim collocatis, morti denuo myſticè datur, & iterum pro nobis quantum ad valorem, paſſioni addicitur. Nunc ergo ſi adſtaremus Chriſto in Crucem ſuffixo, ac ſecundum ſpeciem viſibilem in Golgatha Chriſtum ponentem pro nobis animam ſuam dilectam contueremur, eſtne poſſibile ut velut in ludicro ſpectaculo rideremus? & non potius cum gravitate & ſtupore defixi, luſtuoſiſſimum illud ſpectaculum paventes, & perſuidentes pectora contemplaremur? dum modo non perfunctoriè quod gereretur, attendere. Quod enim bene advertit Origenes Tract. in Matt. qui erga Chriſtum Crucifixum petulanter ſe gerebant, præſcribant: hoc eſt non conſiderabant, nam conſiderare ſubſistentium eſt, non prætereuntium. Unde appoſitè monet iterum Sanctus Chryſoſtomus hom. 24. in 1. Corinth. *Quanda Domini Corpus propoſitum*
Siede-

Videris, dic tecum; propter hoc corpus non amplius terra & cinis ego sum, non amplius captivus, sed liber. Propter hoc Caelum, & quae in eo sunt bona, me accepturum spero. Propter hoc vitam immortalem, Angelorum sedem, Christi consuetudinem. Hoc corpus affixum Crucis, verberatum, morte victum non est. Hoc Corpus sol Crucifixum videns, radios avertit: propter hoc & velum Templi scissum est, & petra & terra universa tremuit. Hoc idem Corpus cruentatum, lancea vulneratum, fontes sanguinis & aquae universo orbi salubres scaturivit: & quanam nobis si tunc impij fuerimus detur Venia? monet idem hom. de nomine coemeterii, occisus est pro salute tua, occisus est propter te, & tu illum occisum cum videris relinquis? Et tamen tantae excellentiae, tanti pretij est hoc Sacrificium, ut eo solo Mundum fulciri ac perstare, eoque per Antichristum (ut significat Daniel) abolito, clausulam mundo esse imponendam, post Rupertum paulò ante citatum, tradant SS. Irenaeus, Hyppolitus, Hieronymus, Theodoretus, adducti à Suarez, & duo supra viginti Auctores citati à Gabriele de Enhaio in Emphyre: trahentes huc illam Christi Matth. 28. sponsonem, futurum se cum fidelibus usque ad consummationem saeculi. Antichristi ergo negotium, tanquam prodromi & praecur-

fores illius agunt novatores Sectarii, jure Sacrificium hoc, quantum possunt, abolentes: quibus manum comodant in eadem propè cum eis damnatione multi Catholici, dum per profanationes, quibus Tempora, tempore præsertim Sacrificii inquinant, procludunt everfioni ejusdem, & totius Religionis. *Dolendum valde & miserandum, luget Thomas à Kempis lib. 4. c. 1. n. 11. super tepiditate & negligentia nostra, quòd non majore affectu irahimur ad Christum, in quo tamen tota spes salvandorum consistit & meritum! Dolendum planè valde, imò sanguineis deplorandum lacrymis, quòd multi tam parvum hoc salutare Mysterium advertant, quòd tamen cælum latificat, & mundum conservat universum.*

Sed unde putas tantæ acediae, impietatis, & languoris origo? Dicam cum S. Basilio quòd sentio. Nimiùs ille abusus & licentia, quâ passim SS. Sacramentum, etiam feriatis diebus, quavis domesticâ, etiam privatâ festivitàte, in ferculo Eucharistico publicè exponitur: indè fit, ut reverentia erga tantum Mysterium consuetudine ipsâ evilescat. Hinc etiam Mortales, Magnates præsertim, quia sola authoritatis apud vulgus retinendæ Ars fere est, præsentia suæ subtractio, idcirco rariorem sui copiam præbere solent: eamque

gravitatis etiam affectatæ, & consultò adscititæ plenam, quam insuper exteriori aliquâ ad Majestatem compositione, & sive loci, sive Personæ suæ ornatu, ad extorquendum reverentialem quendam horrorem, adjuvare solent. Quæ cum in tam frequenti Majestatis Divinæ, sed sub contemptissimo Panis habitu penitus exinanitæ, publicitatione, dicæanne prostitutione? pleraque omittantur, sic ut passim sinè omni decoro super Altari, de secreto suo, à Sacerdote vix in unius Ministri comitatu, vix decenter sacro amictu induto, Christus protrudatur, quid mirum est, si animus terræ filiorum, non nisi à visibilibus & externis metiri omnia solitus, sacro nullo horrore tangatur? & nec tantum quidem, quantum ad Crucifixi expictum simulachrum, animo commoveatur? Cautum quidem abundè his videri poterat ab Ecclesiâ, multis & gravibus sanctionibus abusum hunc inhibente; sed quæ hominum est temeritas, etiam hos cancellos, specioso pietatis prætextu, perripit. *Ad majorem honorem SS. Sacramenti*, constitutio est Synodi Colonix celebrati, cui præfuit Cardinalis Nicolaus de Cusa, Nicolai V. Legatus Apostolicus, quod deinceps visibilibus in quibuscumque Ministerijs non ponatur, aut deferatur, nisi in SS. Festo Corporis Christi cum suis octa-

*Et, semel in anno in qualibet Civitate, aut op-
pido, seu Parochia, vel ex singulari indulto
Ordinarj, aut alia pro Pace, vel alia necessi-
tate imminente, Et tunc cum summa reveren-
tia Et devotione. Ad quod statuendum, et-
iam exinde movebatur, quia cum Ecclesia
non habeat quidquam efficacius ad plebem
excitandam, & sensu pietatis in gravibus bel-
li, pestis, necessitatibus afficiendam, quam
sacrum spectaculum Corporis Christi pro-
palam exhibiti; si hoc ipsum per frequens ex-
tra omnem necessitatem fuerit, minus dein-
ceps curatur & movet, quia ab assuetis non
fit passio.*

Gravior adhuc isto, alter ille est abusus,
quo passim tremendum hoc Sacrificium è
sanctis Templorum adytis, ex sede propria,
ad privatos lares, ad cubicula, ad musæa, ad
nescio quos angulos cogitur, extrahitur: id-
que in tanta Ecclesiarum copia, tanta vicini-
a, ut penè habitationem ipsam contermi-
nent; in equorum, currum abundantia,
quibus cum ad amicas & familiares, fallendi
temporis causâ, bis & ter per diem exeant,
Christus tamen si conveniri, & audientiâ a-
pud Majestates has potiri velit, ipse veniat
necesse est. O propudiosum & intolerabile
facinus! ad unius subinde puerperæ, non pre-
ces, sed imperium, in idem conclave, vix be-

nè à cortinis determinato eubili, cogi Christi-
 stum, redigi hoc Cœlis & Inferis horrendissi-
 mum Sacrificium, quod non nisi in cryptis
 Martyrum, super heroicissima Christi pugi-
 lum ossa, in locis multâ precatone & bene-
 dictione sacratis, celebrandum insticuere A-
 postoli, sancivere SS. Patres omnes, ordi-
 navere Pontifices, stabilivere Concilia, ob-
 servavere omnes sancti & zelosi, in atrocis-
 simis etiam Tyrannorum persecutionibus
 Martyres, Episcopi, & Sacerdotes. Et putas
 te singularem scilicet erga hoc Sanctissimum
 Sacramentum ita exhibere affectum? millie-
 es equidem præstaret, hujus nullâ humanâ
 ratione capiendi Sacrificij omitti celebratio-
 nem, quàm ita irreverenter, indignè, pro-
 pudiosè illud haberi. Modicum quid Hera-
 super brachium indoluit, catarrhi species au-
 rem dexteram vellicavit, somnus solito bre-
 vior caput debilitavit, vel è contra nimius
 diu per acediam protractus, valvas Templo-
 rum interim clausas reperit: ergo moneatur
 Sacerdos, accersatur Mystes, domi habenda
 est Missa, ubi jusculo prius super lectulum, ut
 durare scilicet absque deliquij periculo sub-
 ea possit, Domina pasta fuerit. O pietatis
 & devotionis monstra! O Religionis & fer-
 voris Christiani prodigia! itane vilis vobis
 factus est JESUS Crucifixus? & Sacrificium
 sacra

sacratissimis ejus manibus, inter suspiria & amarissimos anhelitus ab ipsomet celebratum, ad placitum vestrum accommodari debet? præstolari, dum vobis è lectulo surgere allubescat? ac tum quàm maximè breviculè deproperatâ Missâ, continuè Christus abactus discedere? O quàm necessarij hic essent, zelosâ libertate pares Sancto Theotónio Canonico Regulari Sacerdotes, de quo Bollandus in Actis. Hic jussus à Regina Lusitanix brevem Missam dicere respondit: *alia in Cælo, ô Domina, est Regina, multò melior, longèq; nobilior, cujus honori summâ Generatione Missam celebrare proposui. In potestate proinde tua est, vel eam audire, vel penitus discedere.* Et verò libertate imperterritè loquentis ista Regina, ad pedes Sancti accidit, & veniam humiliter postulavit, imitatura etiam deinceps Sanctam Hedvigem, Silesiæ Poloniæque Principem, de qua illi veteri versus:

In sola Missa non est contenta Ducissa,
Quot sunt Presbyteri, tot Missas optat
haberi.

Non est fas in privata Domo Sacrificando, contumeliâ afficere Sacra Mysteria, clamat S. Basilius quæst. 310. Brev. Revera enim non nisi contumeliâ Christus ita afficitur, quasi res infimæ sortis, & ad cujusvis pla-

citum, & dispositionem accommodata foret, cum locus veri Sacrificij extra Ecclesiam non sit, inquit S. Augustinus in lib. sent. tom. 3. Imò nec Communionis quidem, & SS. Eucharistiæ percipiendæ, vetante hoc fieri Concilio Dertulensi, cui in Hispania post depositum Anti-Papam Ægidium Munnium, pro Martino V. præsedit Legatus Apollol. Petrus tit. S. Stephani in Cœlio Monte Presb. Cardinalis. Sicut omnibus unum est, verba sunt decreti Concilii, & equaliter efficax Eucharistiæ Sacramentum, sic esse debet ministrandi modus cum debita cerimonia, & reverentia singulari. Quapropter statuimus, quod nemini sano per privatas domos, vel Capellas, Sacramentum Eucharistiæ ministraretur, sed ipse sanis in Ecclesiis: ad infirmos vero ab ipsis Ecclesiis deferatur, ac censis luminibus honorifice & decenter. Ita Odor. Raynaldus in Hist. Eccles. ad A. D. 1429. Eblandiuntur quidem sibi plerumque illi, ne dicam ementiuntur, apud Locorum Ordinarios, prætextibus variis infirmitatum, distantia à Templis, aliisque necessitatis, privilegia habendi in domestico Sacratio Sacrificij: quibus innocenter, & laudabiliter annuentes illi (vera enim necessitas omnia gratiosa reddit) legitimè ea concedunt, inter Sacratio videlicet limites Sacramentum de-
 fiat.

finientes. Verum Deus bone! qualia hæc nonnunquam sunt Sacraria! Et quis apud tales æstimationem Eucharistiæ? aut dignam, & competentem tanti Sacrificii ponderationem inveniri dicat? In necessitate quidem rationabili, solam & nudam commoditatem superante, nolim inficiari fas esse extra Ecclesiam sacrificare, si id fiat in loco decenti, & ab omni præterea alio usu absoluto, idque cum licentia Episcopi, si hæc enim irâ celebrare, peccatum est mortale. *Sed nimia hæc dispensationis facilitas, sicut Religiones labefactabit, inquit Theoph. Rainaudus in Heterocl. ita & fervorem Christiana Religionis penitus extinxit.* Olim antequam multorum refluxisset Charitas, nec in locis quidem Templo, & ubi Missa haberi consuevisset, Sacrario vicinis, quidquam indecens, profanum, aut discolum tolerabatur. Nota est historia exacerbatae adversus S. Chrysostrum Eudoxiæ Imperatricis, cujus statuam argenteam super columnam in foro, licet à Templo S. Sophiæ remotiùs, Constantino- poli erigi contigit, latâ admodum & intermediâ viâ ab Ecclesia illam dirimente. Apud eam columnam invaluerat consuetudo (scribit Georgius Alexandrinus in actis Viri sancti) ut circumagerentur publici ac pueriles ludi. Quam rem interpretans Præsul San-

mus cedere in contumeliam Ecclesie, ita acerbe in Augustam sæpius inuictus est, ut & Jezabelis impietatem æquare, Christianissimam in reliquis Principem, propalam ediceret, & exilium, ærumnas, ipsamque mortem hoc nomine subire non dubitaret: innumeris Virum sanctum clarificante Domino post mortem miraculis, Augustam autem etiam jam vitam sanctam, perpetuo demortui Corporis & sepulchri tremore plectente: ad manifestandum, quantum Cælo zelus ille Patriarchæ pro Domo Domini probatus fuerit. Et numquid displicere Numini addubitabimus, quæ tam severe, prodigiose etiam immissis flagellis castigat? Quale enim fuit illud relatam à Bollandò in Vita S. Eusebii Hamaticensis ad 16. Martij, quo ex inservientibus Ecclesie S. Petri Marchianensis unus, transiens penes illud, ut habebat pedes luteos, lutum quod pedibus adhæserat, extersit ad limen illius. Sed necdum plene absterferat, cum repente virtute Divinâ percussus contremuit, & pedum simul ac tibiarum usum amisit, ac horrendum clamans inde ablatum, non nisi multis precibus sanitatem recuperavit. *Discite ergo justitiam mori, & non temnere Deos, & longè magis Deorum omnium Regem & Dominum.*

CAPUT XV.

Terribilis in quamvis impietatem, & dissolutionem malitia redundans à Templo, quia est Domus, Regia, & Aula Dei.

Allegata hæc in Titulo ex Gen. 28. Iacobi verba expendens Rupertus cap. 7. in Gen. *Hæc dicta Iacob evigilantis, inquit, & exclamantis, bene Catholica Christi Ecclesia de ore ejus rapuit, & de omni loco, in quo invocatur Nomen Domini, veraciter protestatur, & constantissime dicit, terribilis est locus ille hic Domus Dei est, Porta Cæli, & Aula Dei. Ubi enim sacrum celebratur Baptisterium, & Corpus & Sanguis Domini conficitur Sacramentum, unde anima fideles Cælo renascuntur, & Angelorum descendendum, & ascendendum manibus feruntur in Cælum, quid nisi porta Cæli, & infernalibus portis terribilis locus est? & illic lapis Tituli, & hic lapis Altaris solemniter perfusus oleo benedictionis, Christum significat, quem unxit Deus oleo exultationis pro participibus suis. Quis ergo scienter audeat, quamvis injuriam tam sancto & divino loco irrogare? *Ubi quæ evigilasset Iacob de somno, pavens ait: Vere Dominum est in loculo, & ego nesciebam. Quod**

somnum capere duntaxat in loco, ubi Deus transeuntes solum unâ apparitione fuerat, ausus esset, itaque per ignorantiam & nescienter, pavet & contremiscit Patriarcha, terribile quid se admisisse proclamans; & risum jocumque reputabimus, insolentis nostris voluntariè & deliberatè loca sacerrima infestare?

Est igitur imprimis Templum, *Domus Dei*, perpetuò hoc nomine in sacris paginis insignita, in qua sicut nos in ædibus propriis, ita ipse habitat in Templo Sancto suo, sicut supremus Monarcha in Regia & Palatio, ubi colitur à subditis, & supplices excipit audique de quo ipse ad Salomonem 3. Reg. 9. & 2. Paralip. 7. *sanctificasti ait, Domum hanc, quam adificasti, & elegi locum istum mihi in Domum, ut ponerem nomen meum ibi, & erunt oculi mei & cor meum ibi cunctis diebus, & aures meae erectae ad orationem ejus, qui in loco isto oraverit.* Unde etiam primitus Templum, *Dominicum* vocari solebat, quasi Domini habitatio. Eadem nomine Basilicæ, proprio Regum & Cesarum Palatii titulo, indigitari solet, quæ à Rege Regum & Domino Dominantium inhabitetur, ex quo eodem capite à Iacobo dicta est *Aula Dei*. Quis autem nescit quam scrupulosè, ab Aulicis præsertim, *Domus Regiæ* ipsa etiam limina ob-

observentur? quanta ab accedentibus taciturnitas, compositio, veneratio, ad superstitionem usque exigatur? Sinenses, teste Nicolao Trigautio lib. 1. Expedit: Chinens. c. 7. adeo Regii Palatii reverentiam observant, ut cum sint in eo portæ quatuor, ad omnes mundi partes obversæ, nemo portarum illarum aliquam prætergreditur, quin ex equo, si illi insederit, vel curru desiliat, & pedes incedat, donec portas omnes fuerit prætergressus, omni insuper aliâ externæ reverentiæ erga Domum Regiam significatione. Idque faciunt non Pequini solùm, ubi Rex consuevit degere, sed Nanquini quoque pridem desertâ Sinensium Regiâ, in quam nullus Regum multos jam annos unquam se recepit. Idem quin adeo honoris obsequium Templo Christiano, nuper Pequini à P. Adamo Schall Societatis JESU erecto, exhibere solitum moderni Imperatoris Parentem, refert historia ejusdem, quod ipse nunquam equo aut sellæ insidens accedere, aut prætervehi sustinuit; plus honoris Christo Monarcha Ethnicus extra Templum deferens, quàm à Christicolis, conditione & statu longè vilioribus, intra illud exhibeatur.

Et verò nec extra adyta irrogatum Templis contemptum impune semper tulit Deus,

tanto exaggeratiorem ejus intra Ecclesie
 parietes admissi indignitatem manifestatu-
 rus. Scribit Bollandus in Vita S. Ursi Pres-
 byteri, prætervectum aliquando ponè ipsas
 Templi valvas fuisse nobilem adolescentem,
 generoso insidentem equo; cùm repente ve-
 lut mania divinitus ictus, impatientissime
 vociferari, indignari, clamores & querelas
 ciere, equum sibi repentè per summum ne-
 fas ereptum deplorans, occæpit; Equum
 circa universum Templum, in omnibus cœ-
 meterii angulis, ipso quem quærebat vectus
 equo, investigare, neque tamen frustra ho-
 minum Divinæque opem implorando, repe-
 rire. Explosum aliquamdiu cachinnis omni-
 um, stultitiam hominis ridentium, misera-
 tus tandem S. Ursus, imploratâ Divinâ ope,
 menti & equo restituit, simulque causam im-
 missæ à Deo cæcitatatis aperuit; quòd Do-
 mum Dei tam propinquè prætervectus, neq;
 ex equo descendens, salutaturus in ea suum
 Dominum intravisset, neque saltem nuda-
 tione, inclinatione ve capitis, aliòve devo-
 tionis sive interno, sive externo affectu, salu-
 tavisset. Et nescio profectò quàm tenerum
 erga Salvatorem suum gerat affectum is, qui
 pone Templum aliquod transiens, & absque
 omni incommodo Dilectissimum suum indi-
 dem invisere, salutare, & unâ saltem genu-
 fle-

flexione devenerari potens, contemptim prætergreditur: imò nec in transitu verbu-
lo uno, salutatione, affectu, nutu avere ju-
bet; quod tamen ædes boni amici, amicæ-
que prætervectus, & eam per fenestras pro-
spectare animadvertens, nunquam esset præ-
termittitur. *En ipse stat post parietem no-
stram, monet in Canticis Sponsa c. 2. respici-
ens per Templi fenestras, prospiciens per Can-
cellos. En dilectus meus, ultro per transeun-
tem prior affatus loquitur, surge, propera a-
mica mea, columba mea, & veni: ostende mi-
hi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis.*
Non ita B. Henricus Suso Ord. Præd. qui
cùm non longè à Templi Odæo cellulam in-
habitaret, nunquam eâ quolibet se efferebat
aut referebat, quin in vicino Odæum subin-
trans, Dominum veneraretur; hanc ipsam
consuetudinis suæ afferens rationem, non
decere negari cœlesti Amico salutationis, &
obsequii in tanta vicinitate genus, quod fa-
miliari cuilibet concederetur.

Est autem & aliam hîc advertere ingen-
tem prorsus Templorum prærogativam, quæ
non tantùm ad euntibus, sed vel ad ea con-
verso vultu, ubi opportunitas intus precan-
di deest, Numen implorantibus, plurimùm
ad facilius obtinendam petita conducit. Sic
Daniel precaturus Babylone ad Deum, *tri-*

eribus temporibus in die, fenestris apertis in
 canaculo suo contra Ierusalem, flectebat genua
 sua, & adorabat, confitebaturq; coram Deo
 suo Dan. 6. Quod in tantum Deo probatum
 fuit, ut idcirco per scelestorum factionem in
 lacum Leonum demissum, conclusis eorum-
 dem molis & dentibus, indemnem miraculo
 conseruari. Cujus exemplum scio quam
 plurimos Dei amatores ita imitari consue-
 scere, ut privata in domibus, & cubiculis
 suis oratoria semper ad proximum Tem-
 plum obvertant, itaque studeant facie assi-
 duè illud respectante agere, ut inter obam-
 bulandum etiam diligenter caveant, nè dum
 huc illucque ad progrediendum corpus ob-
 vertunt, dorsum Ecclesiæ (quod etiam nè
 deambulanti unà comiti fiat, à politioribus
 cavetur) relinquunt. Certè S. Rigobertus
 (ita referunt ejus Acta apud Bollandum) ut
 oraturus posset patente fenestrâ Templum
 spectare, cubiculum quoddam super portam
 Domûs, incommodum licet ad cæteros usus,
 elegit. Quem piûm etga Domum Dei affe-
 ctum nequaquam superstitiosum aut super-
 fluum esse, pluribus locis declarat Spiritus
 Sanctus, certam exauditionem precum pol-
 licitus, fiducialiter ita ad illud facie & men-
 te conversâ in necessitatibus suis recurren-
 tibus. *Si egressus fuerit populus tuus ad bellum*

(Oratio est Salomonis ad Deum, dedicatio-
nem Templi sui celebrantis 2. Paral. 6.) per
viam, in qua miseris eos, adorabunt te contra
viam, in qua cecideras hæc est, *Et* Domus quam
adificasti Nomini tuo, ut exaudias de cælo preces
eorum, *Et* obsecrationem, *Et* ulciscaris *Et* c.
Si autem peccaverint tibi, neque enim est homo
qui non peccet, *Et* iratus eis fueris, *Et* tradideris
hostibus, *Et* captivos duxerint eos in ter-
ram longinquam, vel certe qua juxta est, *Et*
conversus in corde suo egerint penitentiam, *Et*
deprecati te fuerint: adorabunt te contra vi-
am Terræ suæ quam dedisti Patribus eorum,
Et Urbis quam elegisti, *Et* Domus quam adi-
ficasti Nomini tuo, ut audias de Cælo, *Et* dimit-
tas populo tuo, quamvis peccatori.

Dicat nobis & S. Chrysoſtomus, quid
Templum, & quam sacer locus sit? non du-
bitavit i, cum de expulsionem suam in exilium,
ob defensum Templi honorem contra Augu-
stam, ageretur, in oratione dicere: Eccle-
siam à Christo plus amari, quàm Cælum ipsum.
Unde etiam in Psal. 133. scribens intulit:
*Quia Domus Dei Cælo est similis, quemad-
modum ex adversariis præstatiis nullam fas
est illuc ascendere, ita nec impurum *Et* pro-
fanum in Domum Dei. Et an non revera Cæ-
lum est, in quo peculiariter Deus præsens,
non minùs atque in Cælis residet? suscitatio-
nemo*

*nem Vestram commonemus, adhortatio est Stephani VI. Papæ, ut convenientes ad Sacratissimum Dei Templum, id diligenter pertractare studeatis, ad quod venistis. Cum enim ubiq; Deus sit, in suo tamen Templo specialiter debet requiri. Quippe si orationis Domus est, id ibi oportet agere, quod vocatur, id est orare, psallere, peccata confiteri, amarum oculorum lacrymis, & mentis gemitibus delicta abluere, & fiducialiter veniam de commissis culpis implorare. Est quippe ibi specialiter respectus Divinus. Unde licet ubiq; gloriosus Deus sit & laudabilis, in Templo tamen non minus quàm in Cælo superlaudabilis est & supergloriosus; ita hæc duo Templū & Cælū, invicem quantibus in fornace B. byl: tribus pueris Dan. 3. *Benedictus es in Templo Sancto gloria tua, & superlaudabilis, & supergloriosus in secula. Benedictus es in throno Regni tui, & superlaudabilis & supergloriosus in secula. An Cælo est inferius, ubi præter hanc peculiarrem Dei præsentiam, corporaliter insuper hospitatur Christus Homo-Deus? in id non Cælum, sed Cælum Cælorum idcirco est Chrysostomo hom. 24. in 1. Corinth. Ecclesia. Nam quemadmodum in Regis, non parietes, non lectum aureum sed Regium Corpus in Throno sedens omnium præstantissimum est, & Regiæ Majestatem & dignitatem conciliat:**

Ita quoque Regium Corpus in Cælis, quod nunc
in terra tibi videndum proponitur, Cælum,
Cælum esse facit.

Atque ex hoc capite ultimum Hierosoly-
mis à Machabæis & Zorobabele restauratum
Templum, licet alioqui tam esset exile, &
quoad magnificentiam, divitias, & splen-
dorem, in comparatione primitus à Salomo-
ne exstructi, pauper ac vile, ut qui hujus me-
morerant, non possent à lacrymis ex postre-
mi illius intuitu, & collatione vilicatis ipsius
cum primi Majestate, temperare; tamen à
Domino per Aggæum c. 2. dicitur, gloria
ejus fuisse major, quam Templi Salomonici.
Qui in vobis est derelictus, loquitur ibi Deus
ad Zorobabel, qui videt Domum istam in glo-
ria sua prima? Et quid vos videtis hanc nunc?
nunquid non ita est, quasi non sit in oculis ve-
stris? Et tamen hæc dicit Dominus Exercitu-
um, magna erit gloria Domus istius novissime,
plus quam prima. Quâ obsecro ratione id
fieri potuit, cum revera nunquam ad opes
& magnificentiam illius primæ conscende-
rit? sed nimirum ostensurus Dominus, non
ab auri gemmarumve pretio Domum suam
metiendam esse, meum est, inquit, argentum,
Et meum est aurum, adeoque ab ejus clar-
gitione, nihil gloriæ, nihil novi decoris Tem-
plo meo accedit. Sed adhuc unum modicum
est,

est, dicit Dominus Exercituum, & ego commovebo Cælum & Terram, & Mare, & Aridam, & movebo omnes gentes, & Veniet desideratus cunctis gentibus, & implebo Templum istud gloria, à præsentia nimirum, & ingressu illius desiderati Messiae, in Templum redundante. Solus Redemptoris nostri adhuc in carne mortali, isque rarior, & ad non longum tempus, in Domum Dei ingressus, Majestatem super omnem Salomonis magnificentiam Templo conciliabit: & non incomparabiliter majorem conciliabit ejusdem in carne jam gloriosa, perpetuus die noctuque in Ecclesiis nostris incolatus? Væ igitur vobis, qui hæc gloriæ Divinæ habitacula in speluncas vertitis Latronum, & prostibula luparum!

Narrat Moschus in historia sua cap. 2. de sene quodam Anachoreta, qui loca sacra invisendi studio è Monasterio Abbatis Evagrii peregrinationem susceperat ad montem Sinai; sed laboribus viæ defessus, in angustam quandam speluncam quieturus secessit. Erat autem illa ipsa quæ S. Joanni Baptistæ fidum olim & domesticum præbebat tuguriolum, cui etiam ille per visum comparens, nè sollicitus sis, inquebat, de ulteriori in Sinai peregrinatione, hanc enim longè sanctiorem monte illo speluncam, in qua degas, na-
dus

ctus es; hæc enim quantumlibet brevis, maxima tamen dignitate est, in quam sæpius Dominus JESUS adhuc vivens ingressus, visitare me servum suum dignatus est. Et non majorem à continua Christi in habitatione, sanctitudinem participant Tempora Christiana, nam in his circumcingit Regem suum universa Cœlitum, & Angelorum, & Sanctorum, curia, prout vidit Daniel. c. 7. *Millia millium illi ministrantia, & decies millies centena millia ei assistentia.* Et hoc denuo luculentum argumentum est, necessariæ in Templis reverentiæ. Divisum nimirum inter se, Templum & Cœlum, beati incolunt; & cum illud spiritus & animæ beatorum possideant, Tempora corporibus, alteri eorum compartiti, servandis, sunt destinata. Hinc nullum Altare super quo Sacrificium Christianum, offertur, jam à temporibus Apostolorum, ut passim videre est apud S. August. in libris de Civ. DEI, legitimum censetur, nisi repositis inibi Sanctorum ossibus, effectum sic sepulchrum Martyrum: ex quo etiam Ecclesiæ nomen acceperunt apud S. Chrysostom. II. in Epist. I. ad Thess. *Martyria, sive Martyrum conditoria.* Et inter horum præclaras exuvias, inter fidissimorum Christi pugilum, ex ipsis fortissimis eorum ossibus constructa trophæa, mollitiem tuam & dis-

solu-

solutionem, aliquando coram justissimo Ju-
 dice (ut factum est Udoni Magdeburgi Epi-
 scopo) accusatura, tu petulanter discolor
 versari non times? timuit certè & exhorruit
 magnus Hieronymus; quando iratus fuero,
 ait, aut aliquid mali in animo meo cogitave-
 ro, aut me nocturnum phantasma deluserit, Ba-
 silicas Martyrum intrare non audeo, ita totus
 corpore & animo contremisco: lib. adversus
 Vigilant. Et tu nihil reveritus, ad unam
 horam in venerationem DEI, custodiam ori-
 tuo, & ostium circumstantia labijs tuis pone-
 re cum Propheta Ps. 140. & mortificationem
 corpori tantillam indicere non poteris, pro
 quo Martyres membra sua & corpora tradi-
 derunt bestijs, gladio, igni ad supplicia? non
 ita magnus Patrie nostrae Pater Carolus
 quartus, qui revera Coelum quoddam, è Cor-
 porum Sanctorum in Templis conditorio, in
 animo sibi depinxisse videtur. In præclaro
 enim illo, & Casareâ prorsus Magnificen-
 tiâ exstructo, S. Crucis in Arce Carlstein
 Oratorio, plurimorum Sanctorum exuvias,
 nunc in Regio S. Wenceslai Sacello Pragæ
 quiescentes, insepulturus, ad Cœli similitu-
 dinem illud construxisse censerî potest. Uni-
 versus ibi fornix copiosè inauratus, inclusis
 ubique speculis, Solem & Lunam, Plane-
 tas, & stellas majoris & minoris magnitudi-
 nis

nis repræsentat; quibus in uberrimam lucem accendendis, plantata in muris visuntur infernè amplius quinquies mille luminaribus receptandis candelabra; absque majoribus, quæ solidis facibus sustinendis in Crate inaurata, Navim Sacelli ab Ara determinante, sunt disposita. Quibus accedebant ingentis magnitudinis lucernæ, pro vitris Crystallo lucidissimâ instructæ, quarum unam ibidem conspexisse adhuc memini. Quibus simul omnibus, quoties orandi causâ ingrederetur Carolus, collucentibus, quid nisi Cælum sibi imaginari potuit? Ad augendum siquidem hujus Cæli splendorem, fenestras ingentes plurium ulnarum (quales in Templis mediocres esse solent) non ex orbiculis vitreis, vel saltèm è crystallinis, sed ex meris lapidibus pretiosis, Smaragdibus, Topazijs, Amethystis, viridi, cœruleo, rubicundo, aureo colore, in varias figuras & ordines dispositis, & centenorum millium pretio è montanis Boëmiæ nostræ collectis, instruxit; sicut & parietes totos longè ditius iisdem, quàm Sacellum S. Venceslai in Castro Pragenfi convestivit; omni alio murorum, quâ lapides intercipit spatio, largiter inaurato. Voluit nimirum hanc pompâ, vivam Cæli imaginem oculis suis pre-

precaturus Cæsar objicere, & ita ad devotionem mentem suscitare.

Quod dictum est de Sanctis & Electis, idem censendum est de Spiritibus illis incorporeis. Nam & ipsos ita custodias suas inter se partiri, ut his intra Cælum Throno DEI assistentibus, illi in varijs per Orbem Templis Christo sint ad obsequia, innuit Ecclesia in solenni suo, quo ad Canonem in Missa præfatur, hymno. Ubi laudantium in Cælis Majestatem DEI Angelorum Choros enumerans, quinque solum recenset; tacite innuens residuos quatuor ad Sacrificium suum condecorandum Cælo delapsos, Christo in Eucharistia assistere. *Per quem (Christum) Majestatem tuam laudant Angeli, adorant Dominationes, tremunt Potestates, Cæli Cælorumque Virtutes, ac beata Seraphim, sociâ exultatione concelebrant.* Ecce enim recitentur *Archangeli, Principatus, Throni, & Cherubini?* nimirum ad Altare cujusvis Templi assistunt Cherubini, descendunt Seraphini, qui sensu alio præditi vultum demittunt, & omnes cum Sacerdote pro te legationem obeunt, S. Chrysoft. hom. de Sacra Mensa. Imò quemadmodum hominum quisque suum specialem habet tutelarem Angelum, ita & Altari cuilibet suum à DEO destinatum esse Custodem, merito cum alijs mul-

multis Doctoribus sentit Gavantus, illâ etiam fortassis in hanc opinionem inductus ex Prato spirituali revelatione. *Quodam die Dominico descendi in Ecclesiam, narrat de se ibi Leontius Abbas c. 4. ut acciperem sancta Mysteria: ingressusque vidi Angelum stantem ad dextrum Altaris cornu, Et magno pavore correptus, reversus sum in cellam meam. Et venit mihi vox de Cælo dicens, ex quo sanctificatum est Altare istud, ego jugiter illi astare jussus sum. Simile huic est, quod ibidem c. 10. recensetur. Anachoreta quidam ingressus speluncam Abbatis Barnabe, vidit Angelum DEI stantem super Altare, quod fecerat senior atque sacraverat, aitque ad Angelum. Anachoreta: quid hîc agis? cui Angelus, ex quo sanctificata sunt ista, à DEO mihi concredita sunt. Nec incredibile cuiquam istud videri potest, si recolat, etiam Templi Hierosolymitani sacra, quæ tamen Apostolo ad Hebræos teste, umbra erant nostratum, Angelorum tutelæ commissa fuisse; ut adeò nunquam præsentiam suam Domum illam, & Sancta Sanctorum Angeli desererent, donec impietate & perfidiâ Judæorum inde pulsi, paulò ante excidium Hierosolymæ inde migrantes, auditi sunt, teste Josepho in bello Judaico, ex sacratoribus Templi adytis clamantes: Migremus hinc, migremus hinc. Non dubi-*

dubites assistere Angelum, admonet S. Ambrosius in Cap. 1. Luc. *quando Christus affuit, quando Christus immolatur.* Et unde amabo illa est Angelorum Sacrificio astantium, quin & eidem inservientium turba, etiam visibiliter sæpius conspicua, nisi ex Altarium Templi Præsidibus? *Quis enim fidelium habere possit dubium*, ait S. Gregor. 1. 4. Dialog. c. 58. *in illo JESU Christi Mysterio, Angelorum choros adesse, summis ima sociari, terrena Cælestibus jungi?* Sic B. Angela de Fulgineo, vidit sub verba Consecrationis Christum Dominum instar Imperatoris, cum summa Majestate, in numero Angelorum Comitatu præsentem. Et B. Catharina Bononiensis apud Bollandum, audivit eisdem pro Choro Hymnum illum trisagum ad Canonem, *Sanctus, Sanctus, Sanctus*, concinentes. Quin nec dedignati sunt B. Henrico Susoni sæpius ad Missam inservire; qui etiam SS. Faustino & Jovitæ Martyribus, in persecutione Adriani per carceres Eucharistiam Christinis impertientibus, ministrabant, & panes ac vinum in Sacrificij usum adferebant. S. Gregorio Magno die Paschæ Sacrum celebranti in Æde S. MARIE Majoris (narrat Guiliel. Durandus lib. 6. nation. c. 88. n. 1.) astitit Angelus, qui dicenti: *Pax Domini sit semper vobiscum*, silente Mini-

Ministro respondit: *Et cum Spiritu tuo.* Unde usus invaluit, ut celebranti ibidem eâ die Pontifici, id responsum subticetur.

Quanto ergo credendum est eos zelo exardescere in obstrepentes tanto Mysterio, qui tam studiosè cavent, ut vel tantillus neglectus non prætereatur inemèdatus? Quanta indignatione commoveri in eos, qui Templorum Sanctitati insultare, Altaria, vulgaris instar Mensæ tractare, discolis moribus profanare audent, quæ ipsi ut Cimmemium, ut pretiosissimum depositum, reverenter custodiunt? quid nisi pœnas & supplicia sperare possunt, qui impietatibus suis Misericordiæ Aulam in Justitiæ Portam sibi convertunt? Est Templum *Domus* quidem & *Aula DEI*, sed est simul etiam, ut ex Jacobo eam vocat *Ecclesia, Porta Cæli*: quod Nomen Judicium sonat, & Justitiæ vindicis exercitium. Olim siquidem in Portis judicia & sententias capitales celebrari solitas, docet in Ruth & alibi Scriptura; innuit etiam Sapiens Prov. 31. in encomio mulieris fortis: *Nobilis in portis Vir ejus, quando sederit cum Senatoribus Terra.* Quin & hodièque Aulam Turcici Tyranni, ob insignem, quâ solâ penè nititur & regitur, crudelitatem, *Portam Ottomannicam* idcirco nuncupamus. Caveat igitur quisquis præ-

K

sen-

sentiaē DEI negligens, Angelici Comitatus incurius, Sanctitatis loci contemptor, impiè agit in Templo, nè mitissima Cœlicæ Monarchæ Regia, in asylum omnibus angustiaris erecta, in implacabilem ei transeat *Portam*; & quo venisse debuerat misericordiam & veniam consecuturus, indè infelix exeat justissimo DEI iudicio condemnatus. Ad sunt enim ibidem Angeli, etiam tanquam ad *Portam* Justitiæ ministri & excubitores, qui observent & ulciscantur indecorè aut malè agentes, ut notavit S. Chrysostr. hom: 15. in Ep. ad Hebr. perinde sicut olim in magnorum Aulis Principum observatores erant *Silentiarij* dicti, ait S. Maximus in *Litur.* c. 25. quorum erat petulcos, procaces, & quomodolibet aliter Aulam dehonestantes, corrigere, & in refractarios animadvertere. Et si fortasse eò jam obstinationis devenimus, ut vel parvi, vel profus nihil hęc faciamus, aliorum saltèm causâ modestiam & compositionem in Ecclesia sectemur, nè scandalo simus pusillis & ruinæ. O quot Infidelium, Gentilium, Turcarum, Judæorum in Christum crederent, si majorem in Divinis observantiam in Christianis adverterent! quàm multi è vicinia nostra Calvinistæ, Lutherani, Ecclesiæ accederent, si in *Templa* nostra advenæ, debitam in Sa-

cris, Processionibus, cœterisque Ecclesiæ solennitatibus, pietatem & devotionem apud Catholicos invenirent. Memorantur Annales Collegij Pragensis Societatis JESU ad S. Clementem, cùm sub prima illius initia multùm Socij cum Pragensibus ad fidem Orthodoxam reducendis laborarent, fuisse unum aliquem è Nobilitate ità in Hæresi obstinatum, ut nullius suasu vel argumentis potuerit ab ea deduci. Is aliquando solius curiositatis studio Templum Collegij S. Salvatoris ingressus, ut mores inibi Catholicorum & cerimonias, irridendas scilicet apud suos, & traducendas observaret, illà fortuitò intravit horâ, quâ Studiosi, pauculi tuac numero, sed pietate insignes, SS. Sacrificio à Scholis intererant. Quorum ipse inexpectatam omnino pietatem, & Angelicam quandam modestiam, ab omni dissolutione, oculorum evagatione, & levitate remotissimam, conspicatus, ità animo mutatus est, ut jam Catholicus extrèplò ad Collegium recurreret, plenè Ecclesiæ reconciliari postulans, ità apud se argumentatus: Non posse falsam Religionem & Mysteria esse apud illos, apud quos imprudens adhuc & immatura ætas, tantâ devotione, pietate, & animi teneritudine, cœlitus haud dubiè immisâ, in Divinis versaretur.

CAPUT XVI.

DEI & Coelitum in Templis, & Rerum
Sacrarum Observatores, Beneficia,
& Favores.

Compluria retulimus superius, agentes
 de Sceptris & Imperijs, in primum
 Religionis erga res sacras, à DEO collatis,
 & alibi sparsim. Pauca nunc è multis for-
 sim in unum collecta afferemus. Atque
 imprimis nemo credo inficiabitur, maxi-
 mum omnium à DEI manu in genus nostrum
 derivatorum bonorum, fuisse Incarnatio-
 nem Filij sui; quod profectò tanti valoris est
 & præcellentis, ut nulla creaturarum, et-
 iam omnium simul sumptarum opera, po-
 tuerint condignum ejus efficere meritum,
 & æquale pretium; sed si quæ à SS. Patriar-
 chis, & magnis DEI servis exhibita sunt, ea
 tantum de congruo fuere, accelerationem
 solam illius, vel ut ipsi in Progenitorum
 Christi syllabum venire mererentur, pro-
 curantia. Ex horum numero fuisse unum,
 & quidem præcipuum, Regem David, sæpi-
 us ostendit Spiritus S. in Psalmis, Regum, &
 Paralip. libris, cui sub juramento pollicitus
 DEUS ex semine ejus nasciturum Messiam
 Ps. 88. semel, inquit, juravi in Sancto meo, si
 David mentiar: Semen ejus in æternum man-
 bit.

bit, in Messiam scilicet, super David sedentem
 eternum in Domo Jacob regnaturum, propa-
 gatum. Luc. 1. Sed quo potissimum operum
 suorum, de quorum longè plurimis à Scri-
 ptura laudatur, merito, favorem tantum,
 & gratiam omnium maximam obtinuit? Le-
 gantur omnia mansuetissimi hujus Princi-
 pis 1. & 2. Regum & 1. Paralip. gesta, & nul-
 lum aliud reperietur, cui in mercedem pro-
 missum hoc expressè à DEO annectatur,
 quàm tenerrimum ipsius erga Arcam Domi-
 ni Sabaoth affectum, & reverentiam, quàm
 Templum eidem servandæ ædificare, & Do-
 mum splendidissimam construere, animo
 duntaxat destinavit, re ipsa verò nunquam
 id executioni, prohibitus à DEO, mandare
 potuit, ædificatione illius Salomoni Filio re-
 servatâ.

Induxerat jam ille Arcam Domini cum
 jubilo & gaudio, summâ magnificentiâ in
 Civitatem David 2. Reg. 6. & 1. Paralip. 16.
 coram qua præ affectûs magnitudine, ac te-
 neritudine cordis, totis viribus saltaverat, ir-
 risus idcirco à Michol filia Saulis, & con-
 temptus à qua celebritate reversus, ut benedi-
 ceret Domui suæ, cœpit continuò secum re-
 cogitare, quàm magnificè ipse habitaret in
 Palatio Regio, & Arca Domini interim ho-
 spicaretur duntaxat in mobili, ex pellibus

pecudum constructo habitaculo. Quâ cogitatione intimiùs semper animum penetrante, denique certus jam & resolutus habitaculum DEO dignum, cuius magnificentiâ & maiestate possent omnes ad DEI meritum & reverentiam concitari, ædificare, cum die quâdam sedisset in Domo sua 2. Reg. 7. & 1. Paralip. 17. dixit ad Nathan Prophetam, *Videsne quòd ego habitem in Domo Cedrina, & Arca DEI posita sit in medio pellium? nōne autem indignum est, meliùs & sumptuosius habitare subditum, quàm Regem & servum quàm Dominum? mancipium quàm Principem supremum? Ecce tibi piissimum optimi Regis, sed intrâ animum duntaxat hærentis, in Arcam DEI affectum. Quid autem liberalissimus è contra Dominus? factum est in illa nocte, pergit sacer Historicus, & ecce sermo Domini ad Nathan dicens: *Vade, & loquere ad servum meum David. Hec dicit Dominus Exercituum. Ego tuli te de pascuis sequentem greges, ut esses Dux super populum meum Israël, & fui tecum in omnibus ubicumque ambulasti, & interfeci universos inimicos à facie tua, fecique tibi nomen grande, juxta nomen Magnorum qui sunt in terra. Annuntio ergo tibi, quòd edificaturus sit sibi Dominus Domum (1. Paralip 17.) cumque impleveris dies tuos, ut & adas ad Patres tuos, suscitabo semen**

men tuum post te, quod erit de filijs tuis (en-
 apertissimam Messia de Semine David ori-
 turi sponfionem!) & stabiliam Regnum ejus.
 Et statuam eum in Domo mea, & in Regno
 meo usque in sempiternum, & Thronus ejus e-
 rit firmissimus in perpetuum. Quis non ob-
 stupefcat Divinae dignationis prodigalita-
 tem? solum etiam affectum interiore, ad
 decenter habendam Rem DEO sacram, Ar-
 cam DEI, intentum, infinito penè beneficio
 pensantis! Quis ego sum Domine DEUS? me-
 ritò ibidem exclamat David: & quae Domus
 mea, ut prestares mihi talia? sed & hoc parùm
 visum est in conspectu tuo; ideòque locutus es
 super Domum servi tui etiam in futurum, &
 fecisti me spectabilem super omnes homines,
 Domine DEUS! Quid ultra addere potest Da-
 vid, cum ita glorificaberis servum tuum, & co-
 gnoberis eum? Omnino quidquid meriti ad-
 dere potuisset David, vix tanto promeren-
 do beneficio par futurum erat; id quod ta-
 men unicus Religionis, & observantiae erga
 Rem Divino cultui sacram, obtinuit actus.
 Et verò neque David accelerari promissum
 deinde postulans Messiam, alia sua memo-
 ravit opera & merita; solius meminisse De-
 um petijt, tam syncerè à se pro ædificando
 Arcæ Domini Templo concepti voti, cu-
 jus intuitu spondisset juramento Domi-

nus, nasciturum ex progenie sua Christum.
 Memento, inquit Ps. 131. Domine David, sicut
 jurabit Domino, votum habet DEO Jacob;
 si introiero in Tabernaculum Domus mea, si
 ascendero in lectum strati mei; si dedero so-
 mnium oculis meis, & palpebris meis dormita-
 tionem, & requiem temporibus meis: donec
 inveniam locum Domino, Tabernaculum DEO
 Jacob. Propter David ergo servum tuum, &
 scilicet tam pium ejus votum, non avertas
 faciem Christi tui. Ubi insuper notanda
 venit similitudo repromissionis divinae, cum
 pio desiderio religiosissimi David, eodem
 Psalmo consequenter expressa. Juravit Da-
 vid Domino, se non intraturum domum su-
 am, nisi prius inveniret, & designaret lo-
 cum extruendo Templo: juravit similiter
 vicissim Dominus David veritatem, & non
 frustrabitur eam, de fructu ventris tui ponam
 super sedem tuam: Juravi David serbo meo, fir-
 mat idem ipse Dominus Ps. 88. usque in eter-
 num preparabo semen tuum. Ille promisit
 edificare Domum Domino: & Dominus si-
 militer per Nathan ait 2. Reg. 7. predicat que
 tibi Dominus, quod Domum faciat tibi Domi-
 nus; & ego edificabo in generationem & gene-
 rationem sedem tuam, ait idem Ps. 88. Semel
 juravi in sancto meo, si David mentiar, semen
 ejus in aeternum manebit. Et Thronus ejus si-

ent Sol in conspectu meo, & sicut Luna perfecta in aeternum, & testis in caelo fidelis. Plura hujus generis exempla non addam, cum satis constet ex Cap. 6. consuetum esse DEO, Virtutem Religionis & observantiae erga res sacras, magnis potissimum Dignitatibus, & Magistratibus, Sceptris ipsis & Imperijs remunerari. Historiam si lubet Ecclesiasticam consule, & plurimos similiter invenies Episcopos & Praesules in illud fastigium à DEO erectos, quòd in Tempia & Divina fuerint devoti; & subinde ex eo praecise, quòd alijs maturius ad Ecclesiam se conferre, ut S. Nicolao contigit, deveneraturum Deum, studuerint.

Singulare favoris in Domum DEI, & pietatis in eandem nobis praebitum exemplar habemus à Christo Domino Lucae 2. ubi post exactam infantiam, primam omnium illius ad aetatem puerilem jam provecti (quae nobis rationis usum aperire solet) actionem, describens Evangelista, ait, illum ascendisse cum Parentibus Hierosolymam ad Templum Domini. S. Thomas docet hominem quemvis, ubi primum ratione perfecte uti coepit, primò omnium obligari & teneri ad eliciendum amorem DEI, & recognoscendum ejus in se Dominium & beneficia: quia decentissimum est, ut prima rationalis crea-

turæ, gratis à DEO conditæ, occupatio, circa Deum versetur, & quidem modo omnium excellentissimo. Unde nullus ambigere poterit, quin Christus benedictus, cui apprimè, quid Deo Patri foret gratissimum, innotuerat, talem, nobis in exemplum, omnium post infantiam exercuerit primam actionem, quam summè DEO cordi esse pernoverat; primitiæ enim rerum omnium semper gratissimæ, adeoque simul esse debent quàm optimæ. Quæ porro illa fuit, non alia quàm ascensus in Templum Domini, & Patris sui æterni in eodem veneratio. Quanto fervore & animi intentione obita, vel ex eo collige, quòd integro triduo *Puer JESUS remansit in Templo*. Tanti siquidem hunc religionis erga sacrum locum Dominus æstimavit actum, ut quoad illum solum ab obedientia Parentum se exemerit, in omnibus alijs semper ijs subditus: ingrati quasi & inobedientis nomen sustinere præligens, quàm ut neglector & incurius Domus Domini videretur. Sanè ipsa sanctissima Mater, ejus Divinæ Indolis optime alioquin conscia, cur id fecisset admiranda quæsiuit: *Fili quid fecisti nobis sic?* ut nobis, Parentibus tuis quasi rebellis factus, nobis neglectis & inscijs, quod aliàs egisti nunquam, remaneres in Templo, atque ita
 maximâ

maximâ sollicitudine, tristitiâ, & mœrore,
 nos afficeret? ecce enim Pater tuus & ego do-
 lentes querebamus te. Sed quid ad hæc ob-
 sequentissimus filius? quid est, ait, quod me
 querebatis? nesciebatis quia in his quæ Patris
 mei sunt oportet me esse? nesciebatis quia ubi
 de DEO, & cum DEO agitur, omnia cæte-
 ra sùsque deque habenda sint? nesciebatis o-
 portuisse me servitio Divino in Templo va-
 cantem, omnia cætera negligere? omnes ho-
 minum, etiam Parentum respectus, & cu-
 ram deponere? neque alibi, quàm in his
 quæ sunt Patris æterni, esse? O incredibilem
 ergo nostram audaciam! nòsne homunculi
 vilissimi, pulvis & cinis, vermis & canis
 mortuus, hoc tam flocci pendere, & tan-
 quam nullius momenti rem pro nihilo du-
 cere audemus? Filius Unigenitus DEI, te-
 nerrimus 12. annorum puer, desertis Paren-
 tibus, toto triduo Hierosolymis remanet,
 nulli mortalium totâ Urbe notus, tantùm
 ut Patrem suum in Templo, ubi tamen ne-
 quaquam tam admirando modo præsens De-
 us erat, uti in nostris Ecclesijs, veneraretur
 & adoraret: imò quem intra seipsum, hypo-
 staticè Humanitati suæ unitum, longè altiori
 & meliori ratione intimum habebat, in quo
 inhabitabat omnis plenitudo Divinitatis cor-
 poraliter ad Coloss. 2. Unde autem per tri-

duum, hunc super omnes filios hominum pulcherrimum pusionem, in Urbe ignota victitasse putamus? sacratissimis nimirum plantis vicos & domos pauperculus pupillus obiens, frustulum panis demississimè emendicans, ad communem fontem frigidæ haustulo corpusculum reficiebat; opiparè pransus, si quis jusculi modicum, quod canibus in offam effundendum forsitan erat, ministrasset. Noctibus autem, quia quo se reciperet notas xdes non habebat, præ foribus obserati Templi super limen Domûs Domini cubabat, nullo, nisi præduri lapidis strato, nullo nisi unius vesticulæ, quâ induebatur, tegumento. Et tamen hæc, ceteraque plura incommoda elegit spontaneè, subivit libentissimè, tantùm ut in Templo Patrem summè ingenuus Filius ad satietatem venerari, & adorare posset. Quâ verò id fecisse putamus reverentiâ? quo ardentissimi animi fervore & devotione? cogitemus hunc parvulum Dominum, Corculum DEI Patris, & Cœlium delicias, totâ, post necessariam ex emendicato prandio refectiorem reliquâ die, in angulo quopiam, secretim, quàm proximè posset ad Sancta Sanctorum, geniculis suis in durissima humo stectentem, oculis ardentissimis, vultu ad omnem reverentiam & pietatem compositissimo,

limo, manibus modò complicatis, modò in Crucis modum, super seraphico amore flammans pectus, decussatis, in faciem suam, præ reverentia & demissione identidem humi procidentem, & ex innocentissimis oculis calidas lacrymulas, à continuis sigultibus subsultante divinissimo corculo profundentem, suspirantem, gementem, & novis ac novis deprecandi formulis sese fatigantem. Potuítne majorem erga Templi sacrarium favorem, observantiam, religionem Deus incarnatus exhibere? quod Theandricis suis actibus, pietate, ac devotione, tam ardentem dignatus est consecrare: adimplens ità Prophetæ Malachiæ c. 3. vaticinium: *Veniet ad Templum suum Dominator, quem vos queritis, & Angelus Testamenti quem vos sultis.* Et nos peccatores ingratißimi, millies ac millies infernum promeriti, æternorum ignium titiones, ipso conspectu Dei indignißimi, audebimus in ejus oculis & præsentia, in Aula incomprehensæ Majestatis ejus, coram Throno gloriæ illius, ubi eum laudant omnes Angeli, adorant Dominationes, tremunt Potestates, Cherubim, atque Seraphim præ reverentia facies velant, impudenter, rusticè, petulanter agere? O sanctissime Augustine! clamabas tu olim admirandus lib. 8. Conf. C. 6. *quidni*

se prosternat homunculus Regem allocuturus omnipotentem, ante quem totus Orbs Terrarum gutta Roris est antelucani? quid dices, si hodie nugantes, cachinnantes, fabulantes, impudicè oculis annuentes, loquentes & colloquentes, idque in conspectu eius, coram quo oraturus DEI Filius, non aliter, quàm procidens in faciem comparebat, videres?

Sed non hic stetit eximius Dei-Hominis in Templum favor. aliam præterea augustiorem illi collaturus prærogativam, non alibi deperditus inveniri à mæstis Parentibus voluit, quàm in Templo. *Venerunt iter diei, inquit Evangelista, & requirebant eum inter cognatos & nos, & non invenientes regressi sunt in Ierusalem requirentes eum, & factum est post triduum, invenerunt illum, sed ubinam locorum? in Templo. Quid amabò est, quòd reperiri amissus semel Dominus non potest, neque vult, nisi in Templo? quæritur itinere unius diei, quæritur per triduum, quæritur inter cognatos & nos, quæritur totâ sanctâ alioquin levitate Hierosolymâ, & non invenitur: quæritur semel in Templo, & mox reperitur. Nimirum docere voluit, deperditum per quoduis lethale peccatum amissione Gratiz Deum, non alibi faciliùs recuperari & felicjùs, quàm in*
Ecq

Ecclesia; quando multis enormiter scelestis salutis æternæ fuit, vel semel Templum adisse, aut etiam cum Maria Ægyptiaca, illud saltèm ingredi tentasse. Unde & Ecclesiam in Tribunal judicarium omnibus prævaricatoribus & malefactoribus erexit, sed non ad ferendam mortis in eos sententiam, verùm ad restituendum Gratia & Deo peccatores; in qua filius prodigus Patrem, fugitivus servus Dominum, rebellis subditus placatus Regem, & ipsius Deicida certissimum inveniret Asylum. *Elegi enim locum istum, ait Dominus 2. Paralip, 7. ut sit cor meum ibi cunctis diebus; unde si conversus populus meus deprecatus me fuerit, & exquisierit faciem meam, propitiuss ero peccatis eorum.*

Solet Ecclesia Catholica multis sanctissimis ritibus, & gravissimis cerimoniis, locum Domibus Dei designatum expiare, & devotissimis precibus, jam inde à Sylvestro Pontifice ad nos derivatis, consecrare; postulans à Domino, ut qui in veteri quondam Testamento dignatus est Templum Salomonis visibiliter de Cælo in nebula descendens sanctificare, idem quoque modò Tempora nostra sacrare, & cultui suo, divinisque usibus aptare dignetur. Et vide mihi rursus ingentem Numinis favorem & gratiam! quæ non arcano duntaxat & invisibili modo (qualiter
Tem-

Tempora nostra omnia sanctificare dubitari
 non potest) sed patenti quandoq; etiam ce-
 rimoniâ, expressis Ecclesiæ consuetis ritibus
 eandem benedicere, & consecrare dignatus
 est. Locus est in Helvetia à continuis hodie-
 que miraculis & prodigiis celebris, B. Vir-
 gini Eremitanz sacer, & insigni PP. Bene-
 dictionum Cœnobio conspicuus, Et insidi-
 vulgò dictus ubi ejusdem SS. Matris honori
 Capella visitur, in usum & quotidiana Sa-
 crificia, S. Menrado Eremitæ & Martyri
 Eremum illam tum inhabitanti, à quadam
 Abbatissa exstructa. Ad hanc Catholico ritu
 & Cerimoniis consecrandam invitatus S.
 Conradus Episcopus Constantiensis, S. Udal-
 ricum itidem Episcopum Augustanum secum
 deduxit. Cùm ecce pridie, quàm institue-
 retur dedicatio, dum Conradus nocte ad
 preces pro more è lecto se proripit, videt
 insolito fulgore fenestras cubiculi relucere.
 Tùm non parùm attonitus, ipsum quoque
 Templum, quantum erat, resplendere ac-
 censis luminibus advertit. Ingressus itaque
 sacellum, vidit delapsos Cœlo Divos pera-
 gere, quam ipse postridie peracturus venerat
 dedicationem. In qua tanti momenti re, nè
 abeã à vero, visum est mihi apponere ea, quæ
 ipse S. Conradus in libro de Secretis Secre-
 torum hac de re scripta reliquit, in hæc vera
 bas

ba. Anno à nato Salvatore 948. Imperante Ottone, sedente Agapito II. anno 13. Episcopatus Conradi, festo S. Crucis in autumno, fuit ab ipso Christo Domino nostro, & à suis SS. Angelis consecrata Capella B. V. in Eremo, in hunc modum. Christus Dominus noster descendit de Cœlo casulâ Sacerdotali, sive purpureâ, sive violaceâ indutus, seque ante Altare B. V. stitit, ibique Sanctissimum Missæ officium complevit, præsentibus quatuor Evangelistis, qui ritu Ecclesiæ mitram imponebant sacro capiti, vel amovebant. SS. Angeli accensis aureis thuribulis, odoribus replebant Templum, non sine suavi sono, qualem Zephyrus solet efficere, cum inter arborum folia ludat. Adstiterunt lateri uni S. Gregorius, tenens manu aspergillum, alterum latus tenuit S. Petrus, pedumque pastorale præsetulit. Adstiterit quoque cum S. Augustino S. Ambrosius. Ipsa vero Dei Virgo Deipara super Altare inter coruscas, & plus quam solares radios cœlesti cum Majestate apparuit. S. Michael Archangelus Symphonicorum præfecti, Angelorum nonnulli Suffraganeorum Episcoporum officio fungebantur. Cantus is ipse, & omnium cœrimonia fuit eam ad formam, quam ritus Ecclesiæ in Templorum Cathedralium consecratione præscribit. Epistolam cecinit

nit S. Stephanus, S. Laurentius Evangelium, reliquum quod supererat cantus, fecere Angeli, non sine præstantissimis instrumentis. Manè orto, omnibus pro Templi consecratione ritè compositis, Episcopus Conradus in Templo permansit usque ad meridiem, dulcissimè præteritorum recollectione suspensus, sperans aliis modis ea quæ viderat ad aliorum notitiam perventura. Elapso penè meridie, monent primi Clericorum tempus abire, nec tamen pro populi expectatione satisfactum. Ille, quæ noctu facta essent, quæque vidisset verissimâ narratione ingenuè fatetur. Illi pium somnium venerati, instant obtrusis sacris vestibibus, cinguntque nolentem ad Sacras Cerimonias peragendas. Vix autem datum Sacris est principium, cum vox clara omnium auribus de Cælo insonuit: *Frater, cessa consecrare*: & ut firmius hæreret, ter repetita est. Territi qui negabant, fidem dedere verbis Conradi, Deumque in Miraculis suis laudarunt. Quatuordecim post annis Otto Imperator Romanum petiit, ut Leonem VIII. à rebellibus Romanis sede pulsum reponeret. Comitata Imperatorem suum est in tam bona causa Germaniæ non modica pars, quos inter, præter nonnullos Principes profanos, pleriq; fere Germaniæ Episcopi. Nomina-

tos reperio Ottonem Moguntinum, Bruonem
nem Coloniensem, Annonem Vormatiensem,
Ottonium Hildeshemiensem, Ottonem
Mindensem, Erchenbaldum Argentinensem,
Udalricum Augustanum, & ipsum Conra-
dum Constantiensem. Is totius miraculi
quod An. 948. contigerat, historiam Ponti-
fici exposuit, qui tot presentibus Ecclesie
Sacris capitibus, sua authoritate, vulgato
diplomate fidem rei indubiam fecit, quod Hi-
storicus ad verbum ponit; quodque a pluri-
bus Pontificibus iterum iterumque confir-
matum est. Hinc tanta loco reverentia con-
ciliata est, ut ipsi Imperatores Thesaurarii
titulum & officium sibi acceperint. Credi
non potest, quam claris hodieque miraculis
hoc in loco B. V. triumphet. Nec minus
admirabilis fuit Ecclesie Assisiane, ad pre-
ces Seraphici Francisci, per Christum ipsum
sanctificatio, cui etiam in perpetuam tanti
prodigii memoriam, ad diem anniversariam
Dedicationis, amplissimas illas attribuere
dignatus est indulgentias (quas Portiuncu-
lam vocant) ad universas postmodum Fran-
ciscane Familie Ecclesias, beneficio & au-
thoritate Sedis Apostolicæ propagatas & ex-
tensas. Sic etiam Templum S. Dyonisii pro-
pe Lutetiam, teste Nic. Gillio, Roberto
Guagnino, & Antonio Demochare, ab ipso
Chri.

Christo initiatum est, in cuius rei fidem le-
 profus eo die ibidem sanus factus est, avulso
 manu Dei cancrumate, & lapidi in quem
 injectum est agglutinato, ut hodiéque cerni
 ferunt in orbiculo immisso ad lævam Sacel-
 li, quod idcirco etiam maximâ religione
 frequentatur, anniversario præsertim initia-
 tionis Die 6. Kal. Martij. Similiter dedica-
 tum est Avenione Templum B. V. Mariæ, de
 Domnis agnominatæ, per ipsummet Virgi-
 nis Filium, ut testatur Joannes Papa XXII.
 Diplomate dato Pontificatûs sui anno primo,
 Sixtus IV. Diplomate edito Anno 1475.
 Nec beneficio hoc destituta est penitus Bo-
 hemia nostra, in cuius Metropolitana S. Vi-
 ti Æde Pragensi, Altare majus, & ipsum à
 S. Wenceslao honori Divi Viti M. extru-
 tum Templum, Sacro Oleo à Dei Filio de-
 libutum est. Cum enim S. Wolffgangus Ra-
 tisbonensium Præsul, à Boleslao Sævo D.
 Wenceslai Fratricida rogatus, ut Ædem il-
 lam sacraret, facinus detestatus Boleslai,
 tergiversaretur; pergere porrò in Boëmiam,
 apparens Christus Dominus, & Templum
 benedicere duntaxat iussit, quia hanc ipse
 ego (dicebat Dominus) Corpori & Sanguini
 meo immolando sanctificavi, & dedicavi: si-
 mulque in sedem olim Episcopalem & Ar-
 chi-Episcopalem illud erigendum prædixit.

Et inde fortassis accidit, ut gravis peccati reus Sacerdos Missæ Sacrificium ad eam Aram perficere nullatenus aliquando potuerit, ut refertur in vestigio Boëmiæ piæ Patris Alberti Chanowsky Societatis JESU, in notis ad Caput 9. Id quod de se palàm sæpius testatus est, Reverendissimus Dominus Sixtus de Lerchentels Præpositus Litomericensis, referens se quâdamvice in medio Sacrificio repentè oculis captum, nullo modo potuisse in Missa progredi, donec contritione quolibet conatu sæpius elicitâ, tantulum sibi lumen affulisset, tunc quasi per caliginem intuendo, reliquum Sacrificii utcunque perageret, finito eo confestim sacrâ exomologesi conscientiam expurgans. Quin & temporibus Rudolphi II. Cæsaris, casus ejusmodi Sacerdoti cuiquam sæculari accidit, ut Annales Collegii Societatis JESU Pragæ ad S. Clementem referunt; quem cum ad S. Viti Aram simili cæcitate percussum præsentem adverterent, ut in Missa nullâ ratione progredi posset, eorum quidam ad Collegium illud usque, in Urbe veteri situm (magna enim tunc adhuc erat Catholicorum & doctorum Sacerdotum Pragæ paucitas) decurrerunt, indeque P. Marcum Soldanum Congregationis Italicæ Præsidem exciverunt, qui per tantum à Collegio ad Arcem usque
spa-

spatium tandem accurrens, Sacerdotem illum apud ipsam Aram Sacramentaliter expiavit, ac momento redeunte visu, facilem absolvendi Sacrificii viam aperuit. Quanta ergo exinde dignitas, quantus accrescit Templis nostris honor, quod initiator eorum Christus ipse dignatur fieri, *assistens Pontifex futurorum bonorum?* Non raro etiam delegatum pro se Cœlitum aliquem misisse, in variis Ecclesiarum monumentis legimus: quod non debet improbabile videri, ut recte pronuntiavit S. Thomas, & multis confirmat Henricus. Sic in actis S. Petri Cœlestini refertur, Angelum consecrâsse Templum Aniciense: & de Templo à S. Eduardo constructo, & à S. Petro Apostolo consecrato, meminit Alredus in Actis S. Eduardi. Idem proditur de Templo Figeacensi apud Caduceos, & de Aubracensi upud Ruthenos. Nolo hic recensere innumera prodigia & miracula, quibus Tempia exornare, & dignitatem eorum omnibus sæculis asserere Dominus dignatus fuit. Inter quæ ea potissimum eminet, quibus sacra hæc ædificia approbare, inò & locum ac situm pro iisdem designare voluit: apertissime ita demonstrans, quantopere ea sibi cordi forent, quorum proinde dehonestatores & prophanatores, non posset nisi gravissimo odio prosequi. Ita

legimus factum temporibus Liberii summi Pont. ubi Joanni Patricio Romano, & Conjugi ejus, quod liberos nullos suscepissent, cupientibus hæreditatem suam pro gloria Dei quam optimè & utilissimè expendere, Virgo Deipara per visum apparuit, & Deo omnipotenti sub Patrocinio suo Basilicam eo loci extrui præcepit, ubi die sequenti copiosas nives è Cælo deciduas reperissent. Erat autem ipsum æstivum tempus, quo maximi calores in Urbe esse solent, cum nihilominus solemnibus Sacerdotum & populi supplicatione procedens cum iis, Nonis Augusti, Pontifex (cui seorsim id ipsum Deipara revelaverat) Collem Exquilinum unâ sui parte recentissimis coopertum invenit nivibus, magnitudinem, situm, & dispositionem Ecclesiæ designantibus, ubi eadem mox sumptibus piorum Conjugum extructa, à Nivibus appellari cœpit, dicta hodie S. Mariæ Majoris. Atque hæ fuerunt causæ, cur omnes devoti & Deum timentes homines, in summo pretio ac æstimatione Ecclesias habuerint, ad earum venerationem se & alios excitaverint, omnem irreverentiam & indecentiam, instar gravissimæ abominationis in iisdem exhorruerint, imò & ultima medianorum obsequia pro eorum cultu obire,

sum.

240 Cap. XV. In Rer. Sac. Observ. benefic.
summo honori duxerint. Notissima sunt, quae
hoc in genere domesticus noster Martyr &
Princeps sit agere solitus Sanctus Wenc-
slaus. Certè Sanctus Paulinus, Rom. Con-
sul & Prætor, Sancto Felici Nolæ Episcopo
sefe mancipavit, ad perpetuò verrendum &
sordibus emundandum Templum. Quod
idem solemne fuisse S. Guidoni scribit Suri-
us in ejus actis; addens præterea, nunquam
ab eo Templum sine pia salutatione
præteritum.

EPILOGUS.

Quid igitur Contemptoribus, & dehone-
 statoribus sanctissimorum Templorum,
 & rerum cæterarum Divinarum, expectan-
 dum erit, nisi gravissimum DEI iudicium,
 & multiplex in hac vita, utinam non etiam
 in altera? supplicium & pœna? ingensci-
 mus nos sub hostili ferro concidere? pesti-
 lentia malo accidi? famis & penuriaë damnis
 interire? sterilitate in segetibus, ærugine in
 hortis & vineis, flammâ in prædiis & horre-
 is, morborum plagis in corporibus percuti?
 meminimus non aliam majorem horum
 causam esse & originem, quàm dissolutio-
 nem in rebus sacris, impietatem in Divinis,
 & seordiam in Templis. Christus Domi-
 nus in Evangelio Matt. 24. designaturus tem-
 pus, quò complendæ sunt calamitates &
 pœnæ scelerum, à Daniele Propheta prænun-
 ciatæ, quando *converser gens in gentem, & Re-*
gnum in Regnum, & erunt pestilentia & fa-
mes &c. signum illius & prognosticon non
 aliud assignat quàm hoc, *cùm videritis abo-*
minationem desolationis, id est summam im-
 pietatem, *stantem in loco sancto*, id est in
 Temple. Tunc ergo maximè timeat deso-
 lationem, & supplicium à DEO infligendum
 peccator, quando in locis sacris, & rebus

ad DEI cultum spectantibus, abominatio-
 nes admittere non erubuerit. Audiamus
 enim Aggeum Prophetam, (cujus verbis
 Tractatum hunc concludere placet) omnia
 mala hæc ex DEI nomine, in Templi Domi-
 ni neglectum & contemptum refundentem;
 & discamus exinde, si mala hæc omnia in-
 populum suum venire Deus voluit ob ne-
 glectam materialem Templi structuram,
 quòd è ruderibus suis & ruinis excitare illud
 dissimulassent, quantò magis zelaturus est
 spiritualem ejusdem ædificationem, & acer-
 bius vindicaturus pessimos mores, quibus
 sanctitatem ejus funditus eversum, prosti-
 tutum, & in vile stabulum, ac prostibulum
 conversum imus. *Factum est Verbum Do-
 mini in manus Aggai Propheta c. I. v. 3. di-
 cens: Numquid tempus vobis est ut habitetis
 in domibus laqueatis, quando interim Domus
 ista deserta est? Et nunc hæc dicit Dominus
 Exercituum ponite corda vestra super vias ve-
 stras, seminastis multum, & intulistis parum;
 comedistis, & non estis satiati: bibistis, &
 non estis inebriati, operuistis vos, & non estis ca-
 lesfacti: & qui merces congregavit, misit eas
 in sacculum percusum. Hæc dicit Dominus
 Exercituum, ponite corda vestra super vias
 vestras: ascendite in montem, portate ligna, &
 ædificate Domum: & acceptabilis mihi erit, &*

gla.

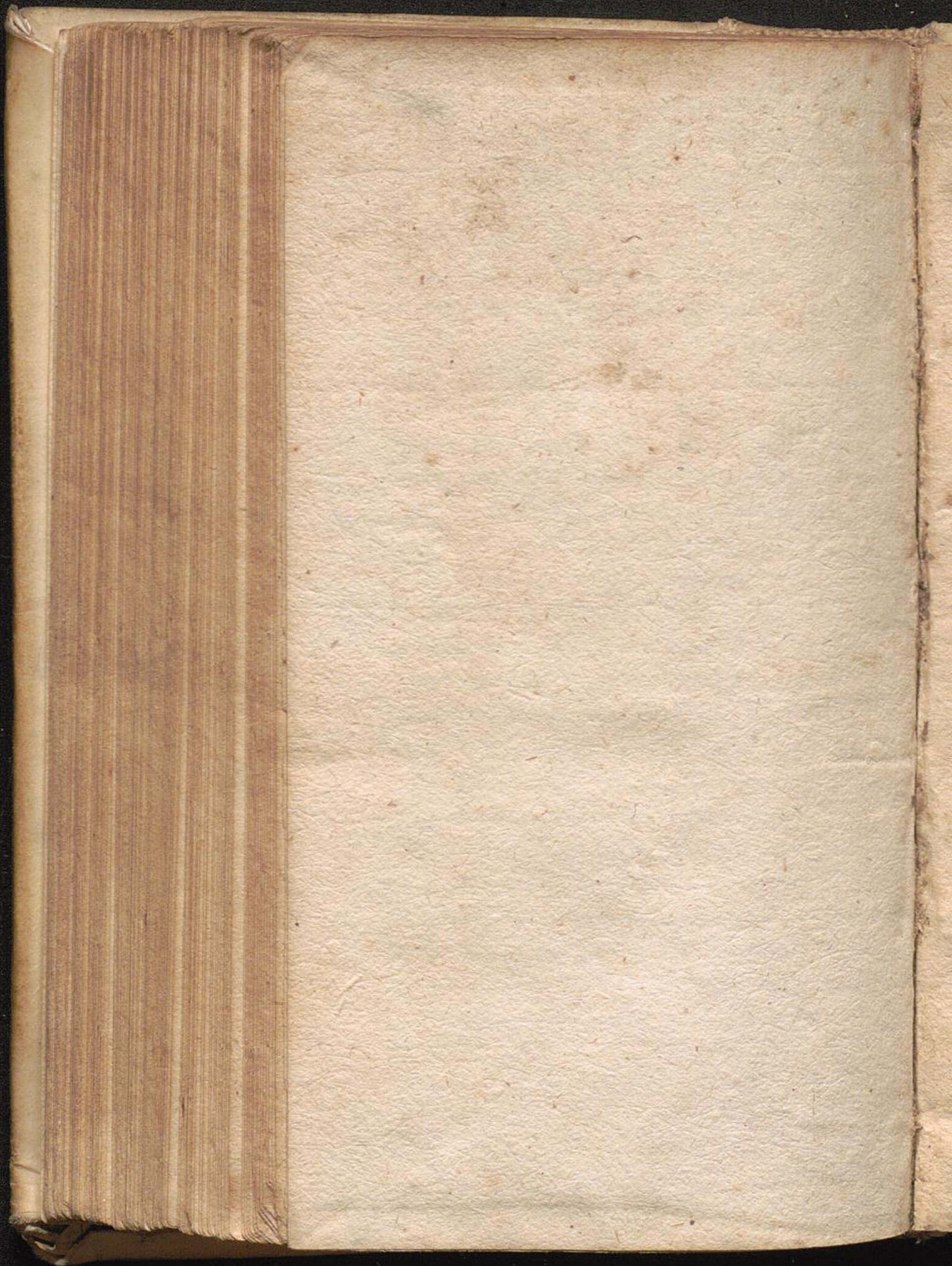
glorificabor dicit Dominus. Respexistis ad amplius, & ecce factum est minus? & intulisti in domum, & exuflavi illud. Quam ob causam dicit Dominus Exercituum? quia Domus mea deserta est, & vos festinatis unusquisque in domum suam. Propter hoc super vos prohibiti sunt Caeli, ne darent rorem; & terra prohibita est, ne daret germen suum; Et vocandi siccitatem super terram, & super montes, & super triticum, & super vinum, & super oleum, & quaecumque profert humus, & super homines, & super omnem laborem manuum.

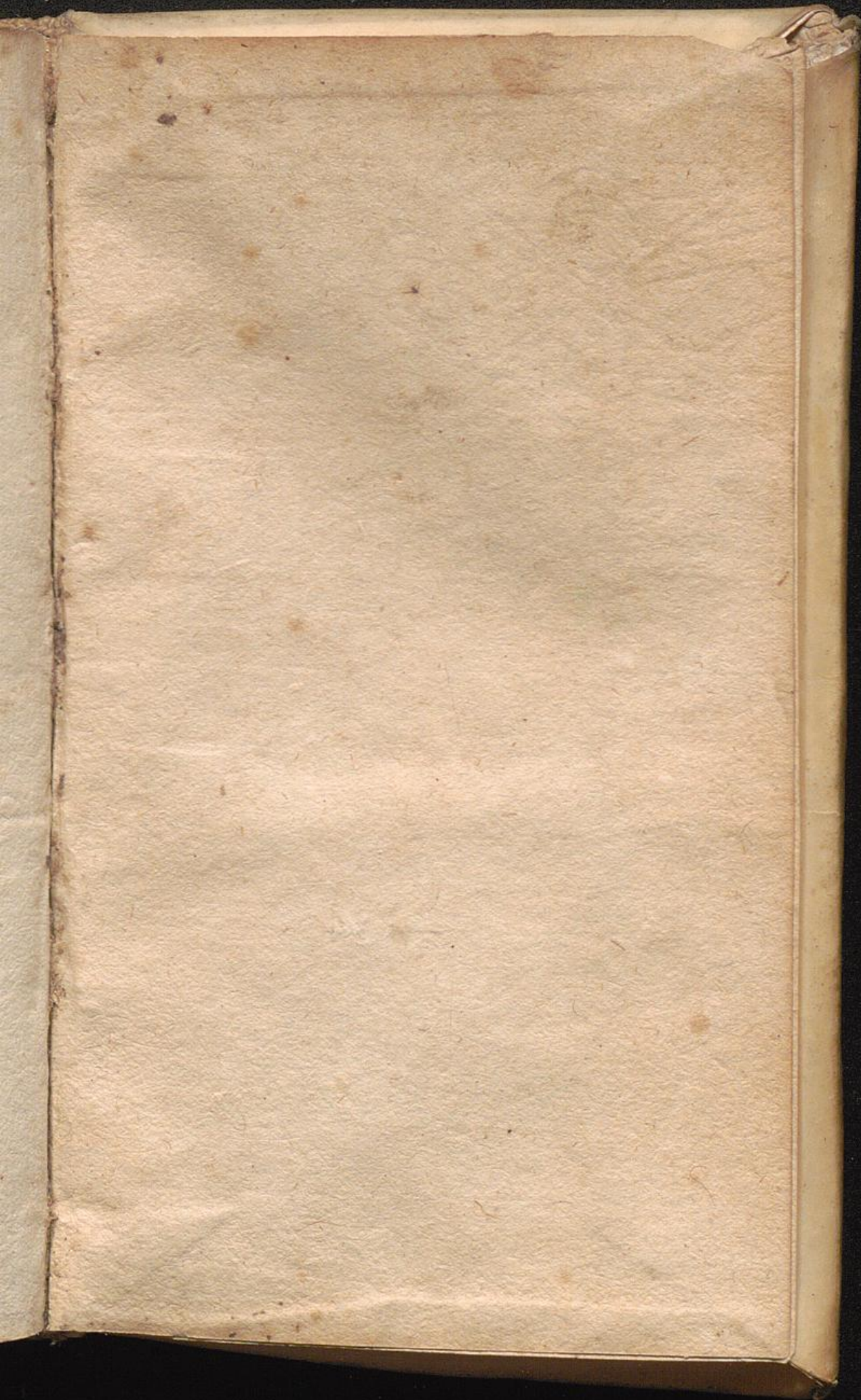
Vultis pro maledictionibus his benedictiones super vos induci? imitemini fideles illos Israelitas, & quemadmodum ipsi malis his commoti, ad materialem Domus reparationem, ita & vos excitemini ad spiritua-lem, & tunc venite, & cum Domino contendite, nisi bonis omnibus, etiam in hac vita repleamini. Dicam enim cum eodem. Propheta tunc audacter, & vos fateri cogemini c. 2. v. 16. Nunc ponite corda vestra a die hac & supra, antequam poneretur lapis super lapidem in Templo Domini. Cum accederetis ad acerbum viginti modiorum, nonne fiebant decem? & cum intraretis in torcular ut exprimeretis quinquaginta lagenas, nonne fiebant viginti? ponite corda vestra ex die ista & in futurum, a die vigesima & quar-

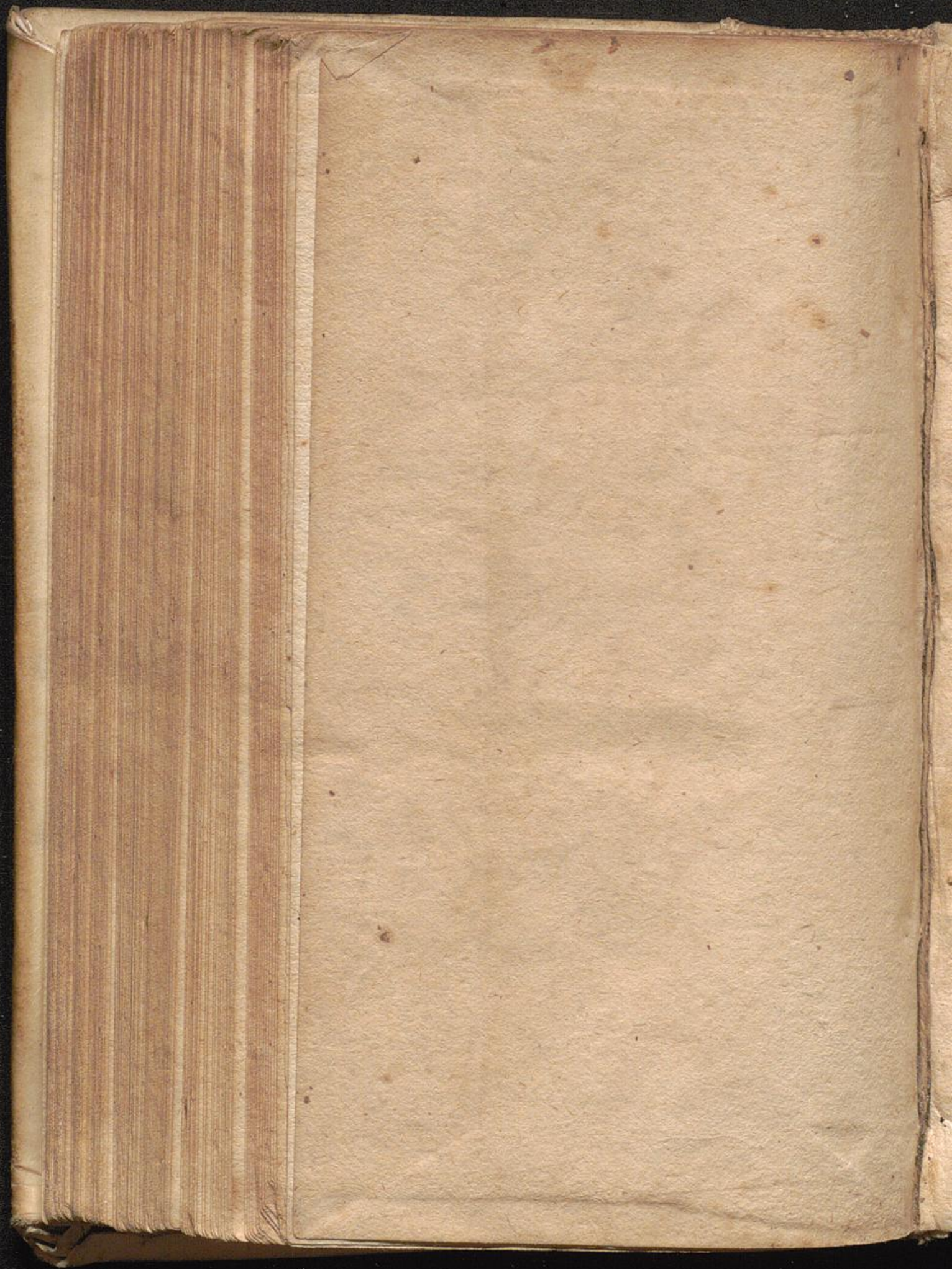
*7a noni Mensis (Novembris) à die quâ fundamen-
 ta jacta sunt Templi Domini, & quâ ince-
 pistis Templum habere ut Domum DEI, &
 Sacra cum omni veneratione tractare; po-
 nite super cor vestrum. Numquid jam sensen-
 im germinare est? procul dubio nequaquam,
 cum tempus hybernum Novembris, germi-
 nandis frugibus minimè sit aptum. Et ad-
 huc vinea, & ficus, & malogranatum, & li-
 gnium olivæ non floruit. Ex die ista tamen, bes-
 nedicam. Ut experimento discatis, non a-
 liunde benedictionem de Cælo sursum, &
 de terra deorsum esse expectandam, quam
 à Domo DEI, & sincero illius cultu. Ideoque
 exultabundi clamabitis; replebimur in bonis
 Domus tua; quia revera sanctum est Templum
 tuum, mirabile in aequitate. Ps. 64. Ex quo
 enim posuimus cor nostrum, ut exquire-
 mus faciem tuam in toto corde nostro, & si-
 vasti terram, & inebriasti eam, multiplicasti
 locupletare eam, benedixisti corona anni beni-
 gnitatis tua, & campi repleti sunt ubertate;
 pinguescunt speciosa deserti, & exultatione col-
 les accinguntur, induci sunt arietes obvium, &
 Galles abundant frumento, & omnia clamant,
 quia non aliunde inebriabuntur, quam ab
 ubertate Domus tua. Psal. 36.*

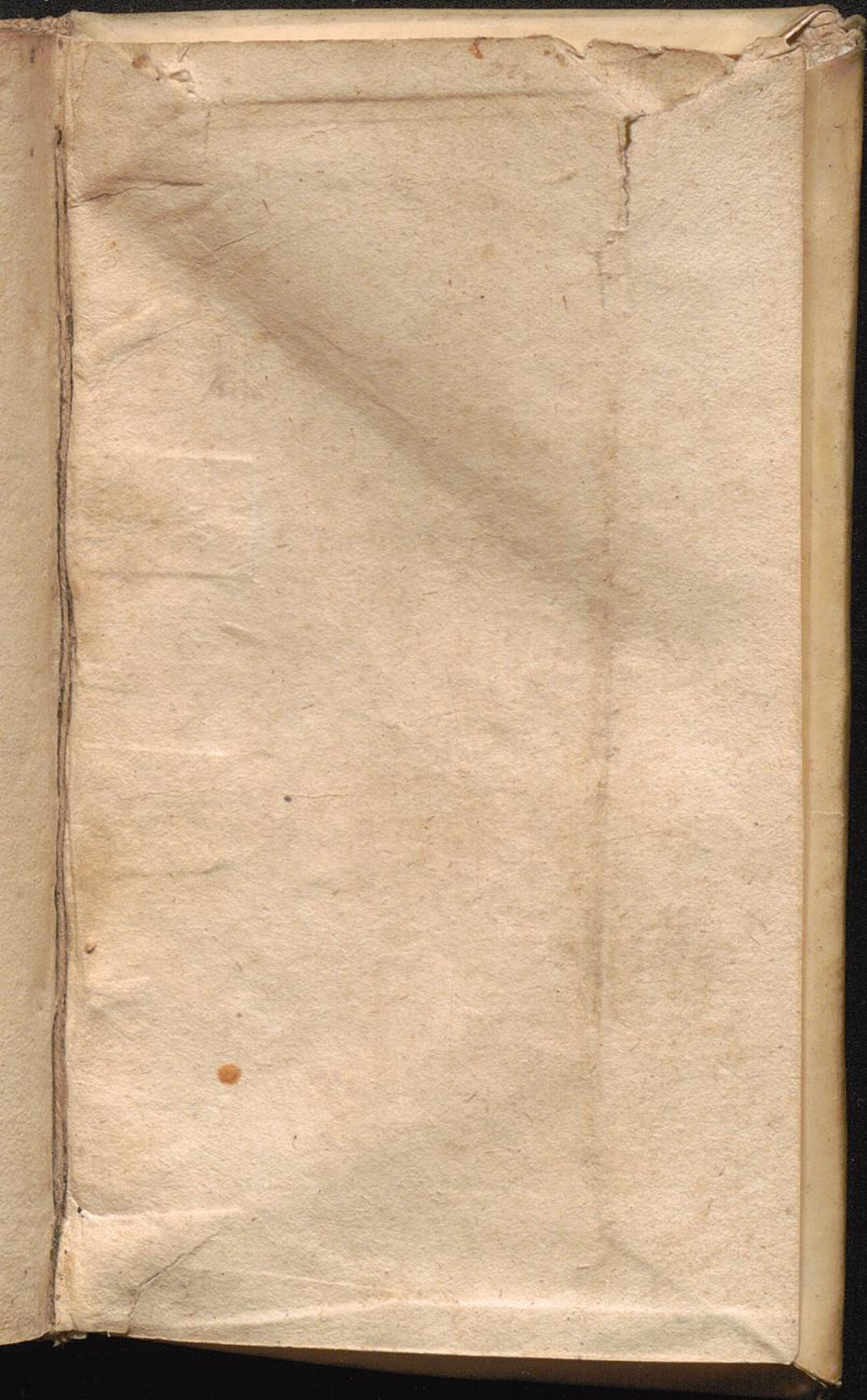
F I N I S.

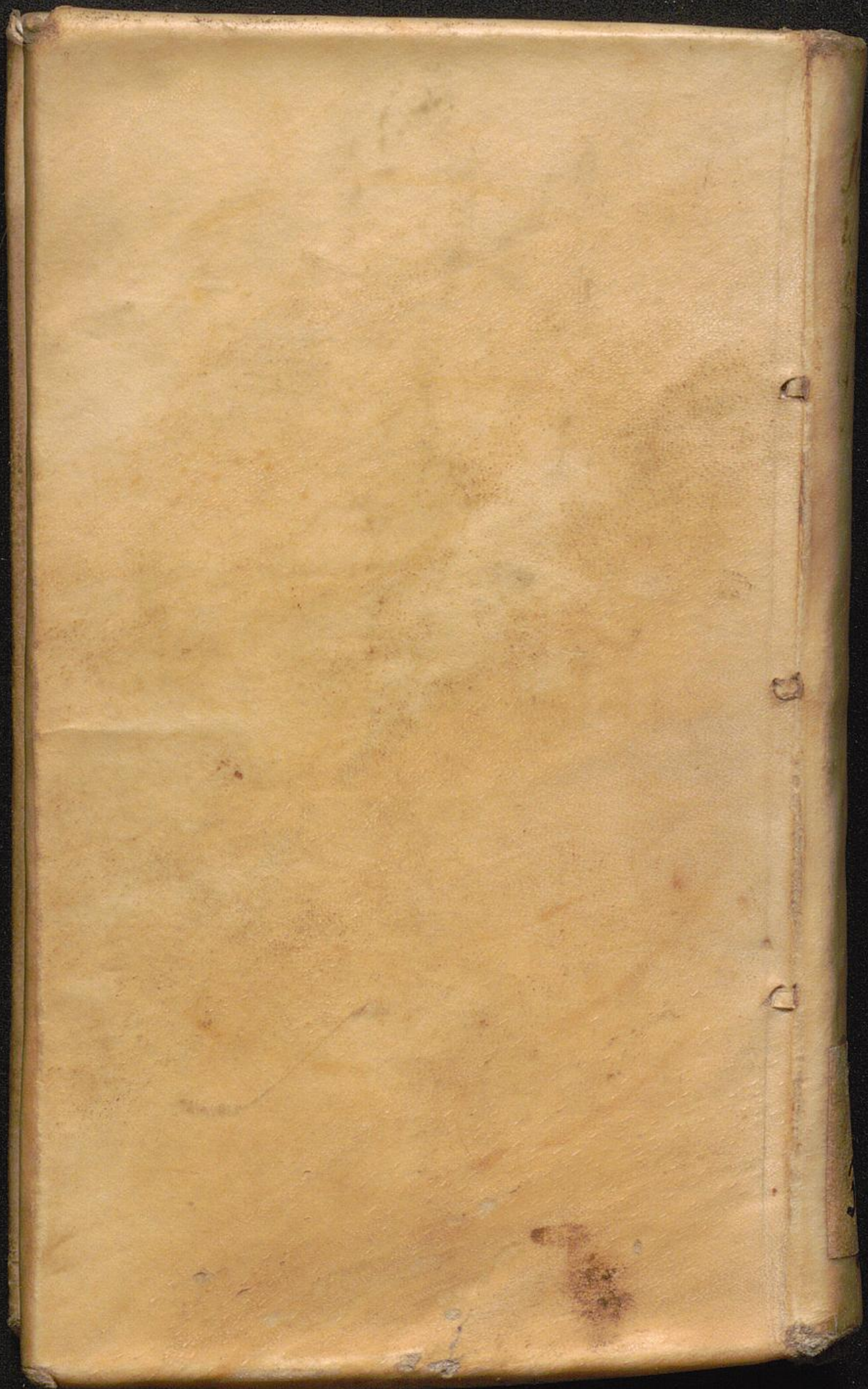
nce.
I, &
; po.
men
re,
rmi.
ad-
s li-
r, bes
on a-
, &
am
eoq;
lonis
lum
quo
cre-
vise
est
eni-
ate:
e col.
ant,
ab

Je
Jempr
L. 10
10
10

Th
3213